

Ob 25-letnici izhajanja je glasilo LITOSTROJ, koncem junija 1984, prejelo občinsko priznanje — bronasto plaketo — za dolgoletno in kvalitetno obveščanje.

Domač raziskovalni dosežek - nov, uporaben proizvod

V letu 1983 sta se DO Litostroj in Rudnik železove rude Ljubija dogovorila o skupnem financiranju tovarne za obdelavo kovin z eksplozivom TOMEKS v Ljubiji.

Predlog oz. dogovor je bil izdelan na podlagi eksperimentalnih rezultatov, ki sta jih v preteklih letih dosegli in v celoti financirali obe DO.

Dosedanji rezultati eksperimentalnega razvojno-raziskovalnega dela predstavljajo osvojitev nove tehnologije. V Jugoslaviji so se sicer posamezniki in druge institucije s tem že ukvarjali (med drugim tudi v Litostroju), vendar v ožjem smislu in ne tako sistematično kot sta to zasnovala Litostroj in RŽL.

Skupno izdelan investicijski program je bil predložen tudi bankam, ki so pokazale veliko mero razumevanja za inovacijo. Strokovne službe obeh bank, tako Ljubljanske banke kot tudi Jugobanke, so skupaj z nami ugotovile:

- da naložba pomeni prenos raziskovalnega dela v proizvodnjo,
- da bo rezultat naložbe nov, uporaben proizvod, ki je po eksperimentalno-tehnološki, tržni in dohodkovni potrditvi sposoben za uporabo v industrijski proizvodnji,
- da izhaja predlog za financiranje inovacije iz predhodnih raziskav, ki so dale pozitivne rezultate.

Končni rezultat investicije naj bi bili novi izdelki na našem tržišču, ki so nam bili doslej dosegljivi izključno iz uvoza ali pa smo jih delno nado-

meščali z dražjimi tehnologijami (valjanje, navarjanje, naličanje).

Tomeks naj bi letno izdelal približno 10.000 m² opletenega materiala ali 1000 t raznih izdelkov, za katere predvsem v naši državi že obstaja velik interes. Tako sta obe delovni organizaciji, Litostroj in Rudnik železove rude Ljubija, združili možnosti, znanje in izkušnje sodelavcev obeh organizacij. Litostroj je ponudil tradicijo in izkušnje pri obdelavi kovin z ustrežno delavniško in laboratorijsko opremo. Rudnik Ljubija

pa je ponudil opuščene rudniške poligone na nenaseljenem, vendar s komunikacijami povezanem kraju ter izkušnje delavcev pri delu z eksplozivom.

Obe delovni organizaciji sta poleg bank tudi skupaj financirali naložbo.

Danes v opuščem sektorju dnevnega kopa rudnika Ljubija že stoji proizvodna hala. V tem letu jo namestimo opremiti z najnovejšo tehnološko opremo, ki je potrebna za začetek polindustrijske proizvodnje. Tudi prvi pozitivni finančni rezultati so že tu.

In vendar je to samo osnova za delo v prihodnjem obdobju. Razvoj nekakega postopka ali tehnologije naj ne bi nikoli prenehal.

P. Kopitar

URESNIČEVANJE KADROVSKE POLITIKE

Storimo korak naprej

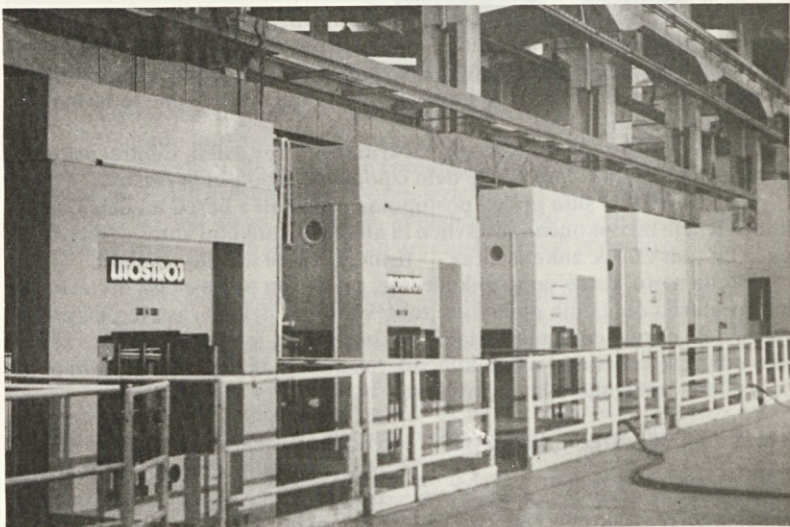
V predlogih sklepov 13. seje CK ZKJ o uresničevanju vodilne vloge ZKS ter krepitvi njene idejne in akcijske enotnosti je na več mestih opredeljena tudi kadrovska politika kot odločilno merilo uresničevanja ustrezne vloge ZKJ. Osnovna zadolžitev članov zveze komunistov v organizacijah združenega dela je v tem, da moramo povsod uveljaviti možnosti za razvoj in uveljavitev ustreznih kadrov. Ti bodo v boju za uresničevanje socialističnega samoupravljanja in v boju za uresničevanje ekonomske stabilizacije dobili priložnost, da se izkažejo z ustreznim znanjem in delom ter s tem potrdijo svoje možnosti in sposobnosti. To kvaliteto moramo v bodoče intenzivno izvajati tudi v naši delovni organizaciji, seveda na kritičen in demokratičen način, tako kot kadrovska politika opredeljujejo družbeni dogovori in družbenopolitične usmeritve v dokumentih ZKJ in zveze sindikatov.

Posebno vlogo pri uresničevanju kadrovske politike v naši delovni organizaciji ima DS SSP (delovna skupnost Skupnih služb), (kadrovska splošna služba), ki je nosilec poslovnega procesa za ustrezno zaposlovanje novih delavcev, za izobraževanje in štipendiranje, za strokovno področje nagajevanja, za celoten splet urejanja socialnih razmer v delovni organizaciji, za ustrezno obveščanje delavcev, za samoupravno odločanje in za ustrezno strokovno reševanje stanovanjskih problemov delavcev.

Te funkcije KSS so v vsakem trenutku razvoja celotne delovne organizacije izredno pomembne. Hkrati so edina strokovna osnova za uresničevanje ustrezne kadrovske politike v delovni organizaciji.

Pri ocenjevanju dosedanjih razmer, aktivnosti in dela članov ZK v odgovornih funkcijah oziroma službah KSS ne moremo mimo dejstva, da smo se v preteklosti preveč prilagajali trenutnim razmeram in potrebam TOZD in DS v celotni kadrovske funkciji. Pri tem pa smo premalo dela in znanja vložili v razvoj posameznih področij kadrovske funkcije. Samokritično lahko ugotovimo, da se nam tako obravnavane razmere na mnogih področjih kadrovskih nalog maščujejo tako, da nismo dosledno uveljavili srednjeročnih in dolgoročnih razvojnih ciljev kadrovske politike predvsem pri formiranju razvojno-raziskovalnih, projektantskih, tehnoloških, komercialnomarketingov, planskih in finančnih strokovnjakov za potrebe ustreznega perspektivnega razvoja delovne organizacije.

Prav tako ni bilo dovolj storjenega

Hidravlični vlečni stroji HVO-2-400 (Foto: M. Javoršek)

Zgledi naj vlečejo!

Litostroj je na področju proizvodnje preoblikovalne opreme, ki se odvija v novi namenski tovarni, zaključil izdelavo enega večjih izvoznih naročil za Stanko-import iz Sovjetske zveze. Naročilo je obsegalo skupaj 98 hidravličnih vlečnih strojev družine HVO-2-100, 160, 250, 400, 630 v petih velikostih, skupne teže 2.200 ton in vrednosti 14.300.000 obračunskih dolarjev.

V septembru smo izdelali zadnjih 6 strojev in s tem zaključili naročilo, ki je bilo podpisano decembra 1982 z roki dobave od decembra 1983 do septembra 1984. Naročilo predstavlja eno najuspešnejših realizacij v proizvodnji preoblikovalne opreme v Litostroju. Proizvodna uspešnost je bila dosežena na račun načrtnega uvajanja inovacij v izvedbo strojev in tehnologijo izdelave. Celotni proces se je odvijal po modulnem načelu gradnje. Ta sistem zagotavlja sistematični in celotni nadzor odvijanja proizvodnega procesa.

Čeprav je bila vsa tehnična dokumentacija, izvedbena in tehnološka, na novo izdelana (namensko za naročilo), ni povzročala nobenih težav pri izdelavi, kar se sicer pri prvi izdelavi pogosto pojavlja. Temu je pripomoglo modulno načelo izdelave tehnične dokumentacije. Pri celotnem naročilu je bilo manj kot 2 % uvoza, kar pomeni, da so bili uporabljeni izključno domači materiali. V izvedbo strojev so bili vgrajeni najnovejši dosežki na tem področju: večagregatni hidravlični pogoni, osemstezni vodenje pehala, hidravlično in mehansko varovanje nekontroliranega pada pehala, elektronsko krmiljenje z logičnim avtomatom pod namenskim imenom — programsko krmiljenje s trojno ožičenim programom. Elektronski moduli, prirejeni hidravličnim krmilnim modulom, dajejo trenutno najugodnejše izvedbe.

Vse naštetje je plod dela in načrtnega inovacijskega procesa, ki ga omogoča le združevanje vseh vrst in oblik znanja, podprto z delovno vlogo vseh sodelujočih. Pridobljene izkušnje s tem posebnim pristopom k realizaciji naročila lahko koristijo za nadaljnje delo. Reference tako obsežnega izvoznega naročila bodo prav gotovo pripomogle k pridobivanju novih naročil.

P. Vogrič

85 LET
PD LITOSTROJ

100 let elektrike v Sloveniji

Elektrogospodarska skupnost SR Slovenije je 22. septembra organizirala v Novi Gorici proslavo dneva Elektrogospodarstva Slovenije, združeno s praznovanjem 100-letnice začetka elektrifikacije na Slovenskem in 10-letnico svojega obstoja.

Svečane seje DS SOZD EGS v Kulturnem domu so se poleg članstva sveta udeležili tudi povabljeni gostje in predstavniki organizacij združenega dela, ki so tesneje povezane z elektrogospodarstvom.

V slavnostnem govoru je predsednik republiškega komiteja za energetiko Jakob Piskernik orisal dosedanjí razvoj slovenskega elektrogospodarstva in se kratko dotaknil tudi razvoj načrtov.

Na seji so zaslužnim delovnim organizacijam in posameznikom podelili plakete Nikole Tesla — najvišje priznanje skupnosti jugoslovanskega elektrogospodarstva (JUGEL) in posebej še plakete EGS za uspešno sodelovanje s to organizacijo združenega dela. Obe priznanji je prejel tudi Litostroj.

ETO

pri oblikovanju in zaposlovanju vodstvenih in vodilnih delavcev ter delavcev za organiziranje, vodenje in kontrolo proizvodnje.

Vsa ta neskladja so v preteklosti nastajala zaradi kratkoročnih in trenutnih reševanj potreb in zahtev z motivom, da imamo dovolj strokovnih delavcev in da jih ne znamo ustrezno organizirati in zaposliti.

Sedanji čas in potrebe delovne organizacije so pokazale povsem drugo sliko. Razvoj posameznih proizvodnih blagovnih skupin za uveljavitev na svetovnem tržišču zahteva več ustrezno usposobljenih strokovnih delavcev na vseh odgovornih področjih poslovnega procesa. Rezultati so namreč v veliki meri odvisni od sposobnosti vodilnega kadra. Oznaka vodilni delavec tu ne velja le za višje vodilne delavce, direktorja ozi-

roma vodje sektorjev in tozdrov, ampak tudi za nižje in srednje vodilne kadre. Ti delavci morajo imeti poleg ustrezne strokovne usposobljenosti tudi organizacijske sposobnosti in sposobnost psihološkega pristopa k reševanju posameznih nalog.

Iz navedenih razlogov in potreb tudi v naši delovni organizaciji čedalje bolj izstopajo merila in kriteriji kadrovske politike, ki so prisotni tudi v predlogih sklepov 13. seje CK ZKJ. V ospredje stopa ustrezna strokovna izobrazba in usposobljenost, zavzetost odgovornih delavcev za razvoj samoupravnih socialističnih odnosov z upoštevanjem družbenopolitičnih ciljev in ustrezne vloge organizacij ZK ter moralnopolitične kvalitete posameznikov.

Prav tako so pri kadrovanju pomembne z dosedanjim delom dokazane strokovne in politične kvalitete z dosledno opredelitvijo za izvajanje ustave, zakona o združenem delu in programa ekonomske stabilizacije. Pri ocenjevanju dela posameznih odgovornih delavcev, predvsem pa članov ZK, bomo morali pri njihovih bodočih nalogah upoštevati navedene kriterije kadrovske politike, če želimo storiti korak naprej k uresničevanju sklepov 13. seje CK ZKJ.

K. G.

POTEK IN REZULTATI ANKETE O OBVEŠČENOSTI

Kdo je izpolnil vprašalnik

Delavci Centra za samoupravljanje, DPO in informiranje pri kadrovsko splošnem sektorju so že dalj časa čutili potrebo po raziskavi, ki naj bi v grobem odgovorila na dve vprašanji:

• Kakšen odziv imajo sredstva obveščanja med bralci? Ali jih informacije, ki jih preko njih dobivajo, zadovoljujejo in jim zadostujejo ter ali so dovolj in ustrezno seznanjeni s stanjem in dogajanjem v Litostroju? Ali jim je omogočeno celovito in objektivno informiranje za dejansko (in ne le formalno) samoupravno odločanje?

• Kakšne so pripombe, nasveti in kritike bralcev o delu Centra, na osnovi katerih bi lahko Center svoje delo izpopolnil, izboljšal in razširil.

Že v letu 1983 smo pričeli postopoma prehajati z besed na dejanja. Ob koncu leta je bil dokončno sestavljen in oblikovan anketni vprašalnik, izbran pa je bil tudi vzorec anketirancev — tistih, ki naj bi anketo izpolnili.

Glede na to, da že samo anketiranje, predvsem pa kasnejša obdelava in interpretacija dobljenih podatkov, zahteva veliko dela in časa ter, da je bilo vse to delo opravljeno poleg ostalega rednega dela, je leto dni, kolikor je minilo od prvih anketiranj pa do končnih rezultatov, ki jih na tem mestu prvič objavljamo, razumljivo in opravičljivo.

Vprašalnik in vzorec anketirancev

Koncept vprašalnika »Anketa o obveščeniosti v Titovih zavodih Litostroja« je bil izdelan na osnovi ustrezne literature in na osnovi izkušenj nekaterih drugih delovnih organizacij, ki so podobne raziskave že izpeljale. Pri sestavljanju smo upoštevali tudi potrebe, ki so nas vodile k raziskavi in posebne značilnosti naše delovne organizacije ter sistema obveščanja, ki v njej deluje. Takšen koncept je bil najprej predstavljen članom uredniškega odbora našega časopisa. Konstruktivne predloge in pripombe članov smo vnesli v vprašalnik in tako dobili njegovo končno obliko in vsebino.

Vprašalnik obsega 6 strani in ima 23 vprašanj. Vsa vprašanja, razen zadnjega, pri katerem smo pričakovali predloge in pripombe anketiranih so zaprta. Za takšno obliko smo se odločili zato, ker je odgovarjanje na takšna vprašanja (anketiranec le obkroži odgovor) lažje in hitrejš. Predvidevali smo tudi, da bodo tako anketirani delavci bolj izpolnjevali vprašalnik — odgovorili na čim večje število vprašanj. Tako oblikovan vprašalnik pa ima tudi svoje slabe lastnosti. Čeprav je pri vsakem vprašanju dana možnost, da anketiranec zapiše svoj odgovor, če ugotovi, da mu nobeden od navedenih možnih odgovorov ne ustreza, pa dejansko teh nekaj že danih variant odgovorov vsiljuje izbor ene izmed njih.

Anketa je sestavljena tako, da je prvih 7 vprašanj namenjeno zbiranju podatkov o posameznemu anketirancu (starost, spol, trajanje zaposlitve v Litostroju, šolska izobrazba, družbenopolitično udejstvovanje). Ti podatki so pomembni za kasnejšo obdelavo in interpretacijo dobljenih podatkov. Ostalih 14 vprašanj pa je bilo namenjeno predvsem mnenjem o obveščanju v naši delovni organizaciji.

Poudariti moramo tudi to, da bo na anketo odgovarjalo 7,5 odstotka delavcev. V povprečju bi anketirali vsakega trinajstega delavca Litostroja. Vzorec je bil izbran tako, da bi bili ustrezno (glede na celotno šte-

vilo zaposlenih) zastopani delavci glede na spol, starost, izobrazbo in trajanje zaposlitve v Litostroju. Število anketiranih iz posameznega tozda oziroma delovne skupnosti je bilo odvisno od števila tamkaj zaposlenih.

Pri sestavi vzorca smo uporabili lanskega oktobra (v tistem času je bil vzorec sestavljen) računalniški seznam zaposlenih po tozdih delovnih skupnosti. Zaradi precejšnjega časovnega razmaka med sestavo vzorca in izvajanjem ankete je bilo potrebno pri izvedbi ankete opraviti tudi nekaj zamenjav. Do zamenjave je prišlo predvsem zaradi odhoda iz delovne organizacije in odsotnosti delavcev (dopusti, terensko delo, JLA, bolezen) nekaj delavcev pa ankete ni izpolnilo. Pri vseh teh zamenjavah smo bili pozorni na to, da se struktura vzorca ni bistveno spremenila. Kljub temu pa je **vprašalnik izpolnilo le 223 delavcev — 72,88 odstotka od predvidenih 306 delavcev, 5,47 odstotka vseh zaposlenih delavcev.**

Osnovne strukturne značilnosti anketiranih delavcev

Za boljše razumevanje izvedene ankete in podatkov, ki so navedeni v tej analizi, si moramo najprej ogledati osnovne strukture značilnosti skupine delavcev, ki jih je zajela anketa.

Starost

Največ anketiranih je bilo starih od 21 do 30 let (40,35%), sledijo tisti v starosti od 41 do 50 let (20,18%). 17,49 odstotka je bilo starih od 31 do 40 let ter 15,69 odstotka od 51 do 60 let. Mlajših od 20 let je bilo le 4,03 odstotka, še manj pa starejših od 60 let (0,45 odstotka).

Spol

Anketiranih je bilo 33 delavk (14,8 %) in 190 delavcev (85,2 %).

Trajanje zaposlitve v Litostroju

Večina delavcev, ki jih je zajela anketa, je v naši delovni organizaciji že več kot 10 let (51,57 %). Sledijo jim tisti, ki so v Litostroju od 3 do 5 let (18,83 %) ter od 6 do 10 let (17,94 %). Najmanj (10,31 %) pa je bilo tistih, ki so v naši delovni organizaciji šele dve leti ali manj.

Šolska izobrazba

Anketa je zajela največ delavcev s končano poklicno šolo (34,08 %) sledijo delavci s končano srednjo (18,84 %) in osnovno šolo (18,39 %). Manj je bilo delavcev s končano šolo za specializirane

delavce (5,38 %) ter višješolsko izobrazbo (4,03 %) in najmanj z visokošolsko izobrazbo (2,69 %).

Družbenopolitično udejstvovanje in članstvo v družbenopolitičnih organizacijah

Ker smo bili mnenja, da je članstvo in opravljanje funkcij v družbenopolitičnih organizacijah kot tudi delovanje v organih samoupravljanja pomemben podatek, ki vpliva na odnos posameznika do informiranja ter pripomore k razumevanju rezultatov ankete, smo v vprašalnik vključili tudi tri vprašanja, ki nam dajejo tovrstne podatke o anketiranih delavcih.

Od 223 delavcev jih je 100 (44,84 %) izjavilo, da so člani ene ali več družbenopolitičnih organizacij, 108 (48,43 %) pa da niso člani nobene tovrstne organizacije. 15 delavcev (6,72 %) na to vprašanje sploh ni odgovorilo.

Nedvomno presenetljiv podatek, če vemo, da so vsi delavci Litostroja člani sindikata!!!

Delavci, ki so izjavili, da so člani različnih družbenopolitičnih organizacij, so včlanjeni v

— sindikat	51 delavcev
— ZK	33 delavcev
— ZSMS	29 delavcev
— SZDL	24 delavcev
— Zveza borcev	2 delavca

Ob tem moram opozoriti, da so bili nekateri anketirani delavci člani dveh ali celo več organizacij. Brez te opombe so navedeni podatki nerazumljivi (sto delavcev in 139 članstev v različnih družbenopolitičnih organizacijah).

Na vprašanje o tem, če opravljajo ali če so opravljali kakšno funkcijo v družbenopolitičnih organizacijah, smo dobili naslednje odgovore:

— da	67 delavcev	30,05 %
— ne	142 delavcev	63,68 %
— brez odgovora	14 delavcev	6,28 %

Med temi, ki so pritrdilno odgovorili na to vprašanje, jih je 33 opravljal funkcije v sindikatu, 10 v ZSMS in 4 v ZK. Ostalih 20 pa ni navedlo družbenopolitične organizacije, v kateri so funkcijo opravljali oziroma, kjer jo še opravljajo.

V vprašalniku smo tudi poizvedovali o delovanju oziroma o izvoljenosti v organe samoupravljanja in delegacije v delovni organizaciji ali na terenu. Na vprašanje smo dobili naslednje odgovore:

Pričetek izgradnje prizidka

Po dolgotrajni pripravi in pridobitvi tehnične dokumentacije ter izbiri izvajalca del se je končno 24. septembra 1984 pričela izgradnja prizidka za delavsko restavracijo. Žal nas je takoj na začetku spremljalo zelo slabo vreme in je že zamujeno precej delovnih dni, kar bo težko nadoknaditi.

Dela izvaja gradbeno podjetje SCT TOZD Visoke gradnje Agroobnova, ki je bilo izbrano kot najugodnejši ponudnik. Vsa dela pri razširitvi in adaptaciji morajo biti dokončana do 22. aprila 1985. leta.

Nikola Jug

— izvoljeni v organe samoupravljanja in delegacije v delovni organizaciji	52 delavcev	23,32 %
— izvoljeni v organe samoupravljanja in delegacije na terenu	12 delavcev	5,39 %
— izvoljeni v organe samoupravljanja in delegacije v delovni organizaciji ali na terenu	141 delavcev	63,23 %
— niso bili izvoljeni	11 delavcev	4,49 %
— brez odgovora	7 delavcev	3,16 %

Če lahko dobljene rezultate posplošimo, so Litostrojčani precej bolj aktivni na samoupravnem kot na družbenopolitičnem področju — če vzamemo članstvo in opravljanje funkcij kot kazalec družbenopolitične aktivnosti.

S tem vprašanjem je bil zaključen prvi del vprašalnika, v katerem smo dobili podatke o delavcih, ki so se lotili izpolnjevanja ankete. V naslednji številki časopisa pa se bomo posvetili različnim virom obveščanja v Litostroju — predvsem temu, na kakšen način in od kod delavci Litostroja navadno izvedo za najpomembnejše dogodke v naši delovni organizaciji.

t. š.

sa litostroj 25 let časopisa litostroj 25 l
časopisa litostroj 25 let časopisa litostroj
časopisa litostroj 25 let časopisa litostroj
oj 25 let časopisa litostroj 25 let
a litostroj 25 let časopisa litostroj 25 let
sopis litostroj 25 let časopisa litostroj
časopisa litostroj 25 let časopisa litostroj
itostroj 25 let časopisa litostroj 25 let
oi 25 let časopisa litostroj 25 let
časopisa litostroj 25 let časopisa litostroj
sa litostroj 25 let časopisa litostroj 25 l

Start malih hidroelektrarn

18. septembra 1984 je prvič po letošnjih volitvah, kjer je bila sklicana jugoslovanska skupnost za MHE, začel delati izvršni odbor te skupnosti. Zasedanje izvršnega odbora za MHE je bilo v Beogradu, pod pokroviteljstvom Društva elektro-strojnih inženirjev in tehnikov Jugoslavije.

Na prvi seji so imenovali izvršni odbor (povečali so ga še s člani republike, ki do tedaj niso bile zastopane), pregledali pa so tudi načrt aktivnosti združenja MHE.

V izvršnem odboru so zastopane vse republike in pokrajine. Iz Slovenije so kar trije člani, med katerimi je tudi član naše delovne organizacije.

Čeprav je iz stabilizacijskih razlogov investicijski program zmanjšan pa pričakujemo, da se bodo male hidroelektrarne še bolj intenzivno gradile. Trenutno smo s programom izgradnje MHE v Sloveniji najdlje, še posebej to velja za program malih elektrarn za Elektrogospodarstvo Slovenije, čeprav smo na prvih objektih vsi skupaj močno zamujali. To se ne bo več zgodilo na objektih, ki jih bomo še gradili.

Izvršni odbor Jugoslovanske skupnosti za MHE je takoj začel z delom in razdelil naloge članom. Program je zelo obširen in kot tak za začetek zelo koristen. Preveč bi bilo naštevati vse naloge, ki so razdeljene med člane izvršnega odbora. Osnovna naloga pa je zbrati vse podatke o gradnji MHE na celotnem ozemlju SFRJ v zasebnem sektorju, elektrogospodarstvih raznih delovnih organizacij in vojske. Zbrati je potrebno tudi vse potencialne možnosti izgradnje, čeprav to ni lahka naloga. Zbrati je treba tudi podatke o vseh proizvajalcih opreme za MHE, tudi tistih, ki bi radi izdelovali vso opremo pa tega ne zmorejo. Ostale nalo-

ge so še medsebojno obveščanje, težnja enotnosti tipizacije opreme, sodelovanje med projektantskimi organizacijami in proizvajalci opreme, priprava osnutkov za spuščanje malih elektrarn v zagon v omrežje itd. Tak pravilnik ima zaenkrat le republika Slovenija, od pred kratkim pa ga je izdelala tudi Srbija. Poleg omenjenih nalog jih je seveda še cela

vrsta, vse pa so usmerjene k pospešitvi gradnje malih elektrarn.

Pomagali naj bi tudi tistim, ki zaradi premajhne strokovnosti ne zmorejo takšne proizvodnje, so pa zainteresirani za gradnjo MHE.

Izvršni odbor za gradnjo MHE je ustanovljen in je že pričel delati. Vse tiste, ki lahko kakorkoli pomagajo pri razvoju izgradnje MHE, pozivamo, da se nam priključijo!

S. Štokelj

NA TEKU SE DOBIMO

Člani smučarske sekcije Litostroj smo sklenili, da v jeseni '84 aktivno sodelujemo v akciji »Na teku se dobimo«.

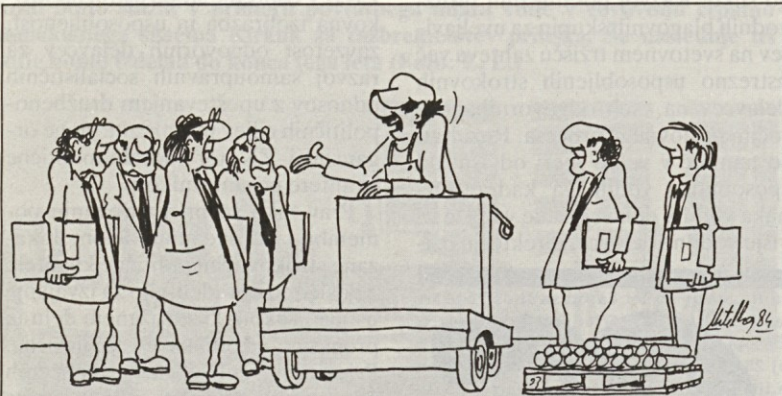
Akcija bo potekala pod strokovnim vodstvom članov smučarske sekcije. Namenjena je vsem članom sindikata DO Litostroj in njihovim družinskim članom, za izboljšanje splošne telesne kondicije in kot priprave na tekaške zimske prireditve.

Vadba je vsako sredo, začnemo pa v sredo 24. 10. 1984 ob 16. uri. Zbirališče je na začetku TRIM steze MOSTEC v bližini igrišča PANONIJA ob Večni poti. Čas trajanja vadbe bo približno 1,5 ure.

Priporočljiva oprema: trenirka, copati in rezervna oblačila za preobleko po končani vadbi.

Voditelja: Sazonov, Rupnik.

VABLJENI

VAM BOM JAZ POVEDAL, ZAKAJ DELO NE »LAUFA«. JOŽETA NI DA BI NALOŽIL KOMADE

Realizacija boljša kot lani

Oktober običajno razpravljamo o rezultatih gospodarjenja, ki smo jih dosegli v devetih mesecih tekočega leta. Tako je tudi letos. V času, ko smo pripravljali ta prispevek še nismo imeli finančnih podatkov za tritrtletje, zato smo se v tem poročilu osredotočili na naše devetmesečne količinske dosežke in pridobivanje naročil, kjer so rezultati boljši kot lani.

Zavedamo se suhoparnosti tega poročila in velike množice števil, pa vendar mislimo, da so pomembne in primerne za objavo, da bomo lažje razumeli finančne rezultate za tritrtletje, ki jih bomo ob koncu oktobra obravnavali na zborih delavcev.

Vseh naročil, ki so trenutno pred nami, je za 25.600 ton. Če to količino primerjamo z letošnjim celotnim količinskim načrtom, lahko izračunamo, da je teh naročil za 1 leto in 6 mesecev.

Dejansko so naročila glede na pogodbeno roko razporejena:

11.220 ton — rokovo zapadla naročila,
3.200 ton — naročila s pogodbenim rokom oktober — december 1984,
8.500 ton — naročila s pogodbenim rokom v letu 1985,
2.650 ton — naročila s pogodbenim rokom v letu 1986,
50 ton — naročila s pogodbenim rokom v letu 1987.

Glede na področje trga so naročila razporejena:

4.600 ton — konvertibilni trg,
3.200 ton — klirinški trg,
17.800 ton — domači trg in zaloga.

Pri sprejetih naročilih opazamo, da imamo v primerjavi z letom 1982 za okoli 8.000 ton naročil manj, v primerjavi z letom 1983 pa 4.000 ton manj. Naročil nam primanjkuje predvsem za črpalke, žerjave, cementarne in preoblikovalno opremo.

Količinska realizacija skupnih proizvodov v devetih mesecih letos je 10.200 ton. To je 58 % letnega plana. Dosežen rezultat je glede na devetmesečno realizacijo 8379 ton v lanskem letu dokaj ugoden in predstavlja povečanje za 21 %.

Glede na področje trga je bilo realizirano:

2.292 ton — konvertibilni trg,
3.193 ton — klirinški trg,
4.715 ton — domači trg in zaloga.

KAKO SMO USPEŠNI PRI POSAMEZNIH VRSTAH PROIZVODOV:

Turbine in male hidroelektrarne.

Načrt za leto 1984 je 2.740 ton. Sprejetih naročil je skupno 6.050 ton, od tega 4.210 ton za konvertibilni trg in 1.840 ton za domači trg.

Važnejša naročila:

HE Haditha — Kaplanove turbine — 6 × Irak

HE Menzelet — Francisova turbina — 4 × za Turčijo

HE Doroodzan — Francisove turbine — 2 × za Iran

HE EI Vado — loputa — 1 × za ZDA

HE Mavčiče — Kaplanova turbina — 2 ×

HE Mostar — Kaplanova turbina — 3 ×

HE Solkan — Kaplanova turbina — 1 ×

Na konvertibilnem področju pričakujemo še naročila dveh Francisovih turbin za HE Stratos v Grčiji.

Količinska realizacija v prvih devetih mesecih je 521 ton. To je 19 % letnega plana. Glede na področje trga je bilo realizirano:

349 ton — konvertibilni trg,
172 ton — domači trg.

Vzroki za izpad količinske realizacije so bili:

— kasnitev dokumentacije (na določenih naročilih),
— kasnitev polizelkov iz Nabave (pločevina, bron in ostali material),
— kasnitev montažnega materiala z domačega trga in uvoza (finančna sredstva),
— ozko grlo je bilo tudi na peskanju in površinski zaščiti.

Zaradi predhodnih kasnitev je prišlo do odmika postavljenih terminov tudi na mehanski obdelavi (prezasedenost strojnih zmogljivosti na

karuselskih strožnicah in rezkalno-vrtalnih strojih).

Črpalke

Načrt za leto 1984 je 1200 ton. Sprejetih naročil je skupno 812 ton, od tega 226 ton za konvertibilni trg in 586 ton za domači trg.

Važnejša naročila:

Kirkuk Irak — oprema za ČP SS I

Kirkuk Irak — oprema ČP SS III

Kirkuk Irak — oprema za ČP SS X

Kozloduj Bolgarija — črpalni agregat tipa CN 160-110 za JE.

Naročila za ČP SS I in SS III sta v končnih fazah izdelave. Dobavljena je vsa oprema razen 12 črpalk (8 črpalk za SS I in 4 črpalke za SS III) in 3 kotlov po 90 m³.

Iz uvoza (podjetja Zollern v ZRN) še ni dobavljeno 22 rotorjev (14 kom. za SS I in 8 za SS III). Uvoz rotorjev je bil nujen zaradi izmeta domačih rotorjev, zato so prve črpalke odpremljene na gradbišče brez rotorjev. Naročilo za ČP SS X je v fazi razpisa dokumentacije, naročilo za Kozloduj pa v fazi tehničnega razčiščenja. Zahtevnejša dokumentacija je v IRRP, ostala pa čaka na razpis. Zaradi zahtevnosti izdelka in kratkega roka je za naročilo imenovana projektna skupina.

Količinska realizacija v prvih devetih mesecih letos je 632 ton. To je 53 % letnega plana.

Glede na področje trga je bilo realizirano:

389 ton — konvertibilni trg,
243 ton — domači trg.

Praznovali smo srebrni jubilej

Vedno je lepo slišati pohvale za delo, ki ga opravljaš. To še posebej, če gre za mnenje ljudi, ki to delo poznajo in katerih delo naslediš. Približno tako je izzevnelo srečanje nekdanjih urednikov in dolgoletnih sodelavcev našega časopisa, ki letos praznuje svojo petindvajsetletnico.

Srebrni jubilej je ravno pravšnja priložnost, da se vsaj enkrat zberejo ljudje, ki so načrtovali časopis, skrbeli za njegov razvoj in si prizadevali za vedno višjo kvaliteto obveščanja. Zato smo bili zelo veseli, da so se srečanja soustvarjalcev časopisa udeležili skoraj vsi povabljeni.

Prišli so nekdanji uredniki: dr. Branko Vrčon, Peter Likar, Vlado Kovač, Janez Elikan ter dolgoletni dopisniki Leopold Šolc, Tone Erman, Viktor Nolim, Tone Tomažič pa še lektorica Vesna Tomc in karikaturist Alojz Metelko. Seveda nismo manjkali tudi mi iz uredništva, na čelu z Estero Lampič, ki je že celih 25 let tehnična urednica časopisa. Sicer ni bila med posebej pohvaljenimi (ker je še zelo aktivna, kot smo dejali), zavedamo pa se, da je njen prispevek pri oblikovanju časopisa v teh letih res zelo velik. Uspešno je sodelovala z vsemi ustvarjalci časopisa in mu dajala oblikovni pečat ves čas njegovega izhajanja. Dogajalo se je tudi, da je med čakanjem na novega urednika morala celo sama prevzeti njegovo nalogo!

V imenu delovne organizacije je povabljen pozdravil Alfred Tomažič, zatem pa je odgovorni urednik Karel Gornik povedal nekaj več o sedanjem sistemu obveščanja, o naših težavah in željah. Do našega dela je bil precej kritičen, kar pa je po svoje lahko tudi ustvarjalno. Zelo slikovito je svojo pripadnost Litostroju opisal tovariš Vrčon. Dejal je, da je srečanje dveh nekdanjih Litostrojanov podobno srečanju dveh prijateljev, ki se najprej povprašata po svojih družinah — Litostrojanca pa se najprej vprašata po Litostroju. Predvsem pa je vesel, ko vidi, kako se je iz majhnega jedra obveščanja razvilo toliko oblik informiranja. Kot nepristranskemu opazovalcu mu je tudi lažje opaziti, kako živ je odnos delavcev do tovarne, v kateri delajo in ji pripadajo.

Idealno bi bilo, če bi se dotok naročil za črpalke povečal, tako da bi povečali plan in realizacijo črpalk na 2000 ton. S tem bi rešili občasno pomanjkanje dela na lahki strojni obdelavi in v livarni sive litine. To bi bilo upravičeno, ker so črpalke proizvod, ki v našem proizvodnem programu potrebuje najmanj uvoženega repromateriala.

Žerjavi

Načrt za leto 1984 je 1500 ton. Sprejetih naročil je skupno 1759 ton, od tega 34 ton za konvertibilni trg, 1360 ton za klirinški trg in 365 ton za domači trg.

ZSSR — polarna dvigala za jedrsko elektrarno

Framatone Francija — deli za jedrsko elektrarno

HE Mavčiče — EMD 140 ton — 1 ×

HE Jablanica — EMD 60 ton — 1 ×

HE Doroozdan — EMD 25 ton — 1 ×

Količinska realizacija v prvih devetih mesecih letos je 929 ton; to je 62 % letnega plana.

Glede na področje trga je bilo realizirano:

372 ton — konvertibilni trg,
286 ton — klirinški trg,
271 ton — domači trg.

Če nam bo uspelo do konca leta 1984 dobaviti opremo za polarno dvigalo, bo plan žerjavov v višini 1500 ton realiziran.

Reduktorji

Načrt za leto 1984 je 1200 ton. Sprejetih naročil je skupno 1513 ton, od tega 1453 ton za klirinški trg in 60 ton za domači trg.

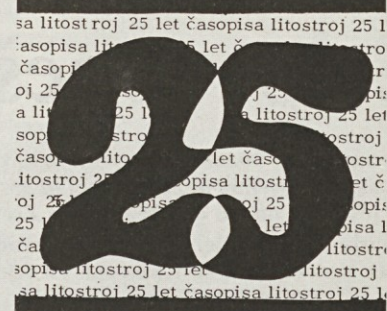
Važnejša naročila:

49 sklopov reduktorjev (za ZSSR)

50 reduktorjev AC 2280 (za ZSSR)

12 podajnih mehanizmov (za Nadaljevanje na 4. strani)

Glasilo samo-upravljalcev

Ob srebrnem jubileju velja poudariti, da je vsakdo od novinarjev in urednikov do dopisnikov in članov uredniškega odbora prispeval delček k ugledu in ravni časopisa. Trudili smo se, da bi v okviru možnosti uresničevali vsebinsko zasnovano. Uspehi niso izostali, bila pa so tudi občasna nihanja, ki jih litostrojski delavci kot bralci niso občutili, saj jih je vsakokrat uredništvo dokaj uspešno razrešilo.

Zavzeto samoupravno in družbenopolitično delovanje ter želja po izboljšanju obveščanja delavcev me je pripeljalo k delu pri časopisu. Iz stalnega dopisnika sem dokaj hitro postal urednik, kajti glavni urednik in novinar sta nato v sorazmerno kratkem času odšla iz delovne organizacije. Zael sem torej neobičajno, saj je bilo področje obveščanja kadrovskega zelo oslabiljeno, kar je veljalo tudi za organizacijsko in konceptualno plat obveščanja. Tako se je bilo treba lotiti najprej kratkoročnih in tekočih nalog pri urejanju časopisa, sočasno pa graditi sodobnejšo koncepcijo samoupravnega obveščanja, ki je danes na moje veliko zadovoljstvo docela izpeljana.

Vse te naloge smo lahko uresnili ob enotni podpori družbenopolitičnih organizacij, organov upravljanja in vodstva DO, s tem da je velik del strokovne in organizacijske odgovornosti prevzel kadrovskega splošni sektor. Prej je to spadalo pod propagando kot dopolnilna dejavnost.

Ob pričetku mojega dela pri urejanju časopisa torej nismo imeli kadrovskega izpopolnjenega uredništva. V veliko pomoč mi je bila tehnična urednica Estera Lampič, na novo ustanovljen uredniški odbor, zelo ustvarjalni dopisniki in na novo angažirana lektorica Vesna Tomc.

Da ne bo tale prispevek ostal le preveč suhoparna analiza nekih dejstev, naj navedem kamenček v mozaiku dela pri mojem uredništvu. Avgusta 1975 ob petindvajseti obletnici samoupravljanja in ob prazniku Litostroja smo pripravljali izdajo jubilejne številke glasila ter almanah »Ob petindvajseti obletnici samoupravljanja«. To je bilo zahtevno in obsežno delo, časa pa je bilo malo. Pripravili smo konkretno vsebinsko zasnovano, vendar smo jo morali, zaradi sicer dolgo pričakovanega, hkrati pa nenadnega obiska tov. Tita v Litostroju, spremeniti.

Ob angažiranju uredniškega odbora in ob zavzetem sodelovanju z organizacijskim odborom za proslavo petindvajsete obletnice samoupravljanja smo kljub težavam uspeli.

Vsebinsko in slikovno bogat časopis z lepim uvodnikom je pravočasno izšel, prav tako tudi almanah, kar je bil tudi velik prispevek ob obisku tovariša Tita v Litostroju. Kasneje sem ugotovil, da je bil uspeh popoln, veliki napor so bili poplačani.

V uredištvu smo se trudili, da bi glasilo postalo resnična tribuna in informativni medij, preko katerega so delavci obveščeni o vseh bistvenih samoupravnih, gospodarskih in družbenopolitičnih aktivnostih. V ta namen smo razširili krog dopisnikov in uvedli nove rubrike, npr. »Vesti iz proizvodnje«. Velik poudarek je bil dan delovanju družbenopolitičnih organizacij in razvoju samoupravljanja, posebno uresničevanju zakona o združenem delu. Skratka, s sorazmerno zastopanostjo člankov z vseh področij dela in življenja Litostroja smo želeli oblikovati glasilo litostrojskih delavcev. Pomembno zaslug pri uveljavitvi takšne vsebinske zasnove so imeli stalni dopisniki. Morda bi delal komu krivico, če bi posamezne pohvalil, drugih pa ne, saj se je to videlo iz prispevkov. Nekaterih dopisnikov se prav rad spominjam, posebno tistih, ki so vedno čutili potrebo, kaj morajo sporočiti kolektivu.

Zaradi lažjega sodelovanja smo izbrali tudi novo tiskarno v Ljubljani, čeprav smo bili s koprsko zadovoljni. Kvaliteta tiska in usluge tiska pa je bila tudi v tej tiskarni prav tako dobra.

Vsaka številka časopisa je po vsebini svojevrsten izdelek; po litostrojsko bi rekli, da je individualna proizvodnja. Vemo, kakšen izdelek naj bi bil, ne vemo pa, kakšen bo, ali bo pravočasno zagotovljen reprodukcijski material, v zadostni količini in podobno. Izdelek pa mora biti narejen in dostavljen kupcu, sicer ne bo dohodka. To velja tudi za časopis, izhajati mora redno, imeti mora primerno vsebino, delavci ga redno berejo in ga zato pričakujejo, saj bi bili brez njega za marsikaj prikrajšani. Nenazadnje kaže sliko dogajanj in aktivnosti v delovni organizaciji, opozarja na odprta vprašanja, spodbuja samoupravno in politično aktivnost ter krepi zavest delavcev o pripadnosti kolektivu.

Priznati moram, da sem se težko ločil od časopisa, saj sem se v delo povsem vživel. In vedno, ko dobim novo številko, jo z veseljem preberem, hkrati pa ugotavljam napredek in vse uspešnejše delovanje celotne informativne dejavnosti v Litostroju, s tem tudi uredništva časopisa. Spomnim se, da nismo hoteli imeti glasila strokovnih služb in vodstva, želeli smo glasilo samoupravljalcev in temu cilju se danes vse bolj približujemo.

Janez Elikan

Ob petindvajsetletnici časopisa Litostroj so za skupno mizo sedli dolgoletni sodelavci in uredniki. (Foto T. Š.)

Pogovor je izzval tudi Janeza Elikana, urednika mlajše generacije, ki je poudaril, da je biti urednik ali novinar zelo odgovorna naloga. Litostrojski časopis že od nekdaj sloni na nekaj stalnih dopisnikih, ki tvorijo njegovo hrbenico in mu dajejo stalno kvaliteto. Na žalost pa se ljudje preveč bojijo pisati kritično, najdogovornejši pa sploh nočejo pisati. Med dopisniki, ki so vsa ta leta dajali

pečat našemu časopisu, sta prav gotovo veterana Tone Erman in Leopold Šolc. Tako eden kot drugi sta mojstra svoje zvrsti in po načinu pisanja vedno aktualna in pronicljiva, šegava in nedvoumna. Časopis bi bil brez njiju blede in skromen. Kdo bi lahko pozabil strokovne, a vsem razumljive članke o turbinski proizvodnji, zanimive potopise tovariša Šolca ali pa zavzete »elektrarniške« članke in bo-

dice ter satire kritičnega ETA — Toneta Ermana. Tovariš Šolc je dejal sicer zase — gotovo pa velja za oba — da je jemal pisanje za časopis za eno svojih osnovnih delovnih obvez. Kakšna škoda, da tako ne mislijo tudi prenekateri, ki so še vedno zaposleni v Litostroju in bi tudi imeli kaj napisati!

Omeniti moramo tudi tri stare dopisnike, ki na žalost na srečanje niso prišli, dali pa so velik prispevek k razvoju obveščanja. To so Hrabroslav Premelč, Ivan Šavor in dr. Edo Tepina. Vsak na svojem področju so se z veliko mero prizadevnosti trudili, da bi kar najbolj informirali svoje sodelavce.

Vsak izbor je lahko krivičen do koga, ki ga nehoti pozabiš. Cela vrsta litostrojskih dopisnikov je še, ki niso bili povabljeni in omenjeni, so pa soustvarjali časopis v vseh petindvajsetih letih. Ostali pa so vezani letniki časopisa, kjer podpisani članki tvorijo sliko razvoja, dela in življenja Litostroja. Vsem iskrena hvala za sodelovanje!

Na žalost so taka srečanja vedno prekratka in prerodka. So pa velika spodbuda, da se še bolj zagrižeš v delo, za katero si dobil priznanje. Veseli smo, da so naši predhodniki z razvojem časopisa zadovoljni. Resnica pa je, da brez dobrih dopisnikov in začetnega dela časopisa ne bi mogel postati tak, kakršen je danes.

Marijana Meglič

18. SREČANJE KOVINARJEV JUGOSLAVIJE

Zelo uspešni v Zrenjaninu

V počastitev 10. oktobra — dneva kovinarjev Jugoslavije, 40-letnici osvoboditve Vojvodine in Zrenjanina in 35-letnici ustanovitve DO NAFTA-GAS je od 10. do 12. oktobra 1984 v Zrenjaninu potekalo 18. tekmovanje kovinarjev Jugoslavije. V novih proizvodnih obratih DO NAFTA-GAS, TOZD Vzdrževanje, so tekmovali vsi tekmovalci razen kovačev, ki so bili gostje Kovačnice Jaša Tomić in livarjev, ki so tekmovali v Radijatorju v Zrenjaninu.

Slovensko sekcijo so sestavljali najboljši tekmovalci 8. republiškega tekmovanja v Kamniku, in sicer prvo in drugouvršeni v 12. poklicih, člani ocenjevalne žirije republiškega tekmovanja in nekateri spremljevalci posameznih skupin tekmovalcev iz DO ali regije. Med tekmovalci so bili tudi trije Litostroječani in sicer oba kovača in livar.

V primerjavi s prejšnjimi tekmovanji na katerih sem že sodelovala, je bilo tokratno najbolje organizirano. V naši ekipi skoraj nismo imeli pripomb na teoretični del tekmovanja, razen da so bili nekateri strokovni izrazi slabo prevedeni in da je bil pri kovačih teoretični del še preveč na akademskem nivoju.

Tekmovalci so dosegli odličen rezultat v teoretičnem delu, prav tako dobro pa je bil organiziran in pripravljen strokovni del. Novost na letošnjem tekmovanju je bila računalniška obdelava podatkov in rezultatov v prisotnosti tekmovalcev. Klasično šifriranje tekmovalnih predmetov je odpadlo, ker je tekmovalec sam prinesel svoj izdelek komisiji in spremljal kontrolo posameznih meritev. Možnost tekmovalčevih teko-

vih pripomb na posamezne meritve je močno zmanjšala pritožba ob razglasitvi neuradnih rezultatov.

Naši kovači so tekmovali v kovačnici IMT, tovarni odkovkov Jaša Tomić, kjer je od skupno 300 zaposlenih 240 kovačev, ki delajo v treh izmenah, v neposredni bližini pa imajo svojo šolo za kovače. Bili smo nemalo presenečeni nad tako mogočno kovačnico v neposredni bližini romunske meje. Tekmovalce so prijazno sprejeli tamkajšnji vodilni delavci, graničarji pa so jih spremlili do jugoslovansko-romunske meje.

Livarji so tekmovali v slabših pogojih kot ostali tekmovalci, vendar so na to že navajeni, kajti v livarnah so običajno težki pogoji dela. V obratu tovarne Radijator v Zrenjaninu, kjer ulivajo ulitke iz aluminija, so tekmovalci prislunili vsaki informaciji, kajti le redki so vajeni dela z barvnimi kovinami. Za ulitek so morali tekmovalci pokazati največ znanja pri izdelavi in predvsem pravilni vstavitvi jeder v ohišje. To je mnogim tekmovalcem predstavljalo največji problem, saj je bila polovica ulitkov izmetnih zaradi nepravilno

vstavljenih jeder. Večina tekmovalcev, ki so vajeni delati v livarnah sive in jeklene litine, pa je izbrala nepravilno napajanje ulitka, zato so bili tudi njihovi ulitki z luknjami in velikimi deformacijami za izmet. Samo trije livarji so imeli ocenjen ulitek sicer pa je bilo tudi pri ostalih poklicih zaradi strogih pravil tekmovanja veliko izmečka.

Slovenska ekipa je na letošnjem tekmovanju dosegla odličen uspeh in poleg domačinov iz Vojvodine osvojila največ prvih mest. Rezultati slovenske ekipe so naslednji:

Štiri 1. mesta
— varilec REL, ki ga je osvojil že tretjič zapored isti tekmovalec iz Ladjedelnice 2. oktober,

— kovač Bernard DOLENC iz Litostroja,

— avtomehanik otto in diesel.

Eno 2. mesto
— varilec MAG, ki je že tudi večkrat dosegel to uvrstitev.

Dve 3. mesti
— varilec MAG in varilec REO.

Na letošnjem srečanju Kovinarjev so bili prikazani tudi nekateri poklici, ki še niso vključeni v tekmovanje, vendar so prisotni v kovinski industriji, kot npr. konstrukter-tehnolog, modelni mizar, obratni električar in pehalec.

DO NAFTA-GAS je podelila tudi posebno priznanje najmlajšemu tekmovalcu na letošnjem tekmovanju kovinarjev — dobil ga je naš livar Milan Muršič.

M. Šček

Najboljši v Jugoslaviji

Na zveznem tekmovanju kovinarjev je prvo mesto med strojnimi kovači zasedel Bernard DOLENC. Ker smo ga obširneje predstavili že v junjski številki našega časopisa, ko je zmagal na republiškem tekmovanju, smo ga le vprašali za mnenje in vtise s tekmovanja.

»Odvce je posebej poudarjati, da sem s svojo uvrstitvijo ter z uvrstitvijo celotne slovenske ekipe, ki je bila na tem tekmovanju druga, zelo zadovoljen. Z veseljem lahko rečem, da smo v Vojvodini preživeli lep in tudi uspešen teden. Domačini so nas zelo lepo sprejeli in organizacija tekmovanja je bila dobra, tako da nimam nobenih bistvenih pripomb. Vsi tekmovalci smo tekmovali, pravzaprav delali, pod istimi pogoji in na istem stroju. Nedvomno je moja zmaga ne le moj osebni uspeh, ampak hkrati tudi uspeh Litostroja in Slovenije, saj se je na tem tekmovanju pomerilo 14 najboljših tekmovalcev iz cele Jugoslavije.

Rad bi omenil tudi to, kar se na takšnih tekmovanjih rado dogaja, pa naj bodo republiška ali zvezna. Ne le meni temveč tudi ostalim tekmovalcem se zdi, da so tekmovalci s področja tekmovanja v boljšem položaju. Bolje so ocenjeni, kot da bi za njih veljali nekoliko drugačni — blažji

kriteriji. Mislim, da je bilo tako tudi na tem tekmovanju, na katerem so tekmovalci Vojvodine zasedli ekipno prvo mesto.

Za moj uspeh ter za ekipno drugo mesto, ki sva ga s sodelavcem Dornikom dosegla med strojnimi kovači, pa gre v veliki meri zahvala tudi Janu Remšaku — vodji ekipe kovačev, ki nam je strokovno pomagal pri pripravi na tekmovanje in z nami sodeloval ter nas spremljal na vseh tekmovanjih — od prvega, litostrojskega, dalje.

Opozoril pa bi še na velike razlike, ki so v vrednotenju dobrega delavca v posameznih jugoslovanskih republikah. V Črni gori na primer je dobil delavec za doseženo prvo mesto na republiškem tekmovanju nagrado v višini dveh mesečnih dohodkov. Podobno je tudi v drugih republikah. Le Slovenija vztraja na simboličnih stimulacijah in nagradah, ki pa ob takšni primerjavi izgubijo svoj smisel in med delavci-tekmovalci vzbujajo nezadovoljstvo.

Moti me pa tudi občutek, da smo v Litostroju strojni kovači preveč zastavljeni. To se kaže tudi v tem, da se v naši delovni organizaciji že 25 let trudimo na istih, nedvomno zastarelih strojih. Nujno bi bilo modernizirati opremo naše kovačnice.«

t. š.

Realizacija boljša kot lani

(Nadaljevanje s 3. strani)

ZSSR)

40 reduktorjev za bagre (za ZSSR)

Količinska realizacija v prvih devetih mesecih letos je 928 ton. To je 77 % letnega plana.

Reduktorji so poleg ulitkov in žerjavov edini proizvod eksterne realizacije, ki so v prvih devetih mesecih presegli količinski načrt.

Na klirinški trg je bilo odpremljeno 872 ton in 56 ton na domačega.

V letu 1984 predvidevamo, da bo načrt 1200 ton izpolnjen. V zadnjem četrtletju 1984 je predvidena realizacija:

10 reduktorjev za bagre, 10 reduktorjev AC 2280 (manjkajoči ležaji so na carini) ter 3 sklopi reduktorjev.

Cementarne

Načrt za leto 1984 je 200 ton. Sprejetih naročil je skupno 110 ton. Vsa naročila so za domači trg. Količinska realizacija v prvih devetih mesecih je 79 ton, to je 40 % letnega plana. Načrt za leto 1984 nima pokritja z naročili, ker manjka okoli 100 ton naročil.

Glede na področje trga je bilo realizirano 13 ton za konvertibilni trg, ostalih 66 ton pa za domači trg.

V kratkem pričakujemo dve naročila za 200 ton opreme. Prvo naročilo bo za mlin kalcita »RAD«, drugo pa za vojno tehnični inštitut Žarkovo (izdelava ventilatorja).

Dizelski motorji

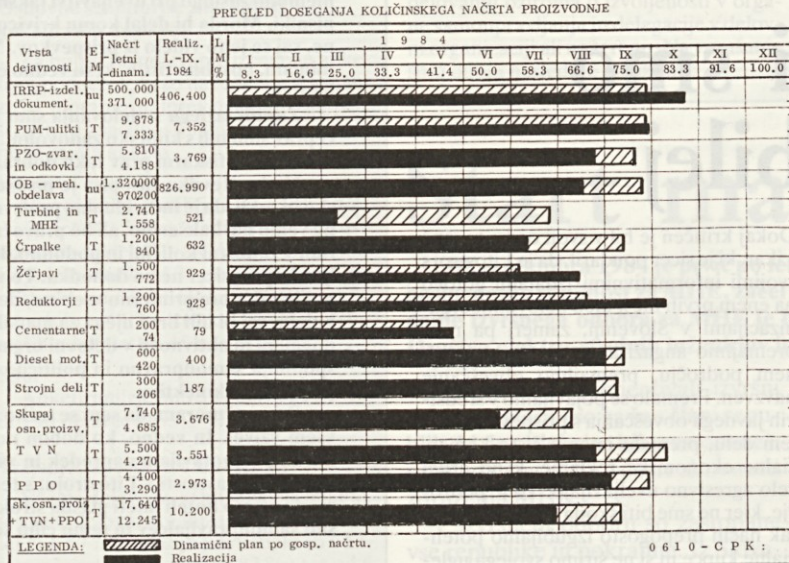
Načrt za leto 1984 je 600 ton. Sprejetih naročil je skupno 1106 ton, od tega 25 ton za konvertibilni trg, 31 ton za klirinški trg (rez. deli) in 1050 ton za domači trg.

Važnejša naročila:

Ladjedelnica Split — DM 6T 23 LH-2 — 18 kosov

Ladjedelnica Split DM 6S 28 LU-4 — 6 kosov

Ladjedelnica »3. Maj« Reka — DM 5 T23 LH-2 — 9 kosov

Ladjedelnica »3. Maj« Reka — DM 6T 23 LH-2 — 1 kos

Ladjedelnica Kraljevica — DM 6 S 28 LU-4 — 2 kosa

Ladjedelnica Uljanik Pulj — DM 6T 23 LH-2 — 24 kosov

Ladjedelnica Uljanik Pulj — DM 6L 23/30 — 4 kosi

Dunav Brod — DM 6T 23 LU-2 — 40 kosov

Luka Koper — DM 6S 28 LH-4 — 1 kos

ZSSR — rezervni deli različnih tipov dizelskih motorjev

Količinska realizacija v prvih devetih mesecih je 400 ton. To je 67 % letnega plana. Glede na področje trga je bilo realizirano:

30 ton — klirinški trg in 370 ton — domači trg.

Izdelali smo tri dizelske motorje 6T 23 LH-4 za Ladjedelnico Trogir, deset 6T 23 LH-2 za Ladjedelnico Split, devet 5T 23 LH-2 za Ladjedelnico »3. Maj« Reka in enega 6T 23 LH-2 za Ladjedelnico »3. Maj« Reka.

Dizelski motorji so izdelek litostrojskega proizvodnega programa, ki do svoje končne realizacije potrebuje preko 40 % uvoženega reproma-

teriala. Letos je nastopil velik problem zaradi pomanjkanja deviz, ker so za nekatera naročila sklenjene pogodbe brez devizne participacije.

Za nakup uvoznega repromateriala sedaj koristimo drage kredite.

Da bi delež uvoženega repromateriala zmanjšali, imamo v delu prototip odmične gredi iz odkovkov, naročenih na domačem trgu (Pucarevo). Za zadnjih 12 gradenj za Dunav Brod bomo odmične gredi izdelovali v Litostroju.

Prav tako bomo doslej uvožene odkovke za ojnice in ventilske vzvode naročili na domačem trgu (Pučarevo). Problematični so batni obroči, ker v Novem Sadu (27. mart) naročamo premajhne količine, oljne obročje pa še vedno uvažamo.

Zaradi izmetov so kritični tudi bronasti in ostali ulitki iz kooperacije.

Strojni deli

Načrt za leto 1984 je 300 ton. Sprejetih naročil je skupno 466 ton. Vsa naročila so namenjena domačim kupcem. Količinska realizacija v prvih devetih mesecih je 187 ton. To je 62 % letnega plana.

Važnejša naročila:

TE Kosovo — rotor 62 ton, segmenti 11 ton,

Cementarna Popovac — zobnik — 28 ton, obroč bobna — 21 ton,

Cementarna Solin — obroč — 15 ton,

Cementarna Kakanj — zobniki — 15 ton.

TVN

Načrt za leto 1984 je 5400 ton. Sprejetih naročil je skupno 11.120 ton, od tega 200 ton za klirinški trg (ČSSR) in 10.920 ton za domači trg.

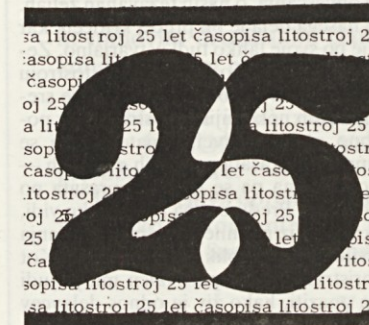
Na konvertibilnem področju pričakujemo ponovno oživitve izvoza za Iran, ki je zaradi zamenjave partnerja trenutno v zastoju. Še v tem mesecu je predviden obisk našega predstavnika v Iranu, kjer pričakujemo še naročila nakladalnikov V 5 ton, V 8 ton, V 10 ton in V 12,5 tone v vrednosti okoli 2 milijona dolarjev.

Važnejša naročila

100 4-tonskih nakladalnikov, 550 5-tonskih nakladalnikov, 240 8-tonskih nakladalnikov, 95 20-tonskih nakladalnikov, 75 12,5-tonskih nakladalnikov in 40 12,5-tonskih mobilnih dvigal.

Količinska realizacija v prvih devetih mesecih letos je 3551 ton. To je 66 % letnega plana.

Glede na področje trga je bilo realizirano 1117 ton za konvertibilni trg

(Iran), 145 ton za klirinški trg (ČSSR) in 2363 za domači trg.

Vzrok za izpad količinske realizacije je predvsem v kasnitvi in nekompletiranosti dobav materiala z domačega trga in uvoza.

PPO

Načrt za leto 1984 je 4400 ton. Sprejetih naročil je skupno 2880 ton, od tega 240 ton za konvertibilni trg, 200 ton za klirinški trg in 2440 ton za domači trg.

Važnejša naročila:

ZDA — HOO-1-xx-xxx — 10 strojev

ZRN — DMKh-160 M — 1 stroj

— DMKh-280 M — 6 strojev

Romunija — HKOC-1-1000 — 1 stroj

ZSSR — PMPK-3-16/630 — 38 strojev

— HTS-630/63 — 5 strojev

— razni rez. deli

»Konus« Slov. Konjice — HLO-1-xxxx — 3 stroji

Kovinoplastika Lož — HVO-3-630 — stroj

Đuro Đaković — HVO-2-1000 — 1 stroj

RMHK Trepča — HVC-2-xxx — 6 strojev

Količinska realizacija v prvih devetih mesecih letos je 2973 ton; to je skupno 68 % letnega plana.

Glede na področje trga je bilo realizirano:

102 toni — konvertibilni trg,

1860 ton — klirinški trg,

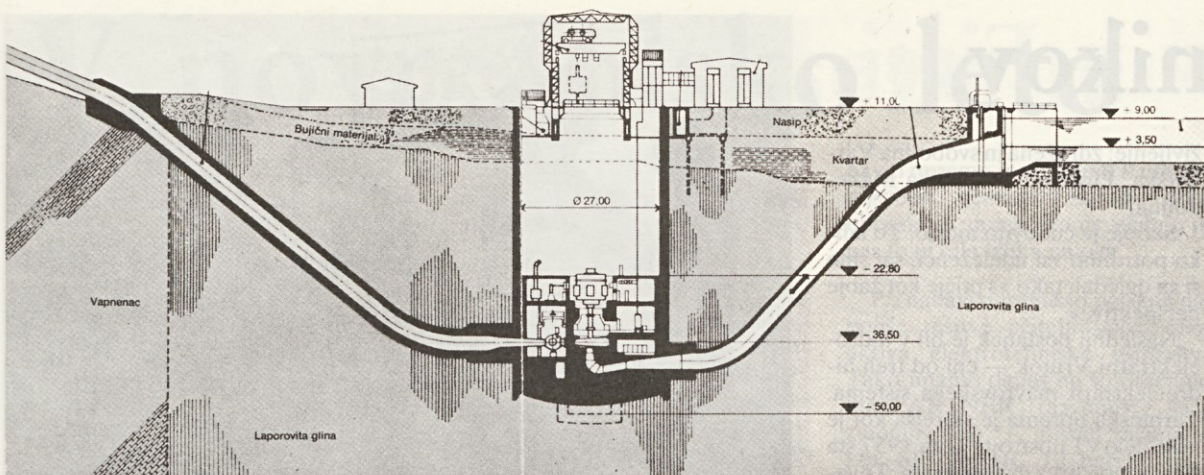
1011 — ton domači trg.

V septembru je bilo zaključeno doslej največje naročilo iz ZSSR:

98 hidravličnih vlečnih strojev HVO-2-xxx, v skupni vrednosti preko 14 milijonov klirinških dolarjev.

Do konca leta 1984 bo za konvertibilni izvoz še dobavljeno 10 hidravličnih obsekovalnikov za ZDA in 4 stroji za tlačno litje za ZRN.

J. Krsnik

Del tlačnega cevovoda, strojnica in odvodni predori v preseku. Po risbi je razvidna poglobljena strojnica, ki doseže tudi do 50 metrov pod morsko gladino

ZAVRTELA SE JE DRUGA REVERZIBILNA TURBINA V RHE OBROVAC, KI JE BILA IZDELANA V LITOSTROJU.

RHE Obrovac obratuje

V Litostroju smo za RHE Obrovac poleg ene turbine izdelali vso spremljajočo opremo: žerjave, ki služijo za montažo turbin in opreme v strojnici ter za bodoče remonte, zaporne organe turbin — krogljčne zasune, pa loputo, ki je montirana pred vstopom vode v tlačni cevovod. Poleg omenjenih delov smo izdelali in montirali hladilni in drenažni sistem in seveda regulatorje vrtilne hitrosti turbin. Res je, da je RHE Obrovac začela obratovati veliko pozneje, kot je bilo prvotno predvideno, vendar zahtevna dela, ki smo jih opravili, posebno montažna dela na terenu, niso nikoli zaostajala niti ovirala normalnih gradbenih del ne drugih montažnih skupin, ki so sodelovale pri montaži elektro oziroma hidromehanske opreme celotnega objekta. Zahtevna montažna dela izredno natančnih črpalnih turbin (reverzibilnih turbin, od tod ime RHE Obrovac — reverzibilna hidroelektrarna Obrovac), so trajala precej časa, zaradi tega smo jo v tovarni že skoraj pozabili. Drugače je seveda z našimi marljivimi monterji na terenu, ki so preživeli v precej pustem Obrovcu kar nekaj let! Vodja montaže tovariš Marjan Križnar in njegov pomočnik tovariš Franc Vidrih ter večji del skupine, se bodo še dolgo spominjali lepih in slabih dni, ki so jih preživeli na močanji.

Zdaj pa nekaj več o sami elektrarni. Reverzibilna turbina je izredno zanimiva v sistemu elektrarn tedaj, ko imajo na primer pretočne hidroelektrarne ali tudi hidroelektrarne z večjo akumulacijo, preveč vode in mora voda v preliv. Navadno se to dogaja ponoči in jo lahko s pridom uporabimo za pogon turbine v obratni smeri — torej kot črpalko, ki potiska vodo v jezero ter proizvaja elektriko tedaj, ko je največ potrebujemo. Da bi si lažje predstavljali moč turbine oziroma črpalke, navedam nekaj podatkov o strojih in o samem gradbišču RHE Obrovac, ki se pridružuje verigi elektrarn v Dalmaciji.

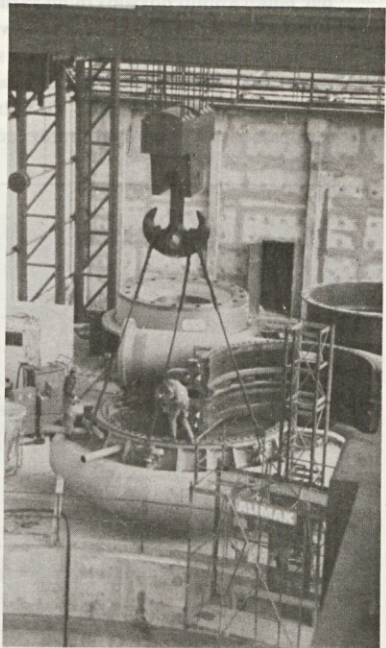
Voda za pogon turbin se zbira iz malih rečic v jezero Opsenica, ki leži nad glavnim jezerom Štikala. Od Obrovca je oddaljeno okoli 15 km zračne linije in je na drugi strani Velebita z najvišjim vrhom nad predorom Čelovac 1207 m. Iz jezera Štikola vstopa voda v dovodni predor, ki je dolg 8191 m in ima premer 4,6 m. Zmogljivost predora je 60 m³ vode na sekundo, kar zadostuje za delo dveh turbin. Pred vstopom vode v tlačni cevovod oziroma na izhodu predora je kar zahteven gradbeni sistem vodostana. Naša loputa premera 4, 1/3,9 m je postavljena pred vstopom vode v tlačni cevovod. Tu se začne mogočni jekleni tlačni cevovod, speljan po terenu v različnih strminah, ki ima na začetku premera 3,9 m v sredini 3,0 m in jedolga 2108 m. Pred strojnico se razcepi v dva cevovoda in je speljan pod zem-

ljo tako, da je priključen na naše težke krogljčne zasune pred turbinami, v spodnjem delu strojnice. Strojnica je približno 63 m pod ravnino zemlje, oziroma 50 m pod morsko gladino. Nad izkopno jamo je streha, to je pravzaprav zgradba elektrarne z upravljalnim sistemom. Nad jamo, to je pod streho, je tudi naš žerjav, ki je namenjen za montažo opreme in seveda za poznejše vzdrževanje naprav v strojnici. Iz turbin voda odteka strmo navzgor po dveh odvodnih predorih v strugo reke Zrmanje. Na izstopu je manjše jezerce, ki je obenem zaloga vode za režim dela črpanja, ko gre voda v obratni smeri, to je v 559 m višje ležeče jezero. Poglobitev elektrarne pod morsko gladino je izvedena iz tehničnih razlogov zaradi pravilnega delovanja turbin s tako velikimi padci, seveda pa črpanje vode v obratni smeri pogojuje tudi opisana konstrukcija elektrarne z odvodnimi oziroma v obratni smeri dovodnimi tuneli. Elektrarna ima dve enostopenjski Francisovi turbini, vsaka moči 140 MW s pretokom 30 m³/s pri padcu vode 517 m in 600 vrtljajih na minuto. Kot enostopenjska črpalka pa deluje z močjo 118 MW in pretokom 20 m³/s ter višino 559 m.

Celoten objekt ima celo vrsto jezov, prekopov, dovodnih in odvodnih tunelov, talnih izpustov v primeru potrebe, zapornic, rešetk in druge hidromehanske opreme, zbirnih kanalov in še celo vrsto naprav, ki omogočajo normalno delovanje celotne RHE Obrovac. Kompletno strojno opremo elektrarne in vodostanazžerjaviso torej uspešno montirali naši sposobni monterji.

Turbini se vrtita in sedaj je na vrsti še preostala naloga skupine — pognatiti turbini v obratni smeri, da bosta delali kot črpalke.

V zgodnjem poletnem času se je zavrtele prva turbina, enaka drugi,

Priprava špirale za spuščanje na temelje v spodnjem delu centrale (Foto: Križnar)

vendar izdelana pri firmi Voith v Avstriji, s katero smo sodelovali.

Montaža se je seveda odvijala pod vodstvom naše ekipe z našimi monterji za vso opremo, tudi tisto, izdelano pri Voithu. 14. septembra pa se je zavrtele druga turbina, ki smo jo izdelali v Litostroju. 10. oktobra letos je bil končno poplačan ves trud, saj je bila tega dne prvič sinhronizirana tudi druga turbina, to pa pomeni začetek proizvodnje električne energije, kar je seveda namen gradnje elektrarn.

Čestitamo za uspešno opravljeno delo, ki je spet ena izkušnja več za našo delovno organizacijo.

Monterjem pa želimo srečen zaključek in vrnitev domov, tistim pa, ki bodo nadaljevali delo na drugih montažah, morda tudi v tujini, želimo uspešno nadaljnje delo.

S. Štokelj

Spajanje turbinske in generatorske gredi v RHE Obrovac

Montažna ekipa RHE Obrovac

HE Haditha ni več na suhem

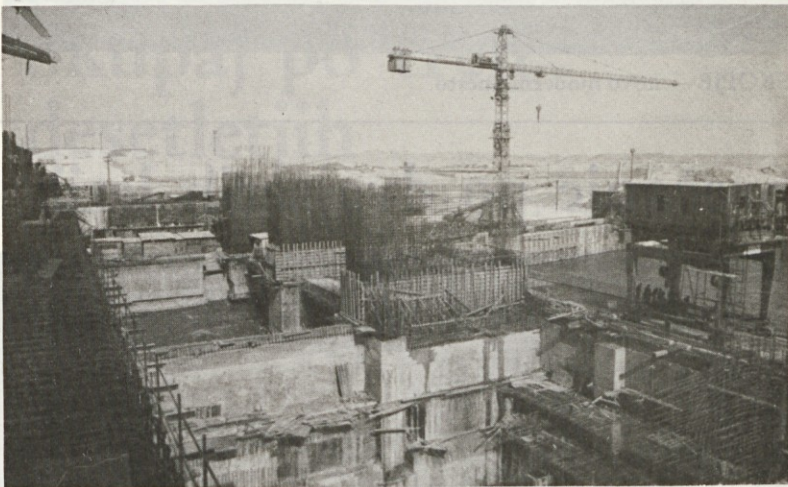
Minila so že leta od podpisa pogodbe za izgradnjo hidroelektrarne Haditha. V tem času smo izdelali, dobavili in montirali v glavnem opremo, ki je vgrajena v temelje oziroma vbetonirana na nivojih, ki so v pogonu vedno pod vodo. Kljub težavam pri izdelavi oblog sesalnih cevi, ki so bila pri krojenju, krivljenju, varjenju in sami sestavi, so po končni predaji oblog vsi strokovnjaki nadzora priznavali visoko kvaliteto izvedenih del v tehničnem kakor tudi v estetskem pogledu.

Poleg sesalnih cevi so bili vgrajeni tudi vsi vbetonirani cevovodi za drenažo, odvodnjavanje kakor tudi drugi, ki pridejo vgrajeni v prvo fazo betona. Na prvih dveh turbinah je bila postavljena tudi komora sesalnih cevi ter opore za predvodilnik s šablonama in temeljnimi vijaki. Na prvi turbini je bila dokončno nameščena tudi spodnja obloga spirale.

Vsa navedena dela so bila v glavnem v temeljih bodočih agregatov, kjer je bilo pretežno krojenje in varjenje na samem mestu vgradnje. Kljub temu pa so morali biti posamezni deli opreme nameščeni lokacijsko v soglasju z načrti ter v mejah dovoljenih odstopkov. V tem letu je bil sklenjen dogovor o novih rokih gradnje objekta, ter s tem v zvezi tudi predvidena preusmeritev reke Evfrat v prvem tednu septembra 1984. Preusmeritev reke je pomenila prvi mejnik pri gradnji elektrarne, ker naj bi s preusmeritvijo začela teči voda skozi polje zadnjih dveh turbin ter skozi obtočni cevovod (bottom outlet — izdelek Metalne). Voda reke Evfrat, ki je do sedaj tekla poleg same zgradbe, naj bi po usmeritvi zalila vtočno in iztočno stran do zapornic ter tekla skozi tretjo sekcijo in bottom outlet. Tako bi lahko izvajalec del na pregradi zaprl korito poleg elektrarne in nadaljeval dela na zemeljski pregradi po celi trasi.

Mi smo morali dobaviti in odpremiti vso opremo črpalnic za drenažo in odvodnjavanje, kakor tudi pripadajočo opremo za povezavo vseh drenažnih cevovodov. Tu je bila vključena mehanska in elektro oprema v končni izvedbi, saj je morala biti črpalnica pogonsko pripravna tudi za primer poplave gradbišča. Poleg navedene opreme smo morali dobaviti in montirati tudi večje število hermetičnih vrat za izolacijo posameznih prostorov, ki so pod gladino spodnje vode, za zavarovanje v pri-

pred turbinskimi odtoki ločil od korita reke samo še nekaj metrov širok nasip zemlje. Ta del je bil miniran in prebit 3. oktobra ob prisotnosti številnih predstavnikov iraških oblasti, izvajalcev del na celotnem objektu, z jugoslovanske strani pa je prisostvo-

Preusmerjeni Evfrat teče skozi centralo

meru poplave. Poleg navedene opreme smo dobavili tudi dva kompleta predvodilnika in dve mostni dvigali za strojnico.

Zaradi težav pri izdelavi smo nekatere dele opreme, ki je bila potrebna za preusmeritev reke, dobavili poslednje tedne pred samo preusmeritvijo, ki je bila prestavljena na 27. septembra 1984. Izgledi še v začetku septembra res niso bili dobri. Vendar smo s požrtvovalnim delom v tovarni, posebno pa po zašlugi vseh naših delavcev na gradbišču, uspeli dokončati potrebna dela in 25. septembra tudi preizkusiti delovanje drenažnih črpalke. Preizkus je uspel in tako je bilo z naše strani vse pripravljeno za preusmeritev reke.

Metalna je v tem času dokončala potrebna dela na turbinskih vtokih in iztokih ter tako omogočila, da so lahko gradbeniki prekopali nizvodni kanal med koritom reke in izstopnim kanalom iz sesalnih cevi nakar je voda zalila ves izstopni del do zapornic sesalnih cevi. Na odtočni strani je bilo tudi vse pripravljeno. Jezero je

val in pozdravil ta uspeh tudi podpredsednik ZIS tov. Janez Zemljarič.

Po uspešnem zaključku prve faze gradnje objekta se je pokazalo, da naša oprema dela v redu. Bilo je izrečenih mnogo pohvalnih besed o požrtvovalnem delu naših ljudi, poudarjena je bila tudi potreba, da z enakim elanom delamo naprej do dokončanja objekta.

Dosedanja gradnja objekta je zahtevala veliko več dela gradbenikov in Metalne na hidromehanski opremi, sedaj pa prehajamo v fazo, ko se bodo začela dela na montaži turbinske in pomožne opreme. To pa v primeru Hadithe predstavlja v letu 1984 in 1985 vgradnjo in pogon dveh turbinskih agregatov z vso pomožno opremo ter precejšen del zgrajene opreme še za nadaljnji dve turbini. Vsi, ki delajo na opremi za ta objekt, morajo vedeti, da vsak dan skrajšanja izdelave v tovarni pomeni manj naporov pri delu v neugodnih klimatskih razmerah in istočasno tudi zagotovitev dokončanja del v pogodbenih rokih.

I. Pavšelj

Pot petindvajsetletnikov

»Še nekaj dni pa gremo v Makedonijo!« Tako smo se pogovarjali jubilarntje, ki smo prišli v Litostroj 1959. leta in mu ostali zvesti 25 let. Iz obvestila je bil vsak udeleženec seznanjen s programom izleta.

Kot že petindvajset let hodimo v Litostroj, tako smo se tudi na dan odhoda zbrali pred našo tovarno. Janko Kopač, ki je bil naš vodič, nam je po ugotovitvi, da so vsi prijavitelji prisotni, dal koristne napotke. Informacije so bile potrebne, saj so bili med nami mnogi, ki so se prvič peljali z letalom. Rahlo zadrego, da ne rečem strah takih, ki so prvič stopali v to letečo mrcino — boeing 737 — so pregnale z nasveti prijazne stevarde-se. Kratek postanek v Splitu — toliko, da smo si zmogli grlo in si ogledali s terase letališča nekaj uspešnih startov in pristankov letal, in že smo leteli proti Skopju.

Noč je že bila, ko smo se na letališču Skopje povzpeli v čakajoče avtobuse in si kar iz avtobusov ogledali, kako izgleda glavno mesto Makedonije ponoči. Namestili smo se v olimpijski vasi. Naselje je bilo zgrajeno ob priliki šahovske olimpiade. Čeprav smo bili utrujeni od poti, smo šli pozno k počitku, saj smo imeli po večerji pravi glasbeni večer. Seveda smo tudi Litostrojčani imeli s seboj skrite talente. Miha in Gorenc sta ob spremljavi orkestra zapela nekaj pesmi naših narodov, pa še kakšna vedno zelena melodija je bila vmes.

Drugi dan smo si ogledali Skopje. Po številu prebivalcev je to tretje mesto v Jugoslaviji. Prvi zapiski o naselju so še iz rimskih časov, pa vendar smo dobili vtis, da je to mesto zgrajeno včeraj. Po katastrofalnem potresu 26. julija 1963 je bilo mesto skoraj popolnoma porušeno. S požrtvovalnostjo prebivalcev Skopja in cele Makedonije, s solidarnostjo jugoslovanskih narodov, kakor tudi pomoči, ki so jo po porušenem Skopju nudili narodi celega sveta, je Skopje dobesedno zrastle iz svojega pepela še lepše in modernejše. Na strašen trenutek potresa danes spominjajo ruševine železniške postaje, in zid, kjer velika ura kaže 5:17, čas, ko se je zemlja pod mestom zamajala.

Ogled Mestapašine džamije, zgrajene 1492, je bil prava atrakcija. Skopje je bilo mesto, kjer so se križale različne religije. Nedaleč od džamije smo si ogledali staro pravoslavno cerkev »Sv. Spasa«. V tej cerkvi je pokopan Goce Delčev — makedonski narodni junak. Boril se je za osvoboditev vseh Makedoncev izpod turške oblasti in za združeno Makedonijo. Kamniti sarkofag je tridelen in tako simbolično ponazarja cilje, za katere se je boril in dal

življenje: združena in svobodna Vardarska, Pirinska in Egejska Makedonija.

Skopje je čudovito mesto. To lahko potrdimo vsi udeleženci, saj smo si ga ogledali tako »s ptičje kot žabje perspektive«.

Naslednji postanek je bil v hidroelektrarni Vrutok — eni od treh hidroelektrarn mavrovskega sistema. Turbinska oprema je starejša kot je naše delo v Litostroju. Leta 1957 sta šla v pogon prva dva agregata. Tovarish Ivo Pavšelj, ki je takrat vodil montažo turbinske opreme in je 1957. leta ob spuščanju v pogon maršalu Titu pokazal, kaj mora napraviti, je bil sedaj z nami. Spomnil se je tistih težkih časov, ko smo sebi in svetu dokazovali svojo željo ustvarjati v svobodni in neodvisni Jugoslaviji. Mavrovski sistem hidroelektrarn je gradil v težkih časih od 1948. do 1957. leta. V spomin na obisk nas Litostrojčanov — petindvajsetletnikov v HE Vrutok smo delovnemu kolektivu elektrarne predali kip livarja.

Na poti v Ohrid smo si ogledali še samostan Sv. Jovan Bigorski, v soteski ob reki Radiki izredno slikovit objekt. Zanimiv je tudi po tem, da so ga kot objekt dogajanja uporabili pri mnogih naših filmih, od »Miss Stone«, »Nevesinjske puške« pa do filma »Užička republika«. Samostan ima ogromno, slikovito jedilnico, nekatere od nas pa je bolj zanimala samostanska klet. Žal ključa kleti naši vodiči niso našli.

Prihod v Strugo — mestece z 10 tisoč prebivalci na obali Ohridskega jezera je tonilo v mrak, ko smo se namestili v hotelu Drim. Hotel stoji ob sami obali jezera, tam, kjer iz jezera priteka reka Crni Drim. Nismo si še dobro ogledali hotela, ki je arhitektonsko izredno lep, že smo veselo zaplesali. Narodnozabavni ansambel se je trudil in tam daleč v Makedoniji se je slišala tudi naša polka »Terezinka«. Razpoloženje je bilo odlično in kmalu smo vsi plesali kolo.

Sončen dan nam je drugo jutro polepšal že tako zanimive ogled kulturnozgodovinskih spomenikov Ohrida in samostana Sv. Naum na sami jugoslovansko-albanski meji. Da smo izpraznili denarnice za ohridske bisere — prave in neprave — to ni potrebno posebej poudarjati. Dobro pri celi stvari je bilo to, da nazaj nismo šli skozi carinsko kontrolo.

Ohridsko jezero je makedonsko morje, tako je veliko. Na skrajnem južnem delu je učenec Cirila in Metoda Naum postavil samostan. Naum je tu deloval, in s slovanskim jezikom in pisavo širil krščanstvo. V tej cerkvi je tudi pokopan.

Vračali smo se nazaj v Strugo in opazovali nasade jablan in hrušk. Napravljani so tam, kjer je še pred leti bila močvara. Zadnji večer v Makedoniji smo prebili na plesišču.

Na obalo Ohridskega jezera smo prišli skozi Debar. Pot nazaj v Skopje pa nas je vodila skozi Kičevo, Gostivar in Tetovo, še kosilo v znani restavraciji Arabati Baba Teke, kjer je

Delovnemu kolektivu HE Vuhred smo Litostrojčani podarili kip livarja

bil včasih turški hamam (šola za hodže), danes pa je to priznana restavracija z makedonskimi specialitetami, in že smo bili na letališču Skopje. Poslovili smo se od soferjev in makedonskega vodiča. Vodič je bil živa enciklopedija; vse je vedel o teh krajih. Tako smo zvedeli, da je v tem delu zahodne Makedonije bil narodnoosvobodilni boj silovitejši kot v drugih predelih. Gorati svet, gozdovi, meja proti Albaniji in Grčiji, predvsem pa odmaknjenost od glavne poti — Vardarske — vse to je omogočilo v tem predelu koncentracijo večjih partizanskih enot.

Polet domov preko Sarajeva je

Janko Babič

SKOPJE — novo moderno mesto

Srečanje po dvajsetih letih

Veselih obrazov na dvajsetletnici

Absolventi našega Izobraževalnega centra, ki smo šolanje končali leta 1964, smo se 15. septembra srečali v gostišču Kresnica v Ljubljani. Za organizacijo srečanja smo se odločili v maju letos z imenovanjem pripravljalnega odbora, ki naj bi »preskrbel« naslove tistih, ki niso več v Litostroju, razposlal vabila in izbral mesto srečanja.

Nemirni duh naše generacije je povzročil, da smo se raztepli po vsej domovini in svetu. Nemčija, Švica, Kanada, Avstralija in Argentina so dežele, kjer so si nekateri sošolci ustvarili družine in življenje, pri svojem delu pa uspešno uporabljali znanje, ki so si ga pridobili na naši šoli. Zato tudi nismo pričakovali polne udeležbe.

Zbralo se nas je 35, od tega 15 »Litostrojčanov«. Srečanje je minilo v prijetnem vzdušju. Glavni temi pogovora sta bili triletna doba šolanja ter življenjske zgodbe. Nekateri sošolci so odšli v druga podjetja, po proizvodnem programu podobna Litostroju, drugi se ukvarjajo z vrževalno dejavnostjo, tretji z drobnim gospodarstvom, nekateri so se popolnoma »preusmerili« v druge poklice. Zanimivo je bilo slišati življenjske zgodbe, kako je nekatere pot vodila v daljnje kraje, kako so se vživeli v novih okoljih, si ustvarili družine in se le ob takšnih priložnostih spomnijo »dobrih starih časov«.

Vsi smo si bili enotni z ugotovitvijo, da je minilo preveč časa do tega srečanja in smo sklenili, da se bomo v bodoče srečevali vsakih pet let.

Mirko ČEPURAN

ZLATNIK STE DOBILI? KER NA NJEM NIČ NE PIŠE OD KOGA JE IN ZA KOGA JE, BO RAVNO PRAVŠNJI ZA ZOBE

ZLATNIKI ZA JUBILANTE

Kje je Litostroj

Obletnica Litostroja je sicer že za nami, polegla so se slava in razdelile nagrade. Tudi izleti so že mimo, kanček nezadovoljstva pa je še vedno ostal. Zakaj?

Delavci, ki so v Litostroju zaposleni že 30 let, so za svojo zvestobo dobili lepe in dragocene zlatnike, ki pa razen svoje vrednosti ne predstavljajo ničesar. Na njih je le znak Avnoja in konec. Nikjer ni niti z besedico ali znakom omenjeno, da je to darilo delovne organizacije za vrsto let, ki so jih delavci preživeli ob delu v eni in isti tovarni.

Zato je reakcija jubilarntov, ki so bili vsaj prizadeti, če že ne ogorčeni, upravičena. Edina naloga in skrb sindikata je bila, da so kupili darila (ki se pač lahko kupijo povsod) in jih razdelili.

Večina letošnjih tridesetletnikov meni, da bi bili zlatniki lahko tudi malo manjši, vendar naj bi imeli na eni strani znak Litostroja ali našega značilnega spomenika samoupravljanja, na drugi pa besedilo, za kaj in ob kakšni priložnosti so bili podeljeni. Vsi bi bili veliko bolj zadovoljni, sindikat pa z naročanjem ne bi imel pretirano več dela.

M. M.

GlasiLO delavcev Titovih zavodov LITOSTROJ
Litostroj izhaja mesečno (s posebnimi prilogi) v nakladi 6000 izvodov. Izdaja ga Odbor za obveščanje pri Konferenci OO sindikata Titovih zavodov Litostroj, ki je hkrati izdajateljki svet — Uredniški odbor: predsednik dipl. iur. Anton Tomažič in člani: prof. Hrabroslav Premelč, Tone Erman, Franc Kostevc, Marjana Djulinac, Mirko Čepuran, Slobodan Nikolič, dipl. ing. Anton Brar, Toni Skušek, Srečko Pirc in odgovorni urednik Karel Gornik, urednik Marjana Meglič, tehnični urednik Estera Lampič, lektorica prof. Vesna Tomc. Telefon uredništva 556 021 (n.c.), interna 202, 246 — Tiska Tiskarna Ljubljana. Oproščeno prometnega davka po pristojnem sklepu 421-1/72

V novo šolsko leto

Že skoraj dva meseca poteka vzgojnoizobraževalno delo v naši šoli v novem šolskem letu. Kaj bo značilno za šolsko leto 1984/85, v čem bo drugačno od prejšnjega?

Od 1. septembra posluje naša temeljna organizacija z novim imenom: Srednja šola tehniških strok Franca Leskoška-Luke. Precej časa je trajalo, da so bila pridobljena vsa soglasja in urejene pravne zadeve ob spremembi imena. Uresničila se je želja vseh Litostrojanov, izražena ob smrti velikega revolucionarja in ustanovitelja Litostroja, da se naša vzgojnoizobraževalna organizacija poimenuje po njem. Litostroj ima sedaj v svojem nazivu in v nazivu šole simbolično vključeni imeni dveh tvorcev Litostroja: tov. Tita in tov. Franca Leskoška-Luke.

Za nas, delavce tozda in učence pomeni poimenovanje šole po Francu Leskošku-Luki veliko obvezo. V utemeljitvi za novo ime smo med drugim zapisali:

S svojo bogato revolucionarno preteklostjo in s svojimi človeškimi vrlinami predstavlja Franc Leskošek-Luka nam, delavcem naše vzgojnoizobraževalne organizacije, neizčrpen vir, iz katerega bomo dobivali moč in znanje za naše nadaljnje delo. Delavci Srednje šole tehniških strok bomo zagotavljali, da bodo mladi ponesli iz šole z njegovim imenom v delovne kolektive in v življenje svetlo dediščino, ki nam jo je zapustil Franc Leskošek-Luka, in jo bogatili s svojim delom za našo samoupravno socialistično skupnost.

Svet našega tozda bo v kratkem obravnaval predlog, da praznujemo vsako leto obletnico rojstnega dne tov. Franca Leskoška-Luke, tj. 9. december, kot dan šole. To naj bo dan prikaza vzgojnoizobraževalnega dela na šoli predvsem z vsebino kulturnih dejavnosti. Poiskali bomo najprimernejše oblike in vsebine, da bi bil to vsako leto dan, vreden človeka, po katerem ima šola ime.

Prva generacija mladih tehnikov

V šolskem letu 1984/85 bomo zaokrožili prvo izvajanje učnih načrtov po novih programih usmerjenega izobraževanja. Medtem ko izvajamo te načrte v prvem letniku že četrtrič, pa se bomo z učenci-tehniki v tem šolskem letu v četrtem letniku srečali prvič. Doslej smo mladino izobraževali le po programih triletnih poklicne šole oziroma po triletnih smernih programov srednjega usmerjenega izobraževanja. Tehnike smo izobraževali v preteklosti vrsto let samo v oddelkih za odrasle, kar bomo opravljali, če bo potrebno, tudi v bodoče. V sistemu usmerjenega izobraževanja pa imamo nalogo, v naši šoli izobraževati mladino tudi za strojne tehnike, metalurške tehnike in elektrotehnike elektronike.

V tem šolskem letu bo obiskovalo pri nas četrtri, zaključni letnik, 40 bodočih strojnih tehnikov, 9 metalurških tehnikov in 38 elektrotehnikov elektronikov, skupaj torej 87 bodočih tehnikov. Večina strojnih in metalurških tehnikov je štipendistov Litostroja. Že sedaj se bo treba pogovoriti o njihovi zaposlitvi oz. o nadaljevanju izobraževanja na fakulteti. S tem se postavlja v ospredje ne le vprašanje o srednjeročni in dolgoročni kadrovske politiki v Litostroju ampak tudi o sedanjih. Del absolventov-tehnikov se bo po končani šoli zaposlil. S tem je dana možnost, da se v proizvodnih obratih izboljša kadrovska struktura, da se na tehnoloških ter drugih strokovno zahtevnejših delih zaposlijo mladi s širokim strokovnim znanjem. Potrebno bo izbrati tudi dobre mentorje v času pripravištva absolventov, da bodo ti lahko razvili svoje sposobnosti.

Seveda postavlja izobraževanje nove, zahtevne smeri tehnikov pred šolo precejšnje organizacijske in kadrovske naloge ter zahteva ustrezno materialno osnovo. Z dolgoletnim izobraževanjem tehnikov v oddelkih za odrasle smo si že pridobili precej izkušenj. Predvsem dobro poznamo raven zahtevnosti tega izobraževanja, saj se je morala stalno potrjevati pri odraslih na diplomskih izpitih, ki so jih opravljali kandidati vsako leto pred komisijo Tehniške srednje šole za strojništvo v Ljubljani.

Računalništvo na pohodu tudi v naši šoli

Za izboljšanje materialnih pogojev smo vložili letos že precej lastnih sredstev. Z njimi smo obnovili najnujnejše, nikakor pa ne moremo sami posodobiti opreme v šolskih delavnicah. Kot smo že pisali, smo izdelali program posodobitve opreme za štiriletno obdobje in ga predložili Litostroju.

Sedaj ustvarjamo pogoje za pouk računalništva. Kot predmet ga imajo v svojem predmetniku v četrtem letniku učenci, ki se izobražujejo za tehnika. V nadaljevalnih programih se z njim srečajo tudi odrasli. Pričakujemo lahko, da se bodo z računalništvom že v bližnji prihodnosti v okviru rednega pouka ukvarjali tudi učenci v triletnih smereh izobraževanja. Za sedaj načrtujemo za te učence neobvezen računalniški pouk v krožkih. Temeljno računalniško izobrazbo si morajo pridobiti tudi učitelji. Le na tej osnovi bomo lahko pristopili v naslednji fazi k uveljavljanju računalnika kot didaktičnega pripomočka pri posameznih predmetih.

Za vse te namene smo morali na-

baviti opremo in pristopiti k ureditvi posebne učilnice. Zaradi drage opreme in pomanjkanja učilnic pri nas to ni bila lahka naloga.

Pri nabavi opreme so poiskali najboljše rešitve učitelji strokovnega aktiva elektrotehniške usmeritve. Tako imamo danes na šoli računalnik PARTNER (razvojni) z večjo zmogljivostjo, 12 hišnih računalnikov SINCLAIR, 10 barvnih in 2 črnobela televizijska sprejemnika ter 5 kasetofonov. S to opremo začnemo za nas povsem novo vsebino izobraževanja. Seveda jo bomo z razvojem še dopolnjevali.

Računalnik PARTNER bo služil tudi poslovanju našega tozda. V ta namen smo nabavili programe za finančno-materialne službe v računovodstvu in v skladišču, druge bomo sestavili sami. Delavci računovodstva so že obiskovali Iskrin tečaj za delo na računalniku.

Sčasoma se bodo za enostavnejše oblike izobraževanja usposobili tudi naši učitelji. Povezati se moramo še z delavci naše tovarne, ki se ukvarjajo z računalništvom, da bi skupaj obravnavali tehnične zadeve v zvezi z razvojem uporabe računalnika v tovarni in šoli ter izobraževanje za delo na računalnikih. V načrtu imamo povezavo šolskega računalnika s tovarniškim.

Nekatere druge značilnosti v novem šolskem letu

Ustavili smo se le pri nekaterih posebnostih, ki so značilne za začetek šolskega leta 1984/85 v naši šoli. Seveda bi bilo potrebno navesti še marsikaj. Naj samo naštejemo:

V šolo je vpisanih 1039 učencev. To je največ doslej in takšno število povzroča zaradi premajhnega števila učilnic nemajhne težave. V bodoče se bomo morali zavzemati za zmanjšanje vpisa za 1 do 2 oddelka, saj ne moremo pričakovati, da bi lahko zgradili dodatne učilnice.

Pri izobraževanju odraslih se je prijavilo 29 slušateljev za izobraževanje po nadaljevalnem programu obratni strojni tehnik. Ta program usmerjenega izobraževanja za odrasle bomo izvajali prvič.

Načrtujemo poglobitev sodobne pedagoško-didaktične osnove dela učiteljev in kadrovske izpopolnitev. Učiteljski zbor se je v zadnjih letih podvojil, manjka pa še 10 učiteljev strokovnoteoričnih predmetov in praktičnega pouka.

Enota Izobraževalni center v našem tozdu bo skupaj s kadrovsko službo tovarne, z učitelji praktičnega pouka in nekaterih strokovno teoretičnih predmetov ter z mentorji in inštruktorji analizirala izvajanje pripravištva z organizacijske in vsebinske plati (programi). Na tej osnovi bomo skupaj s tovarno izpolnjevali načrtovanje in izvajanje pripravištva v bodoče. Podobno bomo storili pri proizvodnem delu učencev.

Na podlagi dosedanjih izkušenj pri izvajanju učnih načrtov usmerjenega izobraževanja bomo oblikovali predloge za spremembe oziroma dopolnitve učnih načrtov in programov.

Pripravljamo adaptacijo doma učencev. Finančna osnova so namenska sredstva za obnovo dijaških domov v Ljubljani. Uskladiti je treba bivalne razmere z današnjimi normativi, obnoviti okna, kuhinjo, opremo. Dom je star 25 let. Nadejamo se, da bodo sredstva za adaptacijo našega doma na voljo naslednje leto, kot je bilo predvideno.

H. Premelč

Nova publikacija Litostroja

Že dlje časa ugotavljamo, da naša delovna organizacija nima ustreznih stikov z javnostjo oziroma s sredstvi javnega obveščanja. Doslej smo bolj organizirano sodelovali le z radiom Glas-Ljubljane, s katerim smo podpisali pogodbo o sodelovanju. Včasih smo jim posredovali informacije, ali pa so se njihovi novinarji oglašili v Litostroju.

Z ostalimi sredstvi javnega obveščanja pa smo sodelovali bolj ali manj stihijno. Ob važnejših dogodkih smo jim posredovali različne informacije, sicer pa so se njihovi novinarji oglašali v Litostroju sami od sebe. Tako danes širša javnost ve zelo malo ali skoraj nič o našem delu, težavah in uspehih. To nas je v Informativnem centru že pred časom spodbudilo, da smo začeli razmišljati o tem, kako bi izboljšali obveščanje navzven. Prišli smo do ugotovitve, da je najprimernejši način izdajanja mesečne publikacije v skromni nakladi približno do 30 izvodov, ki bi bila namenjena sredstvom javnega obveščanja. To naj bi bila predvsem kratka, jedrnata in aktualna informacija o celotnem dogajanju v delovni organizaciji, obsegala pa naj bi vesti o poslovanju delovne organizacije, vesti s področja planiranja, razvoja, raziskav, projektiranje in inovacij, s področja investiranja, pridobivanja pomembnejših naročil doma in na tujem, predstavitev pomembnejših novih proizvodov ali izboljšav ter vesti s področja in delovanja samoupravljanja, družbenopolitičnih organizacij, izobraževanja, kulture in športa.

Če nam bo uspelo zbrati vsak mesec nekaj takih informacij, bomo dosegli svoj namen.

Da bi tako informiranje zares lahko steklo, je Informativni center organiziral sestanek vodij služb in nekaterih direktorjev tozdog, da bi skupaj določili ljudi, ki bi tvorili dopisniško-informativno mrežo. Na žalost se nekateri tega sestanka niso udeležili. Namen in cilj ni, da bi ti ljudje sami pisali informacije, temveč bo čisto dovolj, če jih bodo le posredovali ali nas opozarjali na različne dogodke in novice.

Res je, da imamo v uredništvu namen od 1. do približno 5. v mesecu poklicati čim več Litostrojanov, ki so zadolženi za posamezna področja, vendar bi bili lahko veliko uspešnejši, če boste pri tem sodelovali tudi ostali. Dovolj bo, če nas boste poklicali in nas informirali, mi pa bomo vesti oblikovali in napisali. To naj bi bil smisel in cilj Biltene in le s skupnimi močmi bomo lahko dosegli, da bo dober, pester in zanimiv.

Maturantje na IKŠ pred tridesetimi leti...

Skupaj po treh desetletjih

Letos mineva že trideset let, odkar je končala šolanje peta generacija učencev tedanje Industrijske kovinarske šole Litostroj. Od 67 učencev, kolikor jih je v letu 1954 končalo šolanje in pridobilo različne poklice, jih je 18 še vedno zaposlenih v Litostroju. Večina od njih je v teh tridesetih letih zvestobe Litostroju izredno napredovala. Srečamo jih na različnih vodstvenih in drugih pomembnih mestih, ki so jih pridobili z znanjem, dobrim delom in kasnejšim usposabljanjem ob delu.

Slaba tretjina, toda večina generacije, je torej ostala skupaj v Litostroju, ostali pa so se v teh letih razkropili po Sloveniji, Jugoslaviji in nekateri tudi zunaj naših meja.

Srečanje po tridesetih letih, ki so ga skupaj z vodstvom šole organizirali še zaposleni v Litostroju, je bilo izredno zanimivo. Mnogi se med seboj na prvi pogled skoraj niso prepoznali. Čas tridesetih let je opravljal svoje in vrnil v njihove obraze in postave »Abrahamove« čare. Spomini na leta, ki so jih pred tridesetimi leti preživeli skupaj, so ponovno zaživel.

Drevesa v parku okoli šole, ki jih je na mnogih delovnih akcijah zgradila prav ta generacija, so zrasla visoko in skoraj zakrila pogled na šolsko poslopje in delavnice. Tukaj so zrasli tudi oni, peta generacija, ki je dala Litostroju in širšemu slovenskemu in jugoslovanskemu gospodarstvu dobre delavce, strokovnjake z ustreznim praktičnim in teoretičnim znanjem. Večina je svojo življenjsko pot razvila v stroki, za katero je dobila osnovno strokovno izobrazbo v tej šoli, ker potrjujejo, da je bila ta šola ne le za dobre delavce, pač pa tudi šola za življenje.

Srečanje po tridesetih letih, katerega so se udeležili tudi nekateri profesorji in vzgojitelji, je potekalo v zares prijateljskem in tovariškem vzdušju. Obljubili so si, da se bodo čez 5 let ponovno srečali.

Sicer pa so želeli ostati anonimni, izdaja jih le dejstvo, da so peta oziroma ena izmed mnogih generacij naše šole, in po fotografijah, prvi pred tridesetimi leti, ki jih predstavljajo spričevali v roki, in drugi danes po tridesetih letih.

K. G.

... in danes

BREAKDANCE? NE, JAZ SEM MALO FALIL, PA SEM GA PO PRSTU

Srečanje upokoјencev v Fiesi

Bila je nedelja, 9. septembra, dan, ko so ponavadi ulice v jutranjih urah še bolj prazne in zaspane. Tudi jutranje gneče pred našo tovarno še ni bilo, saj ni bil delovni dan. Vendar je bilo to deževno nedeljsko jutro drugačno, bolj živahno, kajti pred tovarno so se ob deveti uri zjutraj zbrali naši nekdanji sodelavci — upokoјenci in se odpeljali na izlet v Fieso. Litostroj namreč vsako leto ob koncu sezone povabi svoje upokoјence na izlet.

Izlet smo letos organizirali v treh skupinah, kajti iz leta v leto je več naših sodelavcev, ki odhajajo v pokoj, in tako se več številka litostrojskih upokoјencev. Prva skupina je bila v Fiesi v času od 9. do 12. septembra, druga od 12. — 15. septembra in tretja od 15. — 18. septembra 1984. Vsaka skupina je štela okoli 90 oseb, to se pravi po dva avtobusa v vsaki izmeni. Pred tovarno so vse udeležence sprejeli in pozdravili predstavniki družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov TZ Litostroj, jim ponudili šilce pijače ter jim zaželeli srečno pot ter prijetno bivanje v Fiesi.

Ko smo ugotovili, da je večina prijavljenih prisotna, ter da je verjetno deževno vreme od izleta odvrnilo le dva, tri prijavljence, smo se odpeljali novemu dnevu naproti. Deževno vreme ni preprečilo, da se naši upokoјenci ne bi vedrih obrazov odpeljali proti morju.

Pot nas je vodila najprej v Bistro pri Vrhiki, kjer smo si z velikim zanimanjem ogledali grad in nekdanji kartuzijanski samostan Bistra iz 13. stoletja. V njem je sedaj tehniški muzej z zbirkami iz gozdarske, lovske in elektrotehniške stroke. Grad stoji sredi lepo urejenega parka, ki ga kroji še ribnik.

Po ogledu gradu smo nadaljevali pot proti Fiesi. Seveda smo ugotovili, da brez postanka ne gre. Tako smo se v gostilni v Senožečah osvežili s kavico, pa tudi kaj bolj močnega se je prileglo, kajti deževati je prenehalo in primorska burja nas je dodobra prepihala.

Pot z avtobusom je bila prijetna in tako smo po treh urah vožnje le prispeli na cilj. Sprememba zraka in pa občutek, da smo sedaj le »doma« sta naše upokoјence spodbudila, da smo se veselili in nasmejanjih obrazov napotili v dom.

Osebe v počitniškem domu nas je že pričakalo z dobrim kosilom, ki se nam je po dopoldanski vožnji kar dobro prileglo.

Po kosilu smo razdelili ležišča in sobe ter se dogovorili za dnevni red. Nekateri so odšli na krajši počitek, drugi na sprehode ob morju, večina pa nas je obsedela pred domom. Pri večerji smo se zopet srečali vsi skupaj. Bilo je živahno in obrazi sproščeni, saj smo se med seboj srečali stari prijatelji — sodelavci, ki si imajo marsikaj povedati in tudi spominov na minula leta, ki smo jih preživeli skupaj na delovnih mestih ni manjkalo.

In verjemite mi, resnično lep je pogled na zadovoljne obraze ljudi, ki so s seboj prinesli prijateljstvo in razumevanje drug do drugega. Utrujenost je po večerji mi-

nila in tako smo naš dan potegnili kar pozno v noč. Seveda s prijetnim kleptom in pa veselo pesmijo, ki je naš dom v Fiesi kar oživila.

V ponedeljek zjutraj nas je pozdravilo sončno jutro. Vsak udeleženec izleta je po svoje izkoristil dan. Veliko jih je odšlo do Pirana, Belega križa, izkoristili so sončen dan za sedenje ob morju ter sprehode. Tudi kopalcev ni manjkalo — seveda tistih najbolj pogumnih. Dan je vse prehitro minil. Da pa ne bi bilo vse tako lepo, je za to poskrbelo vreme, ki nam proti večernim uram ni prizaneslo. Razbesnela se je nevihta, kakršnih je v poletnih dnevih ob morju bolj malo. Tudi ohladilo se je, tako da smo po večerji kmalu odšli pod tople odeje.

V torek je bilo nebo zopet jasno, napovedoval se je sončen dan. In prav je bilo tako, kajti popoldne smo imeli v načrtu vožnjo z ladjo. Po kosilu smo se odpravili do Pirana na pomol, kjer nas je čakala ladja. Popeljali smo se ob slovenski obali. Tukaj se je izkazalo, da nam dobrih pevcev in humoristov nikakor ne manjka. Vesela pesem nas je spremljala med vso vožnjo, kapitan Božo pa je poskrbel s šilcem ruma, da smo bili vsi res pravi mornarji. Po končani vožnji smo odšli zopet nazaj v dom. In glej! Za našimi upokoјenci sem kar dobro sopihala. Posebno za 86-letnim tov. Negodetom — najstarejšim upokoјencem v naši skupini, sem morala že kar dobro stopiti, da nisem ostala med zadnjimi.

V Fiesi so nas pričakali naši predstavniki družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov iz tovarne, ki so vsakemu posamezniku stisnili roko, se z njim kratko pogovorili, ga povprašali po zdravju ter počutju v Fiesi. Tudi upokoјenci so postavili mnogo vprašanj — kako delamo, kakšne rezultate dosegamo — skratka zanimalo jih je vse, kar je v zvezi s tovarno. In naši predstavniki so jim radi odgovarjali na zastavljena vprašanja. Iz pogovorov sem spoznala, da so bili to res s srcem in dušo delavci Litostroja, ki so gradili, dograjevali in delali v težkih, včasih nemogočih pogojih. Vendar jim ni zmanjkalo moči, pa čeprav je bil njihov delavnik največkrat podaljšan kar tja do večernih ur. In to delo znajo ceniti. Litostroj je zrasel v močno in veliko tovarno in naši upokoјenci z zadovoljstvom spremljajo delo v tovarni, saj so prav oni pripomogli, da je Litostroj danes tovarna, ki je znana v Jugoslaviji in svetu.

Po večerji je vse udeležence pozdravil predsednik konference sindikata. O delu

in načrtih je spregovoril predsednik delavskega sveta delovne organizacije, vodja Kadrovskega splošnega sektorja pa o minulemu delu upokoјencev. Po teh pogovorih je bilo solzno prenekatero oko. V imenu upokoјencev se je za pozornost in povabilo zahvalil tov. Hlade.

Po uradnem delu in pogovorih pa je za glasbo in razvedrilo poskrbel — Duo Pungertnik.

Naši upokoјenci so se spet izkazali, tokrat kot odlični in neutrudljivi plesalci in organizatorji zabavnega življenja. Drugi najstarejši upokoјenec tov. Srečko, ki šteje 85 let, je brez težav plesal kot mladenič pri 20 letih. Pa da ne boste mislili, da ostali ne! O, pa še kako se znajo zavrteti, da človeku zastaja diha, ko jih samo gleda, kaj šele, da pleše z njimi. Pa tudi zapeti znajo, saj brez pesmi taki večeri ne smejo biti. Vsaj na videz so odložili vse skrbi in tegobe in se prepustili veselemu razpoloženju. Za še prijetnejše razpoloženje je poskrbelo osebeje v počitniškem domu. Tovariš Božo, upravnik doma je predstavil vse svoje osebeje v domu. Vsi skupaj so prikorakali v jedilnico. Kuharica Magda se je predstavila kot odlična nosilka steklenic na glavi. Največji aplavz pa so doživele naše štiri »mažoretke« (kuharica, pomožna delavka v kuhinji in dve servirki). Predstavile so nam svoj lastni program s plesom in pesmijo, ki so se ga naučile v popoldanskih urah, ko smo bili mi na ladji. Seveda so največje zanimanje doživele z moške strani, saj so mini krilca, ki so jih sešile in pobarvale same, pokazala marsikaj zanimivega. Aplavza in nasmejanjih obrazov v tej točki zares ni manjkalo!

Bilo je že pozno v noč, pa nihče ni mislil na utrujenost in pozno uro. Vsak je z očmi iskal prijatelja, s katerim si ima marsikaj povedati. Vendar počasi smo morali zaključiti veseli in nepozabni večer. Zaključili smo ga seveda z veselo pesmijo »Oh zdaj gremo, nazaj še pride-mo«!

In prišla je tudi sredo, zadnji dan bivanja v Fiesi.

Dopoldne so tudi upokoјenci izkoristili še za zadnje sprehode ob morju. Seveda je bilo najbolj živahno okoli doma, saj smo se kar težko ločili drug od drugega. Vsak je poklepetal še s prijateljem, mu zaželel zdravja in svidenja prihodnje leto. Dopoldne je prehitro minilo. Po kosilu smo ob 14. uri odšli proti Ljubljani.

Tako se je končalo srečanje prve skupine. Preživeli smo skupaj štiri dni. Pričana sem, da je vsakdo našel delček zase, da se je na izletu dobro počutil, da

Obnovljena cesta ob modelni mizarni

Čeprav se nekateri še spominjajo agrokulturnih aktivnosti Litostroja kmalu po ustanovitvi, pa mi pripomba delavca, ki je stal pred vrati, ni zvenela kot nostalgčna želja po starih časih. »A, bojo pšenico sadili?« mi je zaklical, ko je gledal za rumenim bagrom, ki je oral »kolovoz« ob modelni mizarni. Koščki dobro uničenega asfalta, ki se je še nekako uspel ohraniti med nešteti-mi luknjami, so se drobili in mešali z zemljo. Ta predmet našega tarnanja in preklinjanja, ta naša miniaturna kopija kraške pokrajine, se je počasi spreminjala v preorano zemljo.

S tem oranjem so se v sredini oktobra pričela adaptacijska dela ceste ob modelni mizarni. Dela bodo trajala slab mesec dni in bodo, kot so zadržili odgovorni v tozdu IVET, končana do 10. oktobra. Radi bi zapisali tako, kot pogosto zapišemo ob takšnih priložnostih: s tem so se dela šele pričela, sledila bo obnovitev ostalih cest, ki so že izrabljene in potrebne obnove. Tega pa ne moremo, saj bo zaenkrat to edina cesta, ki bo obnovljena. Vzrok pa je za dandanašnji povsem običajen — pomanjkanje finančnih sredstev — enak, kot je bil pred časom, ko je že bilo govora o nujnosti obnove litostrojskih cest.

Cesta bo vsak čas obnovljena in prijateljska opozorila »Pazi kje in kako voziš, da te ne vrže s sedeža in se ne zvrneš v luknjo!« in »Hodi po zelenici ali robniku, da si ne zlomiš noge!« bodo prav kmalu smešni spomin na preteklost.

t. š.

so bili zadovoljni ter hvaležni vsem zaposlenim v Litostroju, ki so jim ta izlet omogočili.

Če bi me kdo vprašal, kateri dan mi je ostal najbolj v spominu, bi se težko odločila, kajti vsak dan zase je imel svojo značilnost, nekaj lepega in posebnega. Z našimi upokoјenci smo se čudovito razumeli. Nikdar ne bi verjela, kako prijetno je biti v krogu, kjer čutiš prijateljsko ozračje. To sem čutila in spoznala v družbi upokoјencev, s katerimi sem preživela čudovite dni in si pridobila nemalo izkušenj. In spoznala sem, da je mnogokrat za žarek sreče potrebno prav malo... Hvala vsem vam, ki ste se potrudili, da je bilo tako.

Opisala sem izlet s prvo skupino. Iz zadovoljstva upokoјencev ter pripovedovanja tov. Kutnarja in tov. Cigaletove, ki sta vodila drugo in tretjo skupino, sklepam, da je bilo srečanje prav tako pri-srčno.

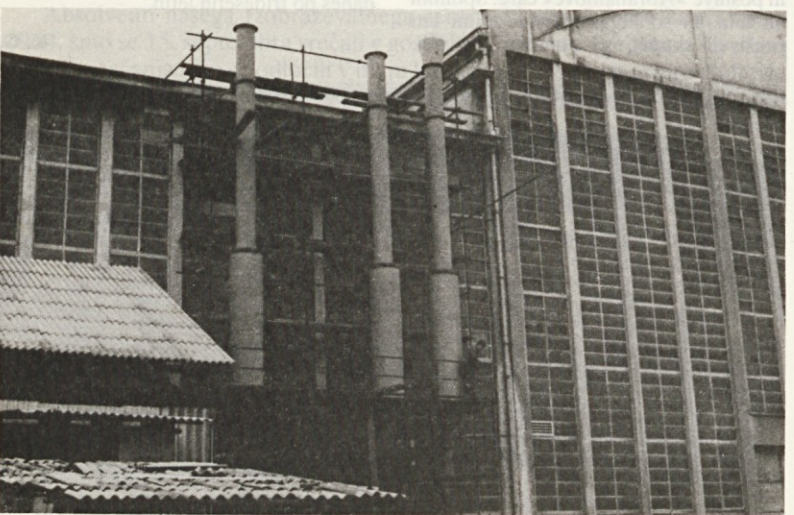
Naj še povem, da je bila vse dni v vseh izmenah z nami višja medicinska sestra tov. Iva, ki je skrbela za zdravo počutje hiše upokoјencev.

Na koncu bi zaželela vsem upokoјencem na njihovo jesen življenja predvsem zdravja ter še veliko srečnih in lepih trenutkov. Če vam bo zdravje služilo, pa se drugo leto zopet srečamo na izletu upokoјencev.

Anica ROŠTAN

Novo preizkuševališče za črpalke (Foto: E. L.)

V kratkem bo končana montaža novih izpušnih cevi na preizkuševališču dizel motorjev. Odslej bo tam torej manj hrupa in onesnaženega zraka

PORTRET

ANTON ČARMAN

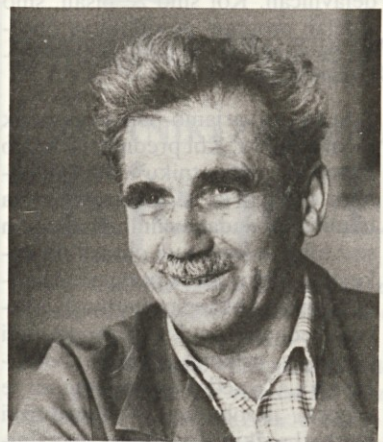
O Antonu ČARMANU smo pred časom že veliko slišali. Njegovi sodelavci iz tozda Montaža so ga opisovali kot prijaznega in vedrega človeka, ki zelo veliko ve, ki je dober delavec in velik strokovnjak. Veliko je hodil po montažah in izučil številne mlade monterje, ki so danes sposobni sami voditi zahtevne naloge na terenu in doma.

Septembra je tovariš Čarman odšel v pokoj. Človek mu niti ne bi prisodil, da je že izpolnil svojo delovno dobo. Hudomušno je pripomnil, da bi rad od tega obdobja tudi kaj imel, zato se je starostno upokoјil.

Delati je začel 20. oktobra 1946 v podružnici Schneider v Škofji Loki, februarja 1949 pa je prišel v Litostroj. Kot izučen ključavničar je delal v Litostroju dve leti, zatem pa je delal kot brigadir, kar je sedaj enakovredno skupinovodji.

Ob njegovem prihodu se je Litostroj šele izgrajeval. Že je imel sedanje obrise, kljub temu pa je v vseh teh letih Anton Čarman lahko spremljal njegovo rast in razvoj.

Leta 1953 je bil postavljen za moj-

stra Kaplanovih turbin, 1956. leta pa je postal montažni nadzornik in je to ostal do svoje upokoјitve.

Leta 1956 je začel hoditi po montažah. Štiri leta kasneje je odpotoval za 17 mesecev v Pakistan, kamor se je po enem letu moral vrniti še za štiri mesece. Drugo večjo montažo je imel leta 1964, ko je bil v Indiji dvakrat po eno leto. Vmes je bilo še nešteto montaž na domačih terenih.

Vsi objekti v Jugoslaviji so bili pod njegovim nadzorstvom, med drugim je bil v Zlatoličju, v Podpeči, delal je na vseh štirih Vlasinskih elektrarnah in še kje.

Vse to je seveda pomenilo, da ga je tudi družina močno pogrešala. Zdaj sta njegova otroka (hči in sin) že odrasla in oba poročena, tedaj pa je bilo življenje zanje precej težko, saj so veliko časa preživeli ločeno.

Delo na terenu pa mu je pripomoglo, da se je lahko vključil v litostrojsko stanovanjsko zadrugo in se leta 1957 vselil v svojo vrstno hišo.

Zanimivo je, da si Anton kot mlad fant sploh ni želel postati ključavničar, ampak ker so pri Schneiderju pač potrebovali vajence, se je prijavil. Tako je spaval poklic avtomehanika po vodi, ljubezen pa je vseeno ostala in se kaže v veselju do popraviljanja njegovega avtomobila, ki mu zvesto služi že vrsto let. Sicer pa je vzljubil svoj poklic, ki ga je vsa ta leta z

veseljem in zadovoljstvom opravljal.

Seveda pa pustijo tudi leta na montažah svoje pečate, poznajo se vsakemu monterju in te krize tudi Antonu niso bile prizanešene. Ima pa na ta leta tudi lepe spomine. Ko je bil v Indiji, je imel za pomočnika mladega fanta, ki mu je na začetku le kuhal in pral, sčasoma pa je prevzel celotno gospodinjstvo, pa še lasten vrtiček si je organiziral, ki mu je prinašal tudi del dobička. Ko se je tovariš Čarman po enem letu vrnil v Indijo, je njegov pomočnik že toliko napredoval, da si je najel že svojo delovo silo, ki mu je pomagala, na koncu pa si je kupil celo majhen kiosk in prodajal hrano. Postal je pravi mali kapitalist, vseeno pa je svoje delo pri Čarmanu opravljal vestno in dobro. Napredovala sta celo tako daleč, da se je fant naučil kuhanja naših jedi.

Tovariš Čarman se je upokoјitve veselil. Zdaj bo imel dovolj časa za nabiranje gob, za sprehode, z ženo bosta nabirala borovnice, veliko časa pa bo imel za svoja dva vnuka. Sploh pa pravi, da dela okrog hiše nikoli ne zmanjka.

Ko je pogovor na koncu spet nanesel na tovarno, je povedal tudi to, kaj ga moti. Ne zdi se mu prav, da zanemarjamo turbinsko proizvodnjo, in je prepričan, da bi morali čim prej izgraditi še tisto, kar manjka. Morali bi izvesti tudi organizacijske spremembe, da bi se posamezniki bolj specializirali za določene proizvode, kot pa da delajo vse po vrsti. To se pri delu monterjev še kako pozna. Za primerjavo je omenil ekonomske enote, ki so se mu zdele po organizaciji dela boljše, kot je to sedaj. Pripombe je imel tudi na nagrajevanje po delu, na minulo delo in stalnostni dodatek, vseeno pa bo počasi tudi na to nehal misliti. Kljub temu to ne vpliva najbolj spodbudno na delavce, ki s tem vsak dan živijo.

S tovarišem Čarmanom bi se dalo še dolgo pogovarjati. Žal mi je, da ga v tem času nisem uspela bolje spoznati, saj je pogovor dal slutiti, da je bilo še veliko stvari, ki bi jih lahko povedal. Obljubil pa je, da se bo, čeprav v pokoju, še kdaj oglasil pri nas. In če bo oblubo držal, bomo o njem še kaj napisali. Zdaj pa mu predvsem želimo, da bi se v pokoju imel čim lepše!

M. M.

Ob zaključku sezone

Ko zaključujemo pregled letne sezone počitnic naših delavcev, lahko ugotovimo, da je bilo delo opravljeno dobro, seveda v okviru danih možnosti. Število delavcev, ki je letos preživelo počitnice v organizaciji Litostroja, nam pove, da je bilo zanimanje še večje kot v prejšnjih letih.

Ob prvem razporedu je bilo nekaterim letovanje sprva sicer odbito, toda s kasnejšim prerazporejanjem se je tudi to dokaj ugodno rešilo. V letošnjem letu je bilo razporejanje nekoliko bolj težavno pri najetih zmogljivostih. V prejšnjih letih smo uspeli zagotoviti več prostora predvsem v konici sezone, letos pa to ni bilo mogoče. Glede na vedno večji pritisk tujih gostov prav v tem času so nam agencije zagotovile le toliko mest, kolikor smo jih lahko zasedli od 15. junija do 15. septembra. Če bi najeli več ležišč za celo sezono, bi morali te polno zasesti tudi zunaj glavne sezone, ali pa jih nezasedene plačati v celoti. Glede na ceno najetih zmogljivosti pa si tega ne moremo privoščiti! Ob tem je treba povedati še to, da letos do 1. junija še nismo imeli cene za najete zmogljivosti, kar je povzročilo veliko zmedo. Vedno težje bo poslovanje ob takih pogojih dela, ko ne veš niti cene in si omejen na najeto število ležišč preko cele sezone.

Če ocenjujemo posamezne kraje, kjer smo letovali, lahko povemo, da večjih pripomb (razen nekaterih posmeznikov) nismo imeli.

Fiesa — kot naš največji počitniški center nas je letos sprejela nekoliko izboljšana, vendar ne še zadovoljiva. Stara dama čaka na novo oblačilo, saj ji je to premajhno in iztrošeno. Še vedno je težava z jedilnico, ki je v tem letu spregovorila žalostno mokr pesem. Streho, ki je odpovedala, bomo morali popolnoma obnoviti. Za prehrano in gostoljubje pa smo prejeli same pohvale. Najete zmogljivosti pri Modiciu so kljub letošnjim izboljšavam zelo skromne.

Sorico izkoriščajo za poletni dopust le redki zvesti planinci. Več kot domačih je tujih gostov. Problematična zasedenost doma pa je še vedno pred in posezona. Velik naval pa imamo v zimski sezoni, ko je vedno premalo prostora. Letošnja letna sezona nam je pokazala še večji izpad zaradi podražitve bencina in seveda tudi pomanjkanja bencinskih bonov. Ta neenakomerna zasedenost nam povzroča težave s številom zaposlenih. Težko je uskladiti tako veliko nihanje gostov, kar povzroča nerenabilnost poslovanja. Kljub tem težavam pa vsi težko pričakujemo pričetek nove gradnje.

Prikolice v Funtani in v Premanturi so vsakoletni kamen spotike. Največ zanimanja med našimi delavci pa je prav zanje, kar je razumljivo, saj je ta oblika letovanja ena največ-

nejših. Analiza nam je pokazala, da so prav prikolice tisti del naših zmogljivosti, ki nam najbolj ogrožajo celotno rentabilno poslovanje. Cena, ki jo plačujemo za zemljišče, je že v tem letu preseгла 40.000,00 din na prikolico. K temu je treba prišteti še ceno elektrike, vode in naše režijske stroške. Če dodamo še popravila in vsakoletno vzdrževanje, lahko vsakdo izračuna našo rentabilnost. Pri tem ne smemo pozabiti omeniti še skrajno malomaren odnos posameznikov do čuvanja inventarja in same prikolice!

Malinska z bungalovi, ki je bila pretekla leta zelo popularna in iskana tudi letos, nam je začela kazati zobe staranja. Skromni bungalovi, postavljeni sicer v prijetnem borovem gozdičku, so postali vlažni, dostopni mrčesu in kličejo po preureditvi. Vodstvo hotela nam je povedalo, da nameravajo bungalove porušiti in na njihovem mestu postaviti paviljone — to pa pomeni, da bodo boljši prostori namenjeni tujim turistom in ne nam. Kljub takim razme-

ram je pri naših delavcih še vedno prevladalo ostalo ugodje, zato smo se odločili, da še vedno letujemo v tem kraju.

Cres je letos prvič tudi litostrojski počitniški kraj. Tam smo najeli ležišča pri zasebnikih, hrano pa smo imeli v hotelu Kamin. Izvrstna plaža, čista voda, veliko sonca ter gost borov gozdiček ob plaži dajeta temu kraju posebno značilnost. Naši dopustniki so bili zadovoljni tudi zaradi bližine hotela, plaže in mesta. Lahko so hodili z avtomobilom ali z ladjo na izlete v bližnje kraje po otoku Cresu ali Lošinj.

Izleti v ČSSR so še vedno zanimiva oblika letovanja naših delavcev. Prav pestrost različnih krajev tega letovanja privablja naše ljudi, da si ponovno ogledajo lepote Čehoslovaške. Zadnji dogovor za prihodnje leto pa nam odpira še nove možnosti letovanja v novih krajih. Pri tem sodelovanju ne smemo pozabiti na naše poslovno sodelovanje, skupno nastopanje s tovarno ČKD Blansko na trgih tretjega sveta in seveda pri nas doma. To nas še obvezuje za poglobljanje brezdevizne izmenjave počitniških dejavnosti.

Milan Vidmar

Kros '84

Letošnji kros, ki ga je pod pokroviteljstvom KOOS TZL organizirala smučarska sekcija naše delovne organizacije, je uspel, tako po organizacijski plati kot tudi po udeležbi, čeprav letošnje zanimanje med mladino, tj. učenci in učenkami našega izobraževalnega centra, ni bilo tolikšno kot prejšnja leta.

Zanimivo je, da kljub pravočasnim objavam po internih oglasnih možnostih iz leta v leto opažamo iste znane obraze, kar nam je seveda v veselje, ko ugotovljamo koliko zvestih pristašev krosa imamo. Želimo pa v naše vrste pritegniti tudi mlajše, predvsem učence, naše bodoče delavce.

Naš kros nima nekega tradicionalnega značaja, pač pa ga prirejamo kot popestritev v programu jesenske telesne aktivnosti in kot eno izmed meril telesne pripravljenosti v času, ko že razmišljamo, kako telesno pripravljeni se bomo podali na zimske tekaške proge.

Pripravljenost proge je bila taka, da bi omogočila udeležbo tudi večjemu številu tekmovalcev. Izgled prostora za prireditve je spominjal na pravo tekaško preizkušnjo. Opreмили smo ga z napisom za start in cilj, z litostrojsko zastavo ter z lijakom iz vrvi in blaga, ki je usmerjal tekmovalce v cilj. Prvič smo letos uporabili table z označeno dolžino pretečene poti, kot pomoč pri orientaciji za razporeditev moči na trasi. Na cilju smo za vse udeležence pripravili osvežilno pijačo.

Seveda moram pohvaliti delovno ekipo, sestavljeno iz članov smučarske sekcije, navdušeno, brez katerih si ni moč predstavljati prireditve.

Za dosežena prva tri mesta v posamez-

ni skupini je medalje razdelil predstavnik pokrovitelja in pomočnik predsednika za šport in rekreacijo pri KOOS TZL Litostroj tov. Mijo STANKO.

REZULTATI:

UČENCI ŠŠTS Franca Leskoška-Luke (1800 m)

1. Janko KOGOVŠEK	6,47 min.
2. Bojan ŠPANIČ	6,84 min.
3. Matjaž VIDMAR	7,00 min.
4. Gregor ŠINKOVEC	7,14 min.
5. Igor ŽALAC	7,84 min.
6. Roman JAKIN	7,88 min.

ČLANICE (1800 m)

1. Milena ŽIBERT	8,47 min.
2. Majda GROM	10,20 min.
- izven konkurence

ČLANI od 18 DO 14 let (3200 m)

1. Bojan TROJAR	10,78 min.
2. Srečko PIRMAN	11,00 min.
3. Branko ŠKOFLEK	11,12 min.
4. Jože ROGELJ	11,40 min.
5. Vlado KVEDER	11,43 min.
6. Dušan PAVLIČ	11,74 min.
7. Janez KORITNIK	11,82 min.
8. Zoran STEPANOVIČ	11,90 min.
9. Arif JUSOVIČ	12,09 min.
10. Jože REŽEK	12,16 min.
11. Rajko GRIŽON	12,18 min.
12. Nazif DJULIČ	13,34 min.
13. Milan SVETELJ	13,70 min.
14. Tomaž ŠTEMBAL	15,41 min.

ČLANI nad 40 let (3200 m)

1. Janez KALAN	11,95 min.
2. Branko SRŠEN	12,02 min.
3. Andrej GROM	12,12 min.
4. Marjan KLEMEN	12,69 min.
5. Alojz RUPNIK	13,66 min.
6. Valentin ŽAGAR	13,92 min.

M. Gale

Mesec požarne varnosti

V četrtek, 11. oktobra, so ob mesecu požarne varnosti gasilci industrijskega gasilskega društva in poklicni gasilci Litostroja s pripadniki enot civilne zaštite pred upravnim poslopjem delovne organizacije organizirali gasilsko vajo.

Na vaji so prikazali gašenje z vodnimi curki, zelo atraktivno pa je bilo gašenje s peno. Prikazali so tudi reševanje s spustnico (iz višjih stavb). Pri slednjem so sodelovali tudi učenci Izobraževalnega centra.

Gasilci so prikazali svojo dobro usposobljenost in hitro akcijo, malo prepočasji je potekalo le reševanje s spustnico.

Za vse prisotne, ki pa jih na žalost ni bilo veliko, je bila vaja zelo zanimiva. Prav tako zanimiva in poučna pa sta bila tudi filma, ki sta bila za tem prikazana v šolski kinodvorani — z naslovom »Požar v 'Saint Paulu' in Zakaj tako?« Filma sta prikazovala, kako naj se obnašamo v primerih, če bi prišlo do požara in kaj vse lahko storimo, da do požara ne bi prišlo.

M. M.

TABELA LETUJOČIH PO KRAJIH IN PO TOZD/DS ZA LETO 1984

TOZD	FIESA	SORICA	PRIKOLICE	MALINSKA	CRES	IZLETI	SKUPAJ
MONT	56	2	43	34	18	7	160
IVET	33	18	54	21	13	12	151
PUM	73	14	88	33	17	26	251
ZSE	26	4	19	13	11	5	78
DS SSP	14	22	36	42	6	5	125
ŠŠTS	22	10	11	8	/	/	51
PPO	14	13	17	10	2	7	63
DS PFSR	13	4	20	21	/	2	60
OBD	81	16	98	44	10	36	285
TVN	24	2	44	13	12	10	105
IRRP	37	41	31	29	25	12	175
NAB	15	6	4	18	7	2	52
PZO	11	10	47	10	16	4	98
PTS	11	/	19	4	6	2	42
PROD	8	15	16	20	14	7	80
ZUNANJI	21	352	16	7	6	409	811
ČEHI	359	/	/	/	/	/	359
UPOKOJENCI	265	/	/	/	/	/	265
SKUPAJ	1083	529	563	327	163	546	3211

Šesti turnir v malem nogometu

3., 4. in 5. septembra je potekal tradicionalni turnir v malem nogometu, ki ga je letos pripravil tozd PZO. Sodelovalo je 12 ekip. Tekmovanja se niso udeležili le trije tozdi oziroma delovna skupnost: PTS, ZSE in SSP.

Tekmovalci — nogometaši so se pomerili na igrišču Izobraževalnega centra, kjer so tekmovali v dobrih pogojih. Ob lepih igrah, ki jih je spremljalo tudi pravo športno obnašanje, so prvo mesto osvojili nogometaši tozda TVN, ki so za zmago dobili prehodni in trajni pokal, drugi so bili tekmovalci iz tozda OB in tretji iz DS PFSR. Oboji so dobili pokale v trajno last.

Seveda je treba omeniti še najboljšega strelca tekmovalca — to je bil Mile Đumić in najboljši vratar Janez Štalec.

Slovesni zaključek tega turnirja, ki ga vsako leto ob obletnici Litostroja organizira drugi tozd, je bil v delavski restavraciji. Tu je predsednik KO OSS Fadil Zec najboljšim izročil pokale, prisotni pa so bili še namestnica predsednice mladine Barbara Krošelj in predsednik komisije za šport in rekreacijo pri KO OOS Mijo Stan-ko.

Zmagovalcem čestitamo, z željo, da bi bila naslednje leto udeležba še večja in igre še boljše.

M. M.

V Ribnici smo bili tretji

7. in 8. septembra so bile že 9. letne športne igre sozda ZPS, ki jih je to krat pripravila DO Riko iz Ribnice. Na igrah je sodelovalo okoli 1000 športnikov in športnic iz 23 delovnih organizacij.

Igre so se sicer začele že v petek, 7. septembra, vendar le za nekatere športnike. Uradni začetek je bil v soboto zjutraj in se je pričel s povorko po glavni ribniški ulici. Množica tekmovalcev z belimi klobučki in enotnimi trenirkami je preplavila Ribnico in v meglenem jutru zbudila še preostale Ribničane.

Pred domom JLA je bila uradna otvoritev športnih iger. Po krajšem kulturnem programu, v katerem so nastopili folklorna skupina KUD France Zbašnik, mladinska plesna skupina KUD Gallus in pihalna godba, je prisotne pozdravil predsednik organizacijskega odbora in predsednik sindikata sozda Franci Prelesnik. Z dvigom zastave športnih iger, ki so jo pripeljali Gostolovi kolesarji, in ob zvokih fanfar pa so bile igre tudi uradno odprte.

Kmalu zatem so se začela tekmovalja in športna igrišča so zaživela. Težko je bilo enakovredno slediti vsem bojem, vendar smo se potrudili in jih spremljali čim več. Tako smo se Slobodan Nedić, Mijo Stanko, Dušan Vuleta (posplošeno: predstavniki sindikata Litostroj) in jaz odpravili najprej na nogometno igrišče. Spremljali smo tekmo naših nogometašev, ki so igrali z nogometaši Atmosi iz Hoč. Megla se še ni čisto dvignila, zato je bila trava mokra in igra težavna. Po enakovrednem rezultatu 1 : 1 so bili v prostih streljih

lenjski pokrajini prijetna. Naše tekmovalke so se pripravljale na tekmo, strelci pa so že praznovali svojo zmago in se veselili prvega mesta.

Na žalost se je vreme proti popoldnevu poslabšalo in začelo je rahlo pršeti. Športniki so se z avtobusi pripeljali na prostran travnik v Go-

Manifestacija se je začela s povorko vseh udeležencev po ribniških ulicah

ljučili. Tudi tu razmere niso bile najboljše, poznavalke pa so dejale, da so bile steze nekoliko nagnjene.

Najdlje stran so bili strelci, ki so tekmovali na strelišču v Kočevju. Vendar je bila tudi vožnja v Kočevje ob lepem vremenu in po čudoviti do-

riči vasi, kjer so nas čakale sicer nepogrnjene mize, priložnostno plesišče in seveda pokali. Ko je bila potešena najhujša lakota in pogašena žeja, se je začel ples in veselo razpoloženje se je naglo dvignilo. Malce ga je pogasil dež, ki ga organizatorji niso predvidevali, za podelitev priznanj pa je vseeno prenehal. S primernimi komentarji je podelitev popestril Vasja Samec, star udeleženec iger ZPS iz Metalne, in priznanja so se začela seliti k svojim lastnikom.

In kakšna je bila litostrojska bera? Prvič se nam je zgodilo, da smo bili tretji, kljub temu pa so bili rezultati kar dobri. Lahko rečemo, da smo imeli malo smole, res pa je, da so bili tudi drugi športniki dobro pripravljeni. Dosegli smo dve prvi mesti — v streljanju in namiznem tenisu, drugi smo bili v šahu in tretji v kegljanju pri moških. Slabše smo se uvrstili pri malem nogometu, kjer smo bili šestnajsti, v balinanju trinajsti, v kegljanju za ženske smo bili osmi, ženske pa so bile v streljanju četrte, kar je tudi lep uspeh.

Najboljši v namiznem tenisu so bili Litostrojčani — na sliki je Rajko Šabec med tekmo

igralci iz Atmosi za en gol boljši. To je Litostrojčane — na čelu z vratarjem tako potro, da poraza še cel dan niso mogli pozabiti. Ampak taka je pač športna sreča!

Od tod smo se napotili bodriti igralce namiznega tenisa.

Naša ekipa je bila zares močna. Rajko Šabec, Slobodan Nišavić in Ljubo Petronijević so se zagrizeno borili in upravičeno zmagali. Zadnje tekmo so jim nasprotniki kar predali, saj ni bilo upanja na zmago.

Čisto blizu so se potili šahisti. V veliki zakajeni dvorani je izgledalo kot na kakšni mednarodni borzi. Za mizami so napeto premišljevali igralci, zamišljeno so jim sledili opazovalci, naokrog pa je bilo vse polno pritajenega vrveža. Razmere res niso bile najbolj razveseljeve.

Kegljišče je bilo v nekem gostišču blizu Ribnice. Spremljali smo boje ženski, moški so tekmovali že zak-

KEGLJAJTE Z NAMI!

Vse ljubitelje rekreativnega kegljanja obveščamo, da lahko kegljate vsak ponedeljek od 15. do 19. ure na kegljišču športno-rekreativnega centra Ilirija na Vodnikovih cestih.

Edino v primerih, ko bodo kegljaške steze zaradi tekem zasledene, kegljanje odpade.

Vabimo vas, da se nam pridružite!

Kegljaška sekcija

Selitev še pred zimo

Pričelo se je že v začetku septembra. Najprej so za nekaj metrov prestavili že nekaj desetletij staro leseno hiško. Z ene strani vhodne zapornice na drugo stran. Zatem so pričeli zidati in na mestu, kjer je prej stala stara, se je pričela pojavljati nova in prostornejša vratarnica.

Staro in majhno leseno vratarnico na južnem vходу, v kateri so se dolgo vrsto let stiskali litostrojski vratarji, bo kmalu zamenjala nova, lepša in prijetnejša zgradba. Opremljena bo z vsem, kar je nujno potrebno za normalno delo vratarjev. Tudi s sa-

nitarijami, katerih v starih vratarnicah ni. Če to dejstvo povežemo s tem, naj bi vratarji ne zapuščali svojega delovnega mesta, si kaj lahko predstavljamo brezupnost in tragikomičnost situacije. Postavitev nove vratarnice je bila zaupana delavcem GP Bežigrad, ki so v času, ko smo posneli objavljeno fotografijo že pričeli notranja dela. Ko boste to vest prebiral, bo zgradba že izgotovljena, saj so nam zagotovili, da bodo vsa dela opravljena do 1. novembra.

t. š.

Prvi trije najboljši v skupni uvrstitvi (Foto: M. M.)

V skupni uvrstitvi do petega mesta so se delovne organizacije razvrstile takole:

1. STT Trbovlje 174 točk
2. Metalna Maribor 153 točk
3. Litostroj 152 točk
4. Riko Ribnica 150 točk
5. Agrostroj 136 točk

9. letne športne igre so torej za nami in lahko rečemo, da so z manjšimi spodrsiljaji lepo uspele. Res je tudi to, da za toliko ljudi ni enostavno organizirati tekmovalja, zato je treba organizatorja pohvaliti za prizadev-

nost in gostoljubje. Ni še čisto določeno, kje bodo igre naslednje leto (čeprav obstaja zamisel, da bi se po športnih panogah nekoliko razširile in bi bile spet vsako leto), vemo pa kdaj in kje bodo zimske. To bo 2. marca na Rogli, ko bodo prišli na svoj račun ljubitelji belih športov. Gotovo nas Rogla glede snega ne bo razočarala, veselje in dobre volje pa ob športnikih sozda ZPS ne bo manjkalo. Na svidenje torej na Rogli!

M. Meglič

Partizanska kolesarska transverzala

Kolesarska sekcija Litostroj bo v juniju naslednjega leta pripravila kolesarski tridnevni izlet po partizanski kolesarski transverzali, dolgi 500 km.

V letošnji kolesarski sezoni smo kolesarji Litostroja in PTT zelo dobro sodelovali. Kolesarji PTT so nameravali transverzalo prekosariti v septembru. Ko so prebredli finančne in organizacijske prepreke, smo se z njimi dogovorili, da se bo udeležil njihove akcije tudi naš član z istimi dolžnostmi in pravicami kot njihovi člani. Litostrojska kolesarska sekcija je poslala člana na pot z nalogo, da si dobera ogleda traso transverzale, na osnovi izkušenj pa bo organizirala tako akcijo leta 1985.

Udeleženci smo se zbrali v petek 14. septembra ob 8. uri zjutraj na Trgu revolucije. Sedem kolesarjev in dva spremljevalca z osebnim avtomobilom za prevoz nahrbtnikov — obvezne opreme za primer dežja, orodja pa tudi polliterske steklenice »domačega zdravila« ni manjkalo.

Pred startom smo se oblekli primerno za vožnjo v jutranji megli. Po obvezni »gasilski« fotografiji smo zajahali jeklene konjičke in zapustili turbo Ljubljano. Pot nas je vodila mimo Škofljice do Grosuplja, kjer smo zavili proti Krki. Tu se je za lastnike koles s tabularji začela prva avantura v vožnji po makadamu (9 km). Vožnja z napolnjenimi tabularji (0—7 bar) po makadamu je sila neprijetna (tresoča).

Prvič smo se ustavili in zamenjali zimsko opremo z letno na Krki, kjer je iz megle pokukalo toplo pozno poletno sonce. Najprej nas je pot vodila po Dolenjski, po ne preveč dobrih cestah do Partizanske magistrale. Po nekaj kilometrih vožnje smo krenili proti Rogu — Bazi 20 in se šest kilometrov vozili po slabo vzdrževanem makadamskem cestišču. Poleg slabega cestišča pa je »Partizanska kolesarska transverzala« tu prvič pokazala zobe. Šest kilometrov makadamskega klanca je razredčilo kolono, tako da so na cilju v Lukovem domu pri Bazi 20 prvi štirje kolesarji morali čakati kar 15 minut, da se je zbrala vsa družina. Ker je bilo vroče, so si posušili prepotene majice in dodobra napolnili želodce z izdatno hrano in hranilnim pivom (v zmernih količinah). Po kosilu smo se spustili v dolino ter se vrnili v Dvor, od tam pa nadaljevali pot proti Kočevju. Tudi ta del poti ima svoje makadamske »čare« — to je 3 kilometre izredno slabo vzdrževanega makadamskega klanca. Na vrhu klanca sta dva najslabše pripravljena udeleženca že pokazala prve znake hude utrujenosti. Kolega, ki je imel za takšne primere glukozo (37 %), je obema sotrpoma zopet povrnil voljo (energijo). Cesta do Kočevja je čudovita, nekoliko smo se bali le srečanja z medvedom.

V Kočevju smo žigosali izkaznice in preko Ribnice, Žlebiča in Sodražice po novi cesti naskočili zadnji klanec prvega dne proti Novi vasi na Blokah. V Bloški polici smo dobili še zadnji žig in nadaljevali pot proti končni postaji prvega dne — novemu poslopju PTT v Starem trgu. Tu nas je čakalo neprijetno presenečenje, ker so tovariši, ki so hoteli čimprej priti do cilja, zgrešili načrtano pot in odbrzeli proti Cerknici. Za njimi smo poslali spremljevalca, ki se je skupaj z njimi vrnil čez dobro uro v mraku. Ni kaj dodati, fantje so prekosarili še dodatnih 20 km za trening. Po informaciji odgovornega za meritve prevoženih kilometrov so prvi

dan prekosarili 172 kilometrov. Spalne vreče smo razgrnili v veliki sobi nove postaje kar na plastična tla, kar so nekateri čutili dolge ure do jutra. Ko smo si uredili spalnico, smo odšli na res »gala« večerjo v daleč naokoli najbolj poznano gostilno »Pri kapeli«. In res nas ni razočarala! Dunajski zrezki so namreč viseli kar preko roba krožnika. Po novem »naporu« smo nato komaj priracali do spalnice.

Prebudilo se je novo megleno in hladno jutro. Zajtrkovali smo v bližnji slaščičarni in to svež burek in čaj. Bilo je okusno, ohrabrujoče in nenazadnje tudi poceni. Ob 8. uri smo že »jahali« proti Gornjemu Jezeru, Grahovem in Cerknici. Moj prvi »defekt« — prvo razočaranje. Spustil mi je »čeh«, s katerim sem prevozil samo 180 km. Ker sem znan po tem, da se me defekti »držijo«, sem v rekordnem času zamenjal tabular in kolona je spet začela »požirati« kilometre. Pot nas je vodila mimo Planine do odcepa za Idrijo. Cesta je solidna in kolesarjem dobro poznana z maratona »Franja«. »Padli« smo skozi Idrijo in tu so se začele nepredvidene težave z miličniki.

Na takmajšnjem področju so se odvijale vojaške vaje, tako da so miličniki preusmerjali promet in skoraj popolnoma zaprli pot proti Škofji Loki. Ze smo mislili, da se bomo morali vrniti skozi Idrijo v Ljubljano, ko se je našla avtoritativna in uslužna »duša«. Ko je omenjena »duša« spoznala, da kolesarimo po partizanski transverzali, je bila potrebna samo še minuta in lahko smo nadaljevali pot mimo kolone rezervistov, ki so nas veselo pozdravljali. Vzpon na Kladje, ki je znan vsem kolesarjem, smo prevozili v zmernem tempu. Na vrhu smo začeli kuhati kranjske klobase. Kmalu se je pooblačilo in padle so tudi prve kaplje. Ne pravijo zastonj, da gresta deževno vreme in vojaške vaje skupaj! Klobas nam ni uspelo skuhati, ker je začelo močnejše deževati, zato smo raje pojedli doručak in spili tetrapak mleka. Nato smo se začeli spuščati po slabem makadamu proti Sovodnju. Do Škofje Loke se cesta spušča, zato je vožnja prijetna, pa tudi deževati je prehenalo. V Škofji Loki je začelo grmeti in še močnejše deževati. Ploho smo preživeli pod senikom in nato nadaljevali po rahlem pršenju proti zibelki partizanstva — Dražgošah. Ob spominu na junake dražgoške bitke smo se hitro vzpeli do spomenika padlim v dražgoški bitki. Pot smo nadaljevali po izredno lepi gorski asfaltirani cesti proti Jamniku in po strmem klanecu v Kropo. Tu smo si privoščili šilce domačega in čaj zaradi prezeblosti in za pogum pred zadnjimi desetimi kilometri proti Radovljici. V Radovljici smo se ustavili na Železniški postaji, kjer je spet začelo močno deževati, zato smo si poiskali prenočišče kar v bližnji gostilni. Tu

12. DELAVSKA ŠAHOVSKA OLIMPIADA JUGOSLAVIJE

Pulj 1984

Na 12. delavski šahovski olimpiadi Jugoslavije v Pulju od 21. do 26. septembra 1984 je sodelovala sedemčlanska ekipa šahovske sekcije delovne organizacije TITOVI ZAVODI LITOSTROJ.

Organizatorja delavske olimpiade sta bila Šahovska zveza SR Srbije in Arenaturist iz Pulja, pokrovitelj pa Svet Zveze sindikatov Jugoslavije.

Tekmovalci smo bili nastanjeni v hotelskem naselju Verudela-Punta, kjer smo tudi tekmovali.

Tekmovanje je potekalo po švicarskem sistemu v devetih kolih s časom igranja — ura razmišljanja na tekmovalca — torej za eno partijo dve uri časa.

Na 12. delavski šahovski olimpiadi Jugoslavije je letos sodelovalo rekordno število — 210 ekip — iz vseh republik in pokrajin. Iz SR Slovenije je sodelovalo petnajst ekip iz večjih delovnih organizacij.

Ekipo Litostroja, ki se je udeležila le-

tošnje 12. šahovske delavske olimpiade, so sestavljali:

1. Stane MRAK — mojstrski kandidat
2. Rihard LORBEK — mojstrski kandidat
3. Ivan KOBLER — I. kategorija
4. Ivan TUŠAR — III. kategorija
5. Nenad DJENIĆ — IV. kategorija
6. Alojz DONKO — IV. kategorija

7. Ludvik GORJANC — predsednik ŠS

Ekipa ni bila v najmočnejši sestavi, ker je zaradi družinskih razlogov sodelovanje odpovedal tovariš Vladislav LAGUDIN — prvokategornik. Igrali smo v okviru svojih zmožnosti in v devetih kolih od 36 možnih točk osvojili 19,5 točke ali 54 % (glej tabelo) ter se uvrstili od 46. do 62. mesta.

S sodelovanjem na 12. delavski olimpiadi Jugoslavije smo šahisti častno in odgovorno zastopali TITOVE ZAVODE LITOSTROJ. V času olimpiade so nas obiskali predstavniki sindikata delovne organizacije Uljanik iz Pulja in sekretar Zveze sindikatov Jugoslavije tovariš Zdravko KRVINA.

Predsednik šahovske sekcije
Ludvik GORJANC

Rad imam šport!

ŠAH

Rihard Lorbek

GENS UNA SUMS (»EN ROD SMO«) geslo FIDE — Mednarodne šahovske organizacije

Pri enajstih letih je Rihard dobil svoj prvi šah. Malo je sicer znal šahirati že prej, vendar je bilo prav to darilo vzrok, da se je šahu še bolj posvetil.

Kot pionir je bil po vojni včlanjen v centralnem šahovskem domu, v tem času pa je imel tudi dva priznana učitelja šaha — Iva Bajca st. in Vasjo Pirca.

Obdobje po vojni in tja do leta 1952, je bilo zlato obdobje šaha na Slovenskem. Ogromno mladih je šahiralo, na zavidljivem nivoju pa je bila tudi kvaliteta igre. To je bilo tudi obdobje velikih uspehov Iva Bajca ml. in Slavka Vrhovca ter ostalih mladih perspektivnih šahistov. Za igranje šaha in obvladovanje šahovske teorije pa je potrebnega veliko časa. Ko je ta mlada generacija končala šolanje, je ob vsakdanjem delu zmanjkalo časa in zlata doba je minila.

Pomanjkanje časa nenehno pesti tudi Riharda. Sam pravi, da je velika razlika med tistimi, ki znajo igrati šah (ki ga študirajo) in tistimi, »ki igrajo šah«. Na žalost je pač tako, da so res dobri tisti šahisti, ki imajo neomejeno časa za to igro. Preseñetilo me je, koliko Rihard ve o šahu, šahovskih igrah in svetovnih šahistih. Kot iz rokava je stresal znane igre, letnice in imena. Vendar je skoraj nujno, da ima šahist tudi dober spomin. Rihardu pomeni šah razvedrilo — hobi in pravi, da je to najbolj individualna igra, ki jo lahko s študijem razviješ sam. Poznati pa je treba

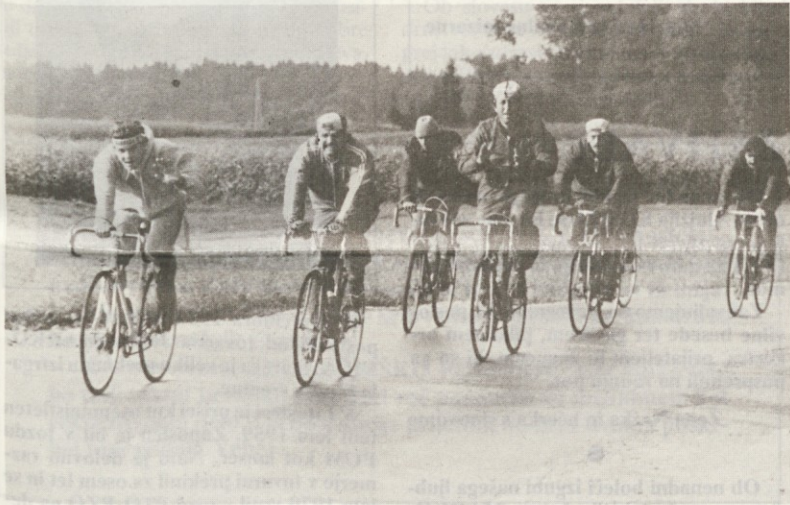
ogromno šahovske teorije. Na turnirjih se šahisti spoznavajo med seboj, prepoznava- vajo se po stilih in načinih igre, ki je ne- verjetno podobna njihovim značajem ali pa je odraz trenutnega razpoloženja. Tur- nirji terjajo veliko psihično in fizično pri- pravljjenost, na žalost pa je potrebno za njihovo izvedbo veliko časa. Zato so vedno bolj pogosti brzo turnirji, ki pa kvarijo kvaliteto šaha. Zato se vse bolj uveljavlja švicarski sistem igre, kjer igrajo med seboj po principu eliminacije izena- čeni igralci.

Rihard se je udeležil že veliko takih turnirjev. Igral je v okviru Šahovskega društva Domžale, katerega član je, in v okviru šahovske sekcije Litostroj. Preiz- kusil se je tudi v dopisnem šahu, ki pa kmalu postane zelo drag in naenkrat igraš s preveč soigralci. Prednost pa je ta, da se lahko hkrati udeležiš tudi dveh ali več turnirjev. Največji uspeh je dosegel leta 1967 na domžalskem Spominskem turnir- ju Hering, Zupančič, ko je igral v zelo elitni družbi s Ivom Bajcem in Rokom Kržišnikom in si z njima delil 1. do 3. mesto, premagal pa je tudi Zvoneta Kržiš- nika in Albina Planinca. Tedaj je dosegel naziv mojstrski kandidat.

Aktiven igralec je tudi v litostrojski ša- hovski sekciji, ki je zadnje dve leti pod vodstvom Ludvika Gorjanca spet zelo za- živela. Dobivajo večjo finančno podporo, tako da so se zadnji dve leti lahko udeležili tudi 11. in 12. delavske moštvene šahovske olimpiade Jugoslavije, imajo pa tudi izdelan načrt katerih turnirjev vse se bodo udeležili in kaj bodo organizirali sami.

Rihard obžaluje samo to, da za šah nima več časa. To je kraljevska igra, ki zahteva celega človeka. Današnji čas pa s svojim tempom šahu ni najbolj naklonjen in je velika škoda, da ima med mladino tako malo privržencev.

M. M.

Mimo Vodic proti domu

smo se ponovno »oprhali« in posušili. Drugi dan smo prevozili 173 km.

Ljudje ponavadi pravijo: »Novi dan — nova sreča«, vendar to za našo skupino, ki je krmežljivih oči gledala zjutaj mno- žico deževnih kapelj ne more veljati. Sla- bo razpoloženi smo se pripravljali na »skok« v deževno jutro. Ko smo pripra- vili vso opremo, je prenehalo deževati in že smo pričeli verjeti, da se bo vreme iz- boljšalo. Na Bledu smo zavili v slaščičar- no in se podprli z burekom in čajem. Zo- pet je začelo močnejše deževati, naša ko- lona pa je vrtela pedala proti Bohinjski Bistrici. Žig v Bohinjski Bistrici, obrat za 180° in nazaj do odcepa za Pokljuko. Zdaj smo začeli požirati kilometre, na katerih so se potili tudi naši triatlonci. Bolj smo se bližali Šport hotelu, močnejše je deževalo. Oddahnili smo se v hotelu, kjer smo se preoblekli in najiznajdljivejši tudi posušili z receptorjevim kalorifer- jem. Kljub močnemu dežju smo po obil- nem kosilu nadaljevali pot, saj smo vede- li, da cilj naše odprave ni več daleč. Pot nas je vodila skozi Begunje, Tržič, Gol- nik, Kranj ter mimo Brnika in Vodic do cilja na Rašici. Da gre »hudič na kup...«, se je pokazalo tudi tokrat. V Gorjah — moj drugi defekt. Po hitri zamenjavi ta- bularja pa sem ugotovil, da imam »de- fekt« tudi v želodcu.

Nič drugega mi ni pomagalo kot skok v bližnji grm. Da pa se ne bi prehitro vrnili v Ljubljano, sem imel tretji defekt v Ko- krici. Tokrat so kolegi izgubili zaupanje v moje rezervne gume in so mi posodili kar kompletno zadnje kolo. Do Rašice ni bilo večjih težav, saj sem skok v bližnji grm ponovil le še dvakrat. Tu smo utrujenih, a vseeno veselih obrazov po 500 kilome- trih vožnje pospravili velik narezek in se z lepimi spomini na prevoženo pot odpra- vili na zasluženi počitek proti domu.

Po izkušnjah, ki sem si jih nabral na po- ti, sem sklenil da se bomo Litostrojčani lahko odpravili na pot junija 1985 in da nam bo pri organizaciji in denarnih zade- vah pomagal tudi sindikat.

Zahvalil bi se vsem tovarišem v sindi- katu, ki so me finančno in moralno podprli, še posebej pa predsedniku kole- sarske sekcije, ki je podprl mojo udele- žbo.

Milan Svetelj

KEGLJAŠKA SEKCIJA

razpisuje za leto 1984 kegljaško tekmovanje v borbenih igrah, ki bodo v začetku decembra 1984.

Pravila tekmovanja so naslednja:

- Vsaka TOZD in DS sodeluje na tekmovanju z omejenim številom ekip. Vsaka ekipa šteje šest tekmovalcev, ki nastopijo za ekipo v »BORBENI IGRI«. Borbena igra se sestoji iz 6 setov. Za vsak set ima tekmovalec na voljo 3 zaporedne lučaje.
- Prijave sprejema tajništvo sindikata (tel. 203) najkasneje do 15. novembra 1984.
- Na osnovi prijav bo organizator pripravil razpored tekmovanja, ki ga bo pravočasno dobila vsaka ekipa oziroma vodje ekip.
- Zaradi omejenega termina uporabe kegljišča lahko posamezne TOZD in DS prijavijo naslednje število ekip: TOZD PUM — 3; IVET — 3; OBDELAVA — 3; PPO — 2; MONT — 2; PZO — 2; TVN — 1; PTS — 1; PROD — 1; SŠTS — 1; NAB — 1; IRRP — 1; ZSE — 1; PFSR — 1; SSP — 1; kar je skupno 24 ekip.
- Sindikalne organizacije TOZD/DS morajo za vsako prijavljeno ekipo ob prijavi plačati prijavnino v znesku 150,00 din.

Poročilo o sodelovanju na 9. letnih športnih igrah v Ribnici

Na 9. letnih športnih igrah ZPS v Ribnici 7. in 8. septembra le- tos je med dvajsetimi šahovskimi ekipami sodelovala tudi šest- članska šahovska ekipa TZ Litostroj. Moštvo Litostroja se je na vseh dosedanjih igrah uvrščalo od prvega do tretjega mesta. Na letošnjih igrah v Ribnici smo se uvrstili na drugo mesto. Od skupno 76 možnih točk smo jih osvojili 64,5. Na drugi deski smo imeli naj- boljšega igralca, ki je v 19 kolih osvojil vseh 19 točk (Staneta Mra- ka — mojstrskega kandidata) in na četrti deski drugega najboljšega igralca z 18 osvojenimi točkami (Petra Lagudina — II. kategorija).

Predsednik šahovske sekcije
Ludvik GORJANC

REZULTATI POSAMEZNIKOV IN MOŠTVENI REZULTATI

	ATMOS	KOSTROJ	IKOS	INDOS	KOVINARSKA	JEKLO	RIKO	CEVOVOD	PROJEKT	KLADIVAR	MLINOSTROJ	STROJ	PLESKAR	STT	GOSTOL	METALNA	KOVIND	AGROSTROJ	INŠTITUT	SKUPAJ
RIHARD LORBEK	1	0	1	0	1	1	0	1	1	1	0	1	0	—	—	—	—	1/2	1	9 1/2
STANE MRAK	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	19
VLADO LAGUDIN	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1/2	1/2	0	1	0	1	1	1	16
PETER LAGUDIN	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	18
IVAN TUŠAR	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0	0	1	1	—	—	2
	4	3	4	3	3	4	3	4	4	4	3	3 1/2	2 1/2	2	3	3	4	3 1/2	4	64 1/2

Kaj je? Ponedeljek vendar, razčistiti je treba o nogometu!

Odšli so v pokoj

V sredini avgusta je odšla v zaslužni pokoj tovarišica Marija TROBEC.

V naši delovni organizaciji se je zaposlila 20. junija 1963. S svojim zgledom, poštenostjo in vestnostjo do zaupanega dela je služila za primer mlajšim delavcem.

Želimo ji še veliko zdravih in srečnih dni.

Sodelavci iz tozda Nabava

V začetku septembra je odšla v pokoj tovarišica Marija ŠIFRER.

V naši delovni organizaciji se je zaposlila 5. julija 1962 na delovnem mestu materialnega knjigovodje.

Pri svojem delu je bila vestna in natančna.

Želimo ji še veliko zdravih in srečnih dni.

V avgustu je po več kot 33 letih naporenega triizemskega dela odšel v pokoj naš sodelavec Mirko DRK, skupinovodja žarilec v livarni jeklene litine.

Leta 1951 se je zaposlil v Litostroju in sicer kot ročni čistilec. Zaradi vestnega dela je kmalu napredoval v skupinovodjo, zaupane so mu bile zelo zahtevne naloge na področju toplotne obdelave ulitkov. Izučil je veliko mladih sodelavcev, bil je zelo cenjen in spoštovan med svojimi sodelavci.

Za delovni trud, ki ga je vložil v našo livarno, se mu vsi sodelavci najtopleje zahvalujemo.

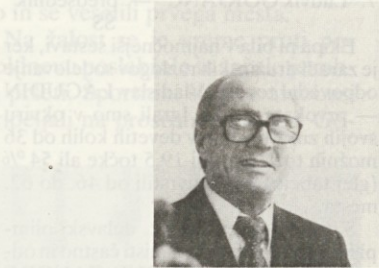
Želimo mu še veliko uspehov, zdravja ter da bi nas še večkrat obiskal.

Sodelavci

ZAHVALA

Zahvaljujem se socialni službi delovne organizacije, zdravstvenim delavcem obratne ambulante in sindikatu tozda TVN in delovni organizaciji, da so mi finančno omogočili zdravljenje v zdravilišču Radenci.

Stane Starman tozda TVN

S prvim oktobrom je odšel v pokoj naš dolgoletni sodelavec tovariš Bruno KOSMAČ, eden prvih tehničnih kalkulantov v tozdu Prodaja. O dolgoletnem delovanju v Litostroju priča že njegova matična številka 55. Svoje delo je zavzeto in vestno opravljal več kot 36 let na skoraj vseh vrstah naših izdelkov, največ pa pri opremi cementarn in industrijski opremi. V zadnjih letih je delal predvsem na preoblikovalni opremi, ki jo je na področju cen spremljal od njenega rojstva.

S tovarišem Kosmačem smo se vsi sodelavci dobro razumeli zaradi njegovega poštenega značaja in pripravljenosti pomagati pri vsaki potrebi, kjer je bilo potrebno. Posebej rad je pomagal novim sodelavcem pri začetnih delovnih težavah, saj je dobro poznal razvoj in spremembe sistema tehnične dokumentacije.

Ob upokojitvi mu vsi sodelavci želimo še veliko zdravih let.

Po več kot 32 letih dela v našem kolektivu je avgusta odšel v zaslužni pokoj Janez ŽNIDARŠIČ, skladiščnik ulitkov v livarni jeklene litine.

Ko se je leta 1952 zaposlil v jeklolarni, je pričel delati kot ročni čistilec. Z leti je obogatil svoje znanje in je zrasel v zelo sposobnega strokovnjaka za področje popravil najzahtevnejših ulitkov.

Pri težkem delu, ves čas v izmeni, se mu je z leti zdravje poslabšalo, zato je bil premeščen na delovno mesto skladiščnika gotovih ulitkov. Tudi tu je z njemu lastno vestnostjo, vedno dobre volje, razpoložen, delo opravljal marljivo v splošno zadovoljstvo.

Ob upokojitvi mu želimo veliko zdravja in veselih dni.

Sodelavci

ZAMENJAVA STANOVANJA

Rad bi zamenjal stanovanje — garsonjero na Andrejševi 16 za večje, dvosobno stanovanje. Garsonjera je velika 28 m², ima centralno ogrevanje in napeljan toplovod in plinovod. Zamenjava je možna za večje litostrojsko ali tudi drugo stanovanje. Pristanem tudi na možnost, da je večje stanovanje brez centralne kurjave. Pokličite me lahko na interni litostrojski številki 443 — TOZD PUM, ali pa me obiščete doma — stanovanje št. 25, drugo nadstropje.

Anton Šepeč

SREČANJE Z ABRAHAMOM

V sredo, 3. oktobra 1984 je naš sodelavec modelni mizar Franc Kovačič praznoval pomemben življenjski jubilej. V naši sredini se je srečal z Abrahamom, dopolnil je 50 let.

V modelni mizarni dela že od leta 1949. Skoraj vso svojo delovno dobo je bil zaposlen na nevarnem delovnem stroju — lesnem rezkarju.

S svojim strokovnim in iznajdljivim delom je mnogo pripomogel k povečanju proizvodnje ter lažjemu delu svojih sodelavcev.

Ob njegovem jubileju mu čestitamo in želimo v življenju še mnogo zdravja in osebnega zadovoljstva.

Sodelavci iz modelne mizarne

ZAHVALE

Ob nenadni izgubi dragega moža in očeta Alojzija KOSIJA se iskreno zahvaljujemo njegovim sodelavcem iz tozda IVET za darovano cvetje in denarno pomoč.

Zahvaljujemo se gospodinu za poslovilne besede ter gasilec, pihalnem orkestru, prijateljem in znancem, ki so ga pospremili na zadnjo pot.

Žena Nežka in hčerka s sinovima

Ob nenadni boleči izgubi našega ljubljenega moža in atija Jožeta MARKOVIČA se iskreno zahvaljujemo kolektivu Litostroj, ki nam je v najtežjih dneh stal ob strani, z nami sočustvoval in nam lajšal bolečino. Prav tako se zahvaljujemo za vso denarno pomoč in žalna venca.

Posebna hvala gospodinu in litostrojski godbi.

Hvala tudi vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoči žena Lojzka, sin Drago in hčerka Jožica

Ob izgubi moje drage mame Ivane MULEJ se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem iz montaže dizel motorjev za izraze sožalja, venec in spremstvo na njeni zadnji poti.

Marjan Mulej

Ob smrti moža in očeta Jožeta COFA se zahvaljujemo vsem sodelavcem, ki ste ga obiskovali v času njegove hude bolezn in ga pospremili na zadnji poti.

Posebna zahvala sodelavcem in sindikalni organizaciji delovne organizacije Titovi zavodi LITOSTROJ za darovano cvetje in izraženo sožalje, pihalnemu orkestru in gospodinu za poslovilni govor.

Žena Ida, sin Bojan in hči Nada

V SPOMIN

V avgustu je umrl naš sodelavec tovariš Venčeslav MIŠMAŠ, nazadnje zaposlen kot ročni čistilec v livarni jeklene litine.

Pri nas je bil zaposlen skoraj dvajset let in je v tem času opravljal mnoge zahtevne naloge. Iz jedrara se je prekvalificiral v žarilca, kasneje pa je zaradi šibkega zdravja opravljal pomožna dela na področju finalizacije ulitkov.

Spominjali se ga bomo kot skromnega in tihega sodelavca, obenem pa dobrega tovariša vseh, s katerimi je sodeloval.

Sodelavci

V SPOMIN

6. septembra smo se na ljubljanskih Žalah poslovili od Alojza KOŠIJA, našega dolgoletnega sodelavca in pionirja delovne organizacije Litostroj.

Svojo mladost je Lojze daroval Litostroju in mu ostal zvest.

Opravljal je delovne naloge šoferja tovornega vozila. Prevozil je na tisoče ton tovora po vsej naši domovini.

Vedno se ga bomo spominjali kot vestnega in prizadevnega delavca, ki nam ga je zahrbtna bolezen prezgodaj iztrgala iz naše sredine.

Ohranili ga bomo v lepem spominu.

Sodelavci

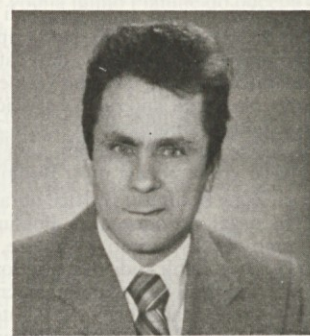
6. septembra 1984 smo se za vedno poslovili od tovariša Jožeta MARKOVIČA. Smrt ga je veliko prekmalu iztrgala iz naše sredine.

V Litostroju je prišel kot osemnajstleten fant leta 1959. Zaposlen je bil v tozdu PUM kot lanser. Nato je delovno razmerje v tovarni prekinil za osem let in se leta 1970 vrnil v tozda PTO-PZO na delovno mesto plekarja. Bil je poln delovne vneme in zanesljivosti.

Za njim je ostala praznina, ki je ne moremo zapolniti.

Ohranili ga bomo v lepem in trajnem spominu.

Sodelavci

V sredo, 17. oktobra 1984 smo se poslovili od našega sodelavca tovariša Albina HABJANA.

Pretresla nas je vest, da se je pretrgala nit življenja, da je cesta zopet terjala krvavi davek.

Rodil se je 1944. leta v Šmihelu pri Žužemberku. Kot mlad delavec se je zaposlil v naši delovni organizaciji 1967. leta. Ob delu je končal poklicno kovinarsko šolo za strojnega ključavničarja, nato leta 1982 končal delovodsko šolo in opravljal dela in naloge delovodje v TOZD Proizvodnja preoblikovalne opreme.

V delovni organizaciji je bil vsekoli aktiven pri pospeševanju inventivne dejavnosti. Prijavil je več tehničnih izboljšav in koristnih predlogov. S svojim nesebičnim delom si je pridobil mnogo prijateljev, imel je iskren odnos do sodelavcev in spoštovali smo ga. Bil je poln delovne energije, da bi z njo ustvaril boljše življenjske pogoje, toda žal ni dokončal svojih načrtov.

Zahvalo za ves trud, za nesebično delo in iskreno tovarištvo mu bomo sodelavci — prijatelji vedno hvaležni.

V Litostroju že imamo VIDEO sekcijo, marsikdo pa sploh ne ve, kaj ta izraz pomeni. Latinska beseda »video« pomeni »vidim«, v zadnjih desetletjih pa so jo v vseh jezikih začeli uporabljati v zvezi s televizijo. Lahko bi rekli, da je video hčerka televizije in ima z njo tudi mnogo skupnega. Predvsem gre za podobno tehnično opremo (zasloni in kamere), katere glavne značilnosti bomo predstavili v naslednjih številkah našega časopisa. Danes pa pogledimo, kaj je tisto, v čemer se VIDEO razlikuje od televizije.

Televizija je sredstvo množičnega obveščanja (medij), s katerim prenašamo informacije od enega oddajnika k številnim uporabnikom. Tisti, ki imajo televizijski sprejemnik, pa so v precej pasivnem položaju. Aparat lahko samo prikaže in ugašajo in kvečjemu še izbirajo med nekaj kanali. Ne morejo pa na primer gledati filma tedaj, ko imajo oni čas, ampak le tedaj, ko je pač na programu. Video medij pa se je rodil takrat, ko je tehnični razvoj omogočil trajnejši zapis slikovnih in zvočnih signalov na trakovih (kasetah) oziroma ploščah in njihovo predvajanje, ki je dostopno povprečnemu državljanu. Zaslonu in kameri se je pridružil še magnetoskop (= rekorder). V razvitih deželah imajo praktično že skoraj vsi imetniki televizijskih aparatov tudi rekorder (ta ni nič dražji od prvega) in ko obe napravi združijo, lahko vsako televizijsko oddajo posnamejo na kaseto in si jo predvajajo pozneje, kolikokrat hočejo. Še več: posnamejo lahko tudi oddaje, ki so na programu tedaj, ko njih

sploh ni doma (snemanje lahko programirajo za cel teden naprej) ali pa oddaje, ki istočasno, ko gledajo en kanal, potekajo na drugem kanalu. Najboljše filme in glasbene točke pa seveda lahko tudi kupijo v obliki plošč in kaset, tako kot smo mi (doslej) le glasbene plošče in kasete.

Temu, na vsak način še vedno le pasivnemu (samo gledanje) načinu uporabe VIDEO medija pa se je kot še bolj privlačen pridružil tudi aktivnejši: snemanje. Tudi kamere so se namreč že pocenile do te mere, da so dostopne številnim ljubiteljem, poleg tega pa so že tako kvalitetne, da barvne posnetke za naš ekran dobimo kar mimogrede. In medtem ko smo morali pri filmskem snemanju še čakati na razvijanje filma, lahko sedaj takoj pogledamo, kaj smo posneli. Odpade tudi pomemben strošek filma, saj video kasete lahko presnemavamo, kolikor se nam zljubi.

Opisane lastnosti novega medija pa so takšne, da so na široko odprle možnosti za raznovrstne ustvarjalne pobude in ak-

tivno dejavnost kar najširšemu krogu ljudi. In podobno kot pri računalniškem bumu, so tudi na tem področju prav mladi tisti, ki so prvi spoznali značilnosti in raznotere možnosti, ki jih je tehnika ponudila človeku.

Veseli smo lahko, da so se ti interesi v Litostroju hitro pokazali in da je nova video sekcija vključena v sekcijske dejavnosti sindikalne organizacije. Sedaj bo treba to ljubiteljsko funkcijo združiti tudi z drugim, predvsem poslovno izobraževalno, SLO itd. Video medij ima namreč v industrijsko razvitih deželah tudi velik komercialni pomen. In če hočemo v korak s časom, bomo morali tudi v Litostroju našim poslovnim partnerjem kaj kmalu pokazati video kasete s predstavitev naše delovne organizacije ter posameznih proizvodnih programov. Naši komercialisti pa bodo morali poleg (namesto?) prospektov v kovčku imeti s seboj tudi kasete, sinhronizirane v jeziku dežele, kamor potujejo. Ni treba posebej naštevati še vseh drugih možnosti, predvsem izobraževalnih (varstvo pri delu, požarna varnost, SLO, šola itd.), da bi dokazovali potrebo in upravičenost razvoja video dejavnosti. Če se tega ne bomo lotili danes, se bomo pač jutri ali pojutrišnjem, vendar bo treba v tem primeru precej bolj divjati, da nam vlak ne bo pobegnul.

Pozor!

Video sekcija si je kot prvo nalogo zadala organiziranje tečaja o tem novem mediju. Tečaj se bo predvidoma začel januarja, kot gradivo pa bo služil tudi material, ki ga bomo v nadaljevanjih objavljali v našem časopisu.

t. t.

Veselo za rojstni dan

Praznovanje 35-letnice planinskega društva Litostroj je potekalo skozi vse leto 1984. Glavna akcija je bila v tem okviru organizacija planinskega tabora 27. maja na Polževem. Vendar pa je ta zahtevna naloga za večino članov društva predstavljala pravzaprav veliko dela in skrbi. Za sproščeno veselje je ostalo tedaj kaj malo časa (in energije).

Prav temu, da bi se po opravljenem delu sprostili ter zabavali v prijetni družbi, je bilo namenjeno srečanje na Soriški planini v soboto 15. septembra. Na praznovanje smo povabili vse litostrojske delavce, ki so vsaj simpatizerji planinstva in mnogo se jih je tudi odzvalo. Kar štirje polni avtobusi so odpeljali proti tradicionalnemu prizorišču planinskih zabav. V okviru skromne svečanosti je imel glavno besedo eden od ustanoviteljev in dolgoletni predsednik društva Ludvik Šarf, ki je zbranim podal nekaj zanimivih misli in podatkov iz preteklih 35 let. Nato so bila podeljena priznanja nekaterim predsednikom in zaslužnim članom, pa tudi tistim predstavnikom družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov delovne organizacije in zunanjim sodelavcem, ki so društvu veliko pomagali pri organizaciji tabora na Polževem. Za nekaj dobre volje je poskrbel propagandist društva, nato pa so zadevo vzeli v svoje roke Veseli Šentviščani, ki so znali ustvariti res-

prijetno vzdušje. Okusen golaž je plesalcem vlil kondicijo v noge in plesalke se res niso mogle pritoževati. Ponovno smo tudi spet videli, da dobri družbi tudi vreme ne more biti kos. Ko je začelo deževati, smo se vsi skupaj stisnili v »disko« in ga tresli, da je bilo kaj! Še dobro, da je ta novi betonski »prizidek« h koči grajen po normativih za zaklonišča, kajti dobre polke so za tla hujša obremenitev kot katerikoli rock ali break-dance. Ker ni manjkalo tudi družabnih iger in izletov na bližnje vrhove, je dan kar prehitro minil. Posebno še, ker so takrat izjemoma tudi (nekateri) planinci pogledali malo globlje v kozarec — kljub (uvodnim) — besedam propagandista, da je alkohol nekaj »nagravnega« ... Mu pač niso verjeli, saj tudi sam ni bil preveč dosleden. Ob slovesu so si zaželeli, da bi bilo društvo, ki je »v najlepših letih«, še naprej tako zdravo in vitalno ter da bi ostalo ena od možnosti za poplemenitenje prostega časa litostrojskega delavca.

Izleta v listopadu

Jesen se že nagiba v zimo, dnevi so vse krajši, gorske postojanke so zaprte, planinci pa se pomikamo vse niže. Sicer smo pa že tudi malo utrjeni. Zato bosta v listopadu le še dva izleta in še to lažja: 10. november: PUGLED je hrib v okolici Ljubljane, kamor vas bo popeljal vodnik Cankar. 24. novembra: ŠKOFJELOŠKO POGORJE. Kot vsako leto bo tudi tokrat ta zadnji izlet imel več poudarka na družabnem kot rekreativnem delu. Da bo vzdušje prijetno, bo brez dvoma poskrbel tudi vodnik Veber.

Jezikovni ostružki

HC ali HE, TC ali TE, AC ali JE ali JC, morda celo NE ali NUE? To so zdaj vprašanja. Kaj pomenijo našteje kratice, prav gotovo vsi veste, saj ste strokovnjaki na tem področju. Seveda — to so kratice za oznako elektrarn: hidroelektrarn, termoelektrarn in jedrskih elektrarn. V besedilih se srečujemo z različnimi oblikami teh kratic, seveda odvisno od tega, katera beseda se skriva za posamezno črko. Kako je pravilneje pisati: HC ali HE? HC = hidrocentrala HE = hidroelektrarna Oboje pomeni seveda eno in isto stvar, le da je v enem beseda elektrarna, v drugem pa centrala, ki bi se v celoti pravzaprav morala glasiti električna centrala. Odločili smo se za kratico HE, ker je izraz hidroelektrarna bolj domač. (Sicer bi se tu lahko tudi vprašali, zakaj namesto hidroelektrarna raje vodna elektrarna, ampak to je že uveljavljeno.) Prav tako enostavna je tudi odločitev med kraticami TE (termoelektrarna) in TC (termocentrala) — seveda TE. Pri jedrskih elektrarnah pa imamo kar več možnosti za njihovo oznako: AC, JC, NC, NE, NUE in JE. AC = atomska centrala JC = jedrska centrala NC = nuklearna centrala NE = nuklearna elektrarna NUE = prav tako nuklearna elektrarna JE = jedrska elektrarna Morda obstaja še kje kakšna možnost. Sicer pa so vse našteje kratice resnično uporabljane. Kako se odločiti za eno, za pravo, saj toliko različnih oblik res ni smotrno uporabljati, ker bi lahko prišlo celo do nesporazumov? Ker slovenski jezik teži k uporabi čim manj tujk, kjer te niso potrebne, ker imamo domače izraze, se bomo tudi pri tej kratiki odločili za najboljšo, slovensko: JE (jedrska elektrarna). To je dobro zato, ker imamo podobne kratice tudi za druge vrste elektrarn: TE, HE.

Pišimo in govorimo, vedno in povsod, le tiste kratice, ki so se že uveljavile: HE Solkan, TE Šoštanj, JE Krško!

Vesna Tomc

Ludvik Šarf

Naši planinci v Visokih Tatrach

že vrsto let prireja naše planinsko društvo glavni enotedenski letni izlet. Ta je po ustaljenem redu eno leto v jugoslovanska in naslednje leto v tuja pogorja. Tako smo obiskali že najlepše predele hercegovskih in črnogorskih vršacev, izletli v tujino pa so v glavnem zajemali obisk najvišjih predelov Centralnih Alp.

Letos pa smo bili na slovaških Visokih Tatrach. O tem najvišjem evropskem pogorju severno od Alp in Kavkaza smo slišali že veliko lepega. Poleg lepote edinstvenega naravnega parka pa je naši odločitvi botrovala tudi prijetna tradicionalna zamenjava počitniških zmogljivosti naše sindikalne organizacije s podobnimi organizacijami na Čehoslovaškem. Tokrat smo bili mi gostje sindikalne organizacije strojne tovarne ČKD Blansko. Prav tej se moramo posebej zahvaliti za res odlično organizacijo našega planinarjenja. Za uvod pa nekaj osnovnih podatkov o obiskanem pogorju.

Visoke Tatry

Visoke Tatry so v severozahodnem predelu 1200 km dolgih Karpatov. Centralni masiv je na Slovaškem, del severnih pobočij pa že pripada sosednji Poljski. Po legi in višini so nekoliko podobne našim Julijcem. Nimajo izrazitega vrha, kot je Triglav, imajo pa celo vrsto vrhov in grebenov na višini med 2500 in 2655 m. To višino dosega Gerlachovski štít kot najvišji vrh. Celoten gorski masiv, razen Beljanskih Tater, je iz kompaktnega granita. Iz ravnine na višini okoli 800 m se dvigajo pretežno smrekovi in jelkovi gozdovi do višine okoli 1500 m. Od tu do višine okoli 2000 m so nekoliko bolj strmi, z lomljenimi granitnimi skalami prekriti predeli, ki so delno poraščeni z ruševjem, v kotanjah pa z bogato izbiro planinskega cvetja. Planinskih pašnikov, kot jih poznamo pri nas, tu ni. Pač pa so vse skale prekrile v glavnem z zelenimi lišaji, tako da od daleč tako pobočje izgleda kot lep svetlozelen pašnik. Ta svetlozelena barva je sploh značilna za Tatry, saj so s temi lišaji delno prekrile celo navpične stene najvišjih vrhov in grebenov. Iznad višine 2000 m se strmo dvigajo granitni vrhovi in grebeni. Obsežnih prodišč tu ni. Skala je povsod kompaktna, vendar dobro razčlenjena, tako da je v teh strminah tudi za povprečnega planinca lažje plezanje pravi užitek. Zelo strma in bogato razčlenjena pobočja ter obilo skoro navpičnih sten so pravi raj za alpiniste.

Med grebene in vrhove se zajedajo čudovite doline. V teh je več kot 100 krasnih planinskih jezer. Ta so na višinah do 2200 m. Največje Veliko Hincovo jezero na višini 1946 m obsega površino 20 ha in je globoko 54 m. Iz jezera v jezero se pretaka voda v potočkih, ki tvorijo čudovite brzice in slapove. Nekaj posebnega je sprehod v teh dolinah po nalivih. Zaradi kompaktnosti granita površinska voda v neštetihih tudi več stometrskih slapovih pada v dolino.

V sklopu Visokih Tater so tudi Beljanske Tatry. Od centralnih Tater se razlikujejo v tem, da so v celoti iz apnenca. Zato so tudi čisto drugačne. Pretežno jelkovi gozdovi jih pokrivajo do višine preko 2000 m. V dolinah so čudoviti planinski pašniki. Jezer ni, pač pa so obsežne podzemске jame s kapniki, vdori in odlomi. Zaradi stroge zaščite bogatega izbora divjadi ta predel planincem ni dostopen.

Zanimiva so tudi imena vrhov, dolin in jezer. Le ta so imenovana v glavnem po imenu naselij v podnožju Tater, kot na primer: Štrba (vas) — Štrbske Pleso (jezero), Gerlachov — Gerlachovski štít (vrh), Lomnica — Lomnicki štít, Poprad — Popradske pleso itd.

Celotno področje Visokih Tater je strogo zaščiteno narodni park. Ta zaščita pa ni pojmovana tako, da se v zaščitnem področju ne sme ničesar spremeniti. Tako poteka v podnožju tater na višini okoli 1000 m krožna lepa asfaltirana cesta. Ob tej cesti so se iz nekdanjih vasic razvili turistični, zdravstveni in upravni centri. Štrbske Pleso je zimsko-športni center z žičnicami, skakalnicami, hoteli in zdravstvenimi domovi. Stari Smokovec je planinski center z gorsko reševalno službo, manjšimi hoteli in zdravilišči, Tatranska Lomnica je upravni center narodnega parka z lepo urejenim muzejem in prostori za taborjenje 10 000 obiskovalcev, seveda z vsemi spremljajočimi objekti. Ob tej poti je veliko zdravstvenih domov, predvsem za boleznih dihal, veliko hotelov in sindikalnih počitniških domov. Na južnem pobočju Tater in skoraj vzporedno s to cesto, vendar na višini med 1500 in 2000 m, poteka 64 km dolga planinska magistrala. Ta je zelo dobro izdelana, skorajda sprehajalna pot. Ob njej je tudi večina lepo urejenih in dobro oskrbovanih planinskih koč. Iz doline do magistrale in od magistrale proti grebenom so

pristopnih vrhov. Vsi ostali vrhovi pa niso več domena množičnega planinarjenja. Dostop je možen le po brezpotju in dovoljen le pod vodstvom domačih gorskih vodnikov, seveda, ob plačilu predpisane vodniške takse. Samovoljno oddaljevanje od markiranih poti je strogo prepovedano. Ta nam nepoznana omejitev

Pogled na Visoke Tatry iz Štrbskega Plesa

Eden od prelepih pogledov s poti na Rysy

Vrh Rysija s pogledom proti zahodu

speljane odlično vzdrževane planinske poti. Te so v pretežni večini krožne in ne peljejo na vrhove. Vodiijo le na 6 lahko gibanja nas je močno motila. Ker pa so Visoke Tatry vsakoletno množično visokogorsko zbirališče planincev Češkoslovaške, Poljske, Madžarske, Romunije, NDR in še mi smo se vrinili mednje, večina vrhov pa je težko dostopnih, je ta ukrep razumljiv in logičen. Že tako ima gorska reševalna služba ogromno dela.

Kljub množicam planincev je celotni narodni park vzorno urejen. Nikjer ni opaziti nobenih odpadkov ali smeti, markacije in napisne table so vzorne, pregledne in nepoškodovane. Na težjih prehodih so poti dobro zavarovane s klini in verigami. Te so po moji oceni boljše od pri nas običajnih pletenic. Povsod je čutiti prijaznost in obzirnost, saj še celo večerice jemljejo, seveda samo izbrano hrano, kar iz roke.

Odhod

V soboto 28. julija ob 23. uri komaj zbašemo bojno opremo 47 planincev v prtljažnike avtobusa. V avtobusu pa je pestra družina planincev veselih obrazov: od 10 do 74 let starosti z ljubljanskega področja, Kranja, Jesenic, Kopra in

Velenja. Vendar so te razlike skorajda neopazne. Neudobni, preveč stisnjeni sedeži najprej nekoliko pokvarijo veselo razpoloženje, to pa kaj hitro amortizira odlični voznik avtobusa Tone.

Mejni prehod Šentilj — brez čakanja in problemov. Jutranji svit na poti proti Dunaju. Ob 7^h mejni prehod pred Bratislavo — prav tako ekspresni brez problemov. Ob 8^h — točno po predhodnem dogovoru — snidenje z našim bodočim vodnikom tovarišem Mirom Železnikom in predstavnikom centralnega odbora slovaških sindikatov v Bratislavi. Res obilen zajtrk v domu slovaških sindikatov in nato odhod proti Tatram. Lepa asfalt-

na cesta nas je vodila najprej skozi bogate plantažne nasade proti severu. Direktor tega obsežnega kmetijskega kombinata je tov. Dubček, ki nam je ostal v spominu iz težkih dni čehoslovaške polpreteklosti. Kmalu za tem smo se priključili strugi reke Vah, ob kateri smo potovali vse do Tatranske Štrbe, ki je že v področju tatranskega narodnega parka. Tu je razvodje. Reka Vah teče v Donavo in Črno morje. Le nekaj sto metrov od nje oddaljena rečica Mlinica pa se že izliva v reko Poprad, ta v Vislo in Visla v Baltičsko morje. Po dolgem obdobju deževnega vremena so nas Visoke Tatry pozdravile odete v oblake. Le na osnovi izredno nazornega opisa vodnika Mira smo si lahko ustvarili približno sliko tega pogorja. Pot nas je peljala dalje skozi mestece Poprad v okoli 3 km oddaljeno naselje Matejevec, kjer smo izstopili ob 16^h. V sindikalnem domu smo se namestili v udobnih dvoposteljnih sobah. Skupni sanitarni in družabni prostori so nam planincem bili celo dobrodošli. Motilo nas je le to, da je dom odmaknjen od sicer zelo gostoljubnega slovaškega naseljenega sveta. Ker pa nam je dom služil le za spanje, tudi to ni bila taka nevšečnost. Ostaja le neprijeten občutek izolacije.

(Dalje prihodnjič)

Oprema najvišjega varnostnega razreda

Lansko leto je Litostroj podpisal naročilo za tri črpalke za varnostno vbrizgavanje borove kisline za jedrsko elektrarno Kozloduj v Bolgariji, ki jo gradi Sovjetska zveza.

Za opremo in materiale, ki so uporabljeni pri izdelavi opreme za jedrske elektrarne, je zahtevana zelo visoka kvaliteta, pa tudi brezhibno in natančno obratovanje, saj lahko zaradi navidez nepomembne in zanemarljive pomanjkljivosti ali napake pride do katastrofe. Zato je potreben tak strog režim pri izdelavi in uporabi te opreme, hkrati pa to tudi zagotavlja visoko zanesljivost jedrskih elektrarn glede na stopnjo tveganja.

Ceprav smo v Litostroju že pred leti pričeli proizvodnjo žerjavov za jedrske elektrarne in se uspeli z njimi uspešno uveljaviti na tujem trgu, pa predstavlja proizvodnja črpalk za jedrsko elektrarno Kozloduj za vse tiste, ki bodo posredno ali neposredno sodelovali pri njej, številne dodatne zahteve, uporabo posebnih — natančno predpisanih materialov, visoko kvaliteto dela in neoporečno delovanje izdelka.

Za polarna dvigala, ki delujejo le občasno (med gradnjo in ob remontih jedrske elektrarne) niso postavljene tako visoke zahteve in spadajo v nižji kakovostni razred. Črpalke za varnostno vbrizgavanje borove kisline, ki se vključujejo in delujejo le v primeru nezgode in pri zaustavljanju reaktorja (borova kislina absorbira nevtrone, ki cepijo atome urana), pa spadajo v najvišji varnostni razred.

Črpalke je v veliki meri rezultat našega, litostrojskega dela — če sem bolj konkreten: rezultat znanja in dela **dipl. ing. Mirka Kovačiča**, ki je to črpalko ob pomoči sodelavca **Maksimiljana Papeža** tudi konstruiral. Od sovjetskega partnerja smo dobili le načrte za osnovne dele črpalke s podobnimi karakteristikami, na njeni osnovi pa smo izdelali modelno tristopenjsko črpalko. S pomočjo te smo nato določili velikost črpalke, ki naj bi jo izdelali. Povečati je bilo treba tudi premer in izboljšati hidravliko. Izdelan prototip te črpalke je bil v oktobru že na preizkušnji.

Nič ni prepuščeno slučaju

Litostroj je moral za to naročilo najzahtevnejše opreme v jedrskih elektrarnah organizirati celovit sistem zagotovitve kakovosti, ki ustreza sovjetskemu predpisom za tovrstno proizvodnjo. Pravila so obvezna za vse delavce, ki projektirajo, izdelujejo, montirajo, delajo na remontu in izkoriščajo to opremo. Poseben pou-

darek je dan osebni odgovornosti vsakega posameznika in še posebej nadrejenih, ki odgovarjajo za strogo spoštovanje teh pravil ter tudi za napake podrejenih. Nič ni prepuščeno slučaju in za celoten proces proizvodnje se mora vedeti kaj, kdaj in s čim je kdo delal ter kdo je za opravljeno delo odgovoren. Zato je bilo za to naročilo potrebno izdelati tudi posebno dokumentacijo, s katero je mogoče v vsakem trenutku dokazovati, da je bil postopek in uporabljeni material takšne kakovosti, kot je predpisana. Zaradi jugoslovanske svojevrstne tozdrovske organiziranosti, kjer je odgovornost porazdeljena po posameznih tozdrjih in le za tisto fazo dela, ki ga tozdr na posameznem izdelku izvaja, pa smo morali na zahtevo naročnika tudi posebej organizirati vodenje in določiti osebe, ki bodo na ravni delovne organizacije odgovorni za posamezna področja dela.

Če želimo uspešno realizirati to naročilo, za katerega veljajo najstrožji kriteriji zagotovitve kakovosti, se bodo morali vsi, ki bodo delali na tem naročilu, natančno držati predpisanih zahtev. Zato je bilo nujno organizirati izobraževanje vseh delavcev, ki bodo sodelovali pri proizvodnji teh črpalk. Oktobra je potekal poseben seminar, ki se ga je udeležilo preko sto litostrojskih delavcev. Udeležba na tem seminarju ter uspešno opravljen testni preizkus znanja je pogoj, ki ga morajo izpolnjevati vsi, ki bodo udeleženi pri tej proizvodnji. Udeleženci seminarja so morali spoznati in osvojiti pravila in zahteve treh sovjetskih knjig pravil (Pravila za konstrukcijo in varno obratovanje, Pravila za izvedbo zvarnih spojev, Pravila kontrole zvarov za varjene konstrukcije), ki v primeru naročila za jedrsko elektrarno Kozloduj zavezujejo tudi nas.

V nekoliko prilagojeni obliki je potekal tudi seminar za nekatere delavce — učitelje litostrojske srednje šole tehniških strok, s tem pa je bilo to znanje posredno prenešeno tudi na učence šole, naše bodoče sodelavce.

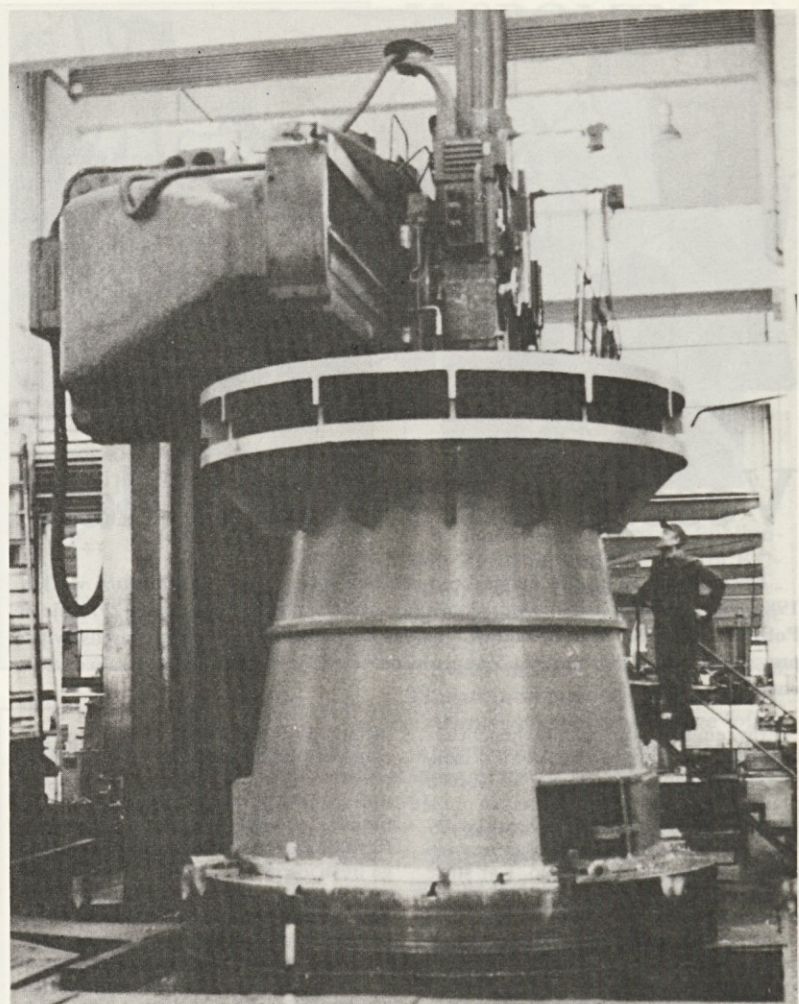
Poudariti je treba, da so seminar organizirali litostrojski strokovnjaki brez sodelovanja zunanjih institucij. Vodili so ga **Jože Vaupotič**, ki je v naši delovni organizaciji zadolžen za organizacijo in uveljavitev zahtev kakovosti, **Mirko Kovačič**, glavni projektant črpalke, na seminarju pa

je tudi razlagal pravila za konstrukcijo in varno obratovanje, **Miro Zupanič**, ki je udeležencem pojasnil zahteve za izvedbo zvarnih spojev, ter **Jože Babič**, ki je obdelal pravila kontrole zvarov. Sam seminar je bil v resnici rezultat dela še veliko širšega kroga ljudi. K realizaciji tega zahtevnega projekta so s svojim znanjem in delom veliko prispevali delavci razvojne tehnologije za materiale, površinsko zaščito, obdelovanje, transport, skladiščenje ter strokovnjaki iz operativne tehnologije.

Organizacija in izvedba tega seminarja je eden prvih korakov Litostroja pri osvajanju celotnega sistema zagotovitve kakovosti, kakršnega predpisujejo mednarodni standardi. Slednje poudarjam zato, ker je sistem zagotovitve kakovosti, ki je bil predstavljen, le takšen, ki zadovoljuje Sovjetsko zvezo, ni pa ustrezen za zahodno tržišče.

Ta seminar je, poleg bolj »otipljivega« prispevka — novega preizkuševališča črpalk, pomemben in neobhoden za osvojitve tega in podobnih izdelkov. Z natančnim izvajanjem sistema zagotovitve kakovosti v praksi, ki je lahko edina pristojna, in z osvojitvijo tovrstne proizvodnje bo Litostroj dosegel pomemben uspeh in stopil v nov razred proizvajalcev strojne opreme (kamor spadata na primer tudi letalska in vojaška tehnika).

t. š.

Turbinski stol za HE Mavčiče, teža 19.850 kg, višina 3300 mm in premer stola 5500 mm. Obdelovani kos je tako velik, da je bilo potrebno na stroju demontirati stikala (Foto: E. L.)

GARANCIJA ZA OPTIMALNO DOSEGANJE PROIZVODNIH REZULTATOV

Dobro vzdrževanje

Veliko je bilo že napisano o organizacijskih in tehničnih naporih za realizacijo planskih obveznosti blagovne proizvodnje, a skoraj ni zaslediti vzporednih naporov pri vzdrževanju delovnih sredstev, kar je stalni dejavnik v proizvodnem procesu.

poslene na vzdrževalnih delih, pa se smatra kot neproduktivne, ker pač ne sodelujejo v samem proizvodnem procesu. Ta dejstva nam povzročajo kadrovske težave, saj le s težavo dobimo ali zadržimo kvalificiran in usposobljen kader, posledica tega pa je nizek nivo kvalificiranosti delavcev na vseh področjih vzdrževanja.

Kljub omenjenim težavam smo se tudi letos z vso resnostjo lotili izvajanja investicijskih, preventivnih in tekočih vzdrževalnih del, da bi hitro in kvalitetno odstranili zastoje na vseh delovnih sredstvih, posebno pa na ključnih, ki predstavljajo ozko grlo v proizvodnem procesu.

Delovne organizacije prilagodijo način vzdrževanja proizvodnemu procesu. V Litostroju, ki ima pretežno individualni proizvodni program, smo osvojili vzdrževanje po stanju kot najprimernejši in ekonomsko najbolj upravičen način vzdrževanja, ki pa se po potrebi dopolnjuje s plansko preventivnim vzdrževanjem.

Plansko preventivno vzdrževanje opravljamo predvsem na ključnih delovnih sredstvih v naprej predvidenih terminih, ki so rokovno omejeni in najbolj sprejemljivi za čim manj moten proizvodni proces. Ta način vzdrževanja je najbolj opazen v proizvodnih obratih, kjer imajo organiziran kolektivni dopust. Tako smo v tem času, kljub željam vzdrževalcev, da tudi oni preživijo najlepše poletne dni na dopustu, opravili najnujnejša planirana preventivna vzdrževalna dela v livarni sive litine, jeklene litine, modelni mizarni in v obratu izdelave zvarjencev. Opravili smo večja popravila na žerjavih progah, žerjavih, pečeh, kupolkah in na ostalih delovnih sredstvih, a kljub temu je ostalo še veliko vzdrževalnih del, ki jih bomo opravili med letom. Tudi v ostalih mesecih smo opravili veliko vzdrževalnih del, saj so naša delovna sredstva že zelo izrabljena. Poleg tekočega vzdrževanja smo

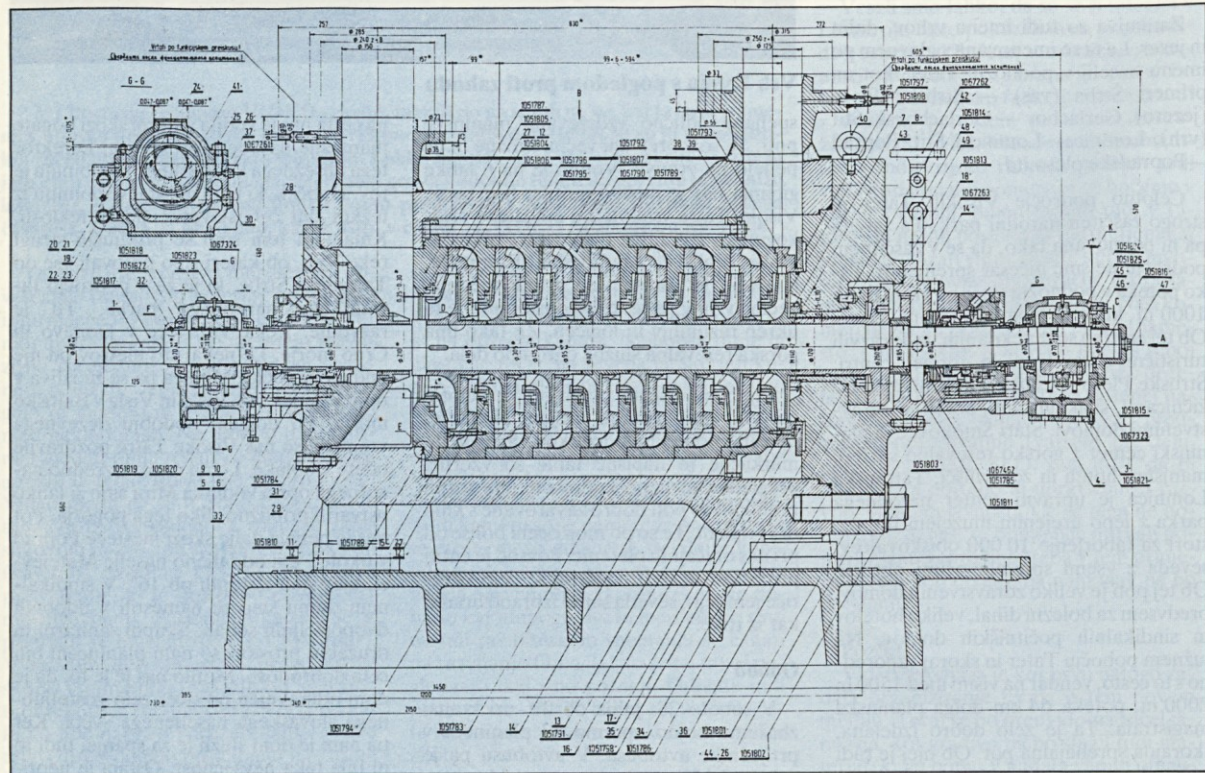
opravili tudi večja popravila na nekaterih vodoravnih strojih, rezkalnih strojih, kompresorjih, številsko krmilnih strojih itd. Izvajali, organizirali in vodili smo nadzor pri investicijskih delih ter pri nabavi novih delovnih sredstev.

Pri vseh omenjenih vzdrževalnih posegih pa smo vložili veliko truda za izdelavo in nakup rezervnih oziroma nadomestnih delov. Zaradi pomanjkanja konvertibilnih finančnih sredstev imamo težave z uvozom potrebnih rezervnih (v večini primerov pa nadomestnih) delov, zato smo tiste, kjer smo računali na vsaj minimalni uspeh, izdelali doma, in s tem rešili delovno sredstvo večmesečnega izpada iz proizvodnega procesa.

Poleg vzdrževanja zastarelih pa tudi novih delovnih sredstev bomo morali v bodoče vzdrževalci in vsi ostali udeleženci v proizvodnem procesu skrbeti za racionalnejšo izrabo vseh vrst energije. Korak naprej smo že napravili z delno priključitvijo ogrevanja na KEL, dela pa še potekajo po planiranih fazah. Splošna energetska kriza (pa tudi finančna) nas silita k optimalni porabi električne energije, predvsem pa k zmanjševanju konične obremenitve. V ta namen smo se odločili za nabavo naprave — sistema za izravnavanje konic SIK 80. Podrobnejši zapis o varčevanju oziroma porabi energije je bil objavljen v glasilu Litostroj št. 8/84. v članku »Ali smo dovolj varčni?«.

Če bomo hoteli realizirati planske obveznosti blagovne proizvodnje, bomo morali tudi v prihodnje vsi posredni in neposredni proizvajalci v celotnem proizvodnem procesu odgovorno, dosledno in učinkovito izvajati svoje delovne obveznosti, vsak na svojem področju dela s poslušom za skupne interese naše delovne organizacije.

Branimir Rudolf

Načrt črpalke za varnostno vbrizgavanje borove kisline za jedrsko elektrarno Kozloduj (CN 160—110). Črpalka bo težka približno 3300 kg, $Q = 160 \text{ m}^3/\text{h}$, $H = 995 \text{ mm}$ ter $n = 2975$ na minuto